

III.3. GRUPS ESTABLES DE JAZZ A VALÈNCIA: TRIPLE ZERO JAZZ TRIO i VALÈNCIA JAZZ.

Intèrprets valencians nascuts a la dècada dels cinquanta començaren a sentir-se atrets pel Jazz i -tot seguit- es llançaren a la seua interpretació tot i que de manera autodidàctica i fent ús d'un llenguatge feble i esquifit i amb mitjans instrumentals no adients per al gènere jazzístic:

→ Saxòfons amb sonoritat gairebé decimonònica o -a tot estirar- amb interpretacions 'viciades' pel pitjor 'vibrato' de la música llatina o del Carib.

→ Bateries amb plats inadequats i bombos massa grans.

→ Pocs contrabaixos acústics a la ciutat.

→ Espais musicals [pocs, doncs la majoria n'eren 'pubs' o discoteques menudes reconvertides a sales d'audició] sense cap infraestructura considerada com a fonamental per al desenvolupament artístic a l'escenari, cap piano acústic [el primer a ser considerat com a tal i famós entre els pianistes locals seria el mitja cua '*Kawai*' del Club de Jazz *Tres Tristes Tigres* que -al 1980- passaria a *Perdido Club de Jazz*], etc.

→ Veure Capítol III.5.3: *Actuacions de Jazz II-*

Gairebé sense partitures i només escoltant i escoltant discs per tal de assolir els nous i diversos llenguatges del gènere, traient 'solos' i creant-se el seu propi estil imitant els grans intèrprets que havien descobert.

De fet, aquell aprenentatge casolà fou el més semblant a una empresa titànica atès que els músics interessats a aprendre no comptaven amb els mitjans oferts només pocs anys després i a hores d'ara:

Mitjans que no hi eren a l'abast dels músics de València ciutat fins les acaballes de la dècada dels setanta:

→ <i>Escoles de música especialitzades.</i>
→ <i>Mètodes i arxius de partitures.</i>
→ <i>Discoteques segons èpoques, músics i estils.</i>
→ <i>Seminaris locals i nacionals.</i>
→ <i>Beques per a estudiar a l'estranger.</i>

D'aquells anys premonitors [1976-1977] cal destacar dues formacions significatives a la ciutat -a més de fonamentals i d'imprescindibles- per al desenvolupament jazzístic posterior a la ciutat:

- TRIPLE ZERO [de vegades anunciats sota el nom TRIPLE ZERO JAZZ TRIO]:
 - MIGUEL 'Micky' BENET ⁵⁵⁴ [piano].
 - PACO ARANDA ⁵⁵⁵ [bateria].

⁵⁵⁴ **Miguel 'Micky' Benet Tapia** [València, 29/V/1948]. Pianista. Fill del pianista Miguel Benet Ferrandis. Estudià a la Societat Coral El Micalet [Jose Mª Nachancoses] i al Conservatori de València [Daniel de Nueda]. Tocà l'orgue electrònic a diverses orquestres de ball i com acompanyant de cantants locals. Encomanava discs d'importació a una botiga de la Plaça de la Nau, sobretot de Jimmy Smith. A Mallorca -a començaments dels setanta- contactà amb el guitarrista Jaime Marquez qui li comentà la possibilitat de fer cursos teòrics de Jazz per correspondència amb la Berklee College of Music/Boston. Al curs 1974/75, Benet desenvolupà el curs d'Harmonia i Orquestració de Jazz de l'escola nord-americana [28 sessions] sent el primer músic de la ciutat a rebre aquest tipus d'ensenyament. A destacar pel mateix Benet, l'alt índex de professionalitat de l'Escola Berklee atès que tots els exercicis d'Harmonia enviats als EEUU li van ser tornats corregits full a full pel professor Hall Wallis. Ja a València, tocà piano-sol al pub El Conqueridor on [citats textualment] 'troba a faltar' una base rítmica que li acompanye, moment en que contacta amb Luís Llario/baix i Paco Aranda/bat per tocar a trio [Triple Zero Jazz Trio]. Ha tocat amb jazzistes locals i forans [Paul Schnitter i Pedro Iturralde]. A hores d'ara roman com a professor de piano al Conservatori de Torrent. Cal considerar Miguel Benet com el pianista de Jazz valencià amb millor formació acadèmica i professional.

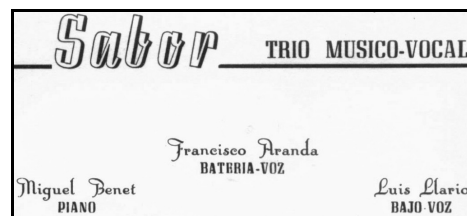
⁵⁵⁵ **Francisco ['Paco'] Aranda Salas** [València, 10/II/1951]. Bateria. Estudis musicals al Conservatori de València [1966]. Classes de percussió amb el professor Ricardo Campos Fabra qui l'anima a escoltar jazzistes i a començament dels setanta ja toca a diversos grups de la ciutat. Fou un dels creadors del grup Control [un dels primers grups valencians en interpretar temes de grups com Emerson, Lake & Palmer, Deep Purple, Crosby, Still, Nash & Young i d'altres qualificats com a de molt alt nivell dintre del gènere Rock. Acompanya cantants locals on coneix el pianista Miguel 'Micky' Benet i el baixista Luis Llario amb els quals formaria Triple Zero Trio. Al 1977 contacta amb el guitarrista Carlos González i el pianista Donato Marot. Toca en 'Tres Tristes Tigres' amb Triple Zero i amb músics d'altres formacions. El 12 de març del 1981 fa la seua primera actuació a 'Perdido Club de Jazz'

- LUÍS LLARIO ⁵⁵⁶ [aleshores tocant amb baix elèctric].

Cadascú d'ells arribà al Jazz ensems treballaven acompanyant cantants melòdics [NINO BRAVO, JUAN CAMACHO, JUAN BAU, etc].

Per tal d'eixir endavant, s'oferiren com a formació de música ambiental sota el nom de 'SABOR: Trio Músico/Vocal', nom que els permeté actuar a diversos pubs de la ciutat.

Targeta de presentació del TRIO SABOR, antecedent comercial de TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.⁵⁵⁷

Cal esmentar al present treball els fets puntuals pels quals BENET posseïra partitures de quan feu [anys abans i des de Palma de Mallorca, on tocava a diari] el curs d'Harmonia per correspondència al *Berklee College of Music* i que PACO ARANDA arrossegara un important bagatge acadèmic al seu instrument que el permetia resoldre qualsevol dificultat tècnica per novedosa que fora, serví de motiu de sortida per posar-se

dintre de la formació València Jazz Quartet. De llavors ençà toca amb gairebé tots els solistes que passen per la ciutat, rodatge formatiu que el permet acompanyar [començament dels vuitanta] Lou Bennet i d'altres. Ha tingut influències de bateries com Peer Wyboris i de músics com Mike Osborne. Els seus deixebles han creat una veritable escola de bateries que han estat presents en formacions fonamentals al desenvolupament jazzístic nacional. Està considerat com un dels millors bateries espanyols de Jazz.

⁵⁵⁶ **Luis Llarío Campos** [València, 15/VI/1954]. Contra baixista. Músic gairebé autodidacta, començà tocant el baix elèctric a diversos grups de Rock locals. Coneix Benet i Aranda a meitat dels setanta i amb ells acompanya cantants locals arreu l'estat. Format el grup Triple Zero [abans 'Sabor: Trio Músico-Vocal'] comença a estudiar la possibilitat de canviar-se al contrabaix, acció que desenvolupa a poc a poc [hi ha actuacions de Doble Zero on comparteix encara tots dos instruments]. Al 1980 ja hi és tocant el contrabaix a Perdido Club de Jazz. A l'igual que Aranda, ha tocat amb gairebé tots els músics que eren a València i amb altres de forans. Fins el 1981 ha estat 'free lance' a diverses formacions. Ha rebut influències de [tot i no ser contrabaixistes] Carlos González, Peter Delphinic i Paul Stocker. És un dels contrabaixistes més reconeguts arreu l'estat espanyol.

⁵⁵⁷ Cal assenyalar per tal de no caure en errades nominals que l'any següent del naixement de la formació Triple Zero Jazz Trio hi aparegué a València un grup de Rock anomenat Doble Zero i que res tenia a veure [ni personalment ni tampoc musicalment] amb l'estil desenvolupat pel trio de Benet, Llarío i Aranda. ---N. de l'A.

a tocar a trio conformant un repertori basat -sobretot al començament- en bossa noves i algun que altre estàndard que els permetera iniciar-se així al llenguatge jazzístic.

- VALÈNCIA JAZZ [TRIO]:

- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra].
- IGNACIO GONZÁLBEZ [baix elèctric].
- DONATO MAROT [piano].

Apareguts al llarg del curs 1973/74 [primeres actuacions al *Col·legi dels Dominics* de València], VALÈNCIA JAZZ giraven al voltant del seu guitarrista, CARLOS GONZÁLBEZ ⁵⁵⁸, veritable ‘alma mater’ del Jazz local i figura sense la qual no hi ha punt de sortida per a la majoria d’esdeveniments jazzístics a la ciutat a més de ser el músic de Jazz valencià més respectat arreu l’estat i també el primer a acoblar -tot i que de manera autodidàctica- llenguatge i concepte jazzístics d’una manera inequívocament personal.

⁵⁵⁸ **Carlos González Candela.** [València, 1/IV/1957]. Guitarrista. Germà dels també músics Ignacio González/baix i ‘Xiqui’ González/sax. Un amic de la família -Carlos Barrera- li ensenyà els primers acords de guitarra enesems aprenia a tocar l’harmonica. Als 14 anys comprà una guitarra elèctrica italiana [‘Elli-Sound’] i començà a desxifrar partitures de tot tipus, fins i tot feu una versió per a guitarra [també en Do # menor] del 1r Moviment de la *Sonata ‘Clar de lluna’, Op. 27 N° 2* de Beethoven. Atret per l’anomenat ‘Blues Blanc Anglès’ [John Mayall, Peter Green, Mick Taylor, etc.] descobrí -escoltant un solo de Julian ‘Cannonball’ Adderley/saxòfon [1928/1975]- un nou concepte estructural que li capgirà la manera d’entendre el llenguatge guitarrístic. Aleshores escolta sovint West Montgomery. Al 1974 coneix Donato Marot/piano i comencen a assajar [amb Ignacio González/baix elèctric] temes i solos que el mateix Carlos treu escoltant discs i cintes de casset, peces que començà a escriure a poc a poc [passaren uns anys fins assolir d’una bona tècnica solfística i cal·ligràfica]. Al 1976 són contractats al pub Barro durant un any, oportunitat que implicava assajar a diari, guanyar diners [Carlos estudiava Ciències Químiques] i muntar tot tipus d’estàndards. Quan obrí el club ‘Tres Tristes Tigres’ i sota el nom ‘Valencia Jazz’ són contractats per tocar-hi sent la primera formació jazzística que tocà al local aprofitant l’oportunitat de tocar amb altres músics: Paul Stocker/saxòfon [amb qui feu una gira per Portugal]; Jean-Luc Vallet/piano; Santiago Reyes/guitarra; Horacio Fumero/contrabaix, etc. Al 1979 marxà a Barcelona per donar classes al Taller de Músics i a l’Aula de Música Moderna i començà a fer servir la pua [encara tocava amb el dit polze de la mà dreta]. A la Cava Jazz de Tarrassa tocà amb Josep Mª Farràs/trompeta, Adrià Font/bateria i Manolo Elias/contrabaix. Ha participat en nombrosos Festivals de Jazz [València, Madrid, Barcelona, Terrassa, Sevilla i d’altres] i ha tocat amb Tete Montoliu, Pedro Iturralde, Lou Bennet, Jorge Pardo, Buddy Tate, Harry Sweets Edison, Joe Newman, Billy Mitchell, Paul Stocker, Terence Blanchard, Donald Harrison i el sextet d’Eric Alexander. De la seua discografia destaquen: *Carlos González 6 en 1* [amb Perico Sambeat, Ramón Cardo i Fabio Miano/1986]; *Reflections* [duet amb Fabio Miano/piano, 1997]. Hi és considerat -des de començament de la seua carrera- com un dels més destacats jazzistes espanyols. ----Entrevista Personal amb Carlos González Candela a València a les 11 hores del matí de l’1/VII/2008 i amb una durada de dues hores.

En una entrevista publicada al gener del 1977 [*Cartelera Túria*] CARLOS GONZÁLBEBZ parla del desenvolupament professional com a grup i exposa els avantatges i inconvenients de la formació en trio:

- ▶ “[Trad:]... A la nostra segona etapa [l’any 1975] començarem a eixir de València ciutat [Gandia i Sueca]. Enguany [1977] de febrer a maig hem tocat a diverses facultats. A setembre tornarem a refer el trio ...”.
- ▶ “... Toquem en trio per les dificultats que existeixen a la ciutat per trobar gent que sàpia tocar Jazz ...”.
- ▶ “... El nostre trio té una sèrie de limitacions: piano i guitarra són instruments amb un timbre semblant i sols tenim una base rítmica [un baix elèctric] la qual cosa crea una certa monotonia de timbre. Una altra limitació a destacar seria l’homogeneïtat pel que fa als tempos ...”.

A la fi de l’entrevista, GONZALBEZ dona les claus i repassa els inconvenients de per què fer Jazz a València resultà tan complicat a meitat dels anys setanta:

- ▶ “... No existeixen locals per tocar Jazz, no estem ben pagats. Tocar Jazz implica temps i dedicació. Hi ha manca de partitures d’estàndards jazzístics, tractats d’harmonia de Jazz, impossibilitat d’intercanviar coneixements amb altres músics perquè no hi ha [a València] ...”.⁵⁵⁹

És al 1976 quan els membres de VALÈNCIA JAZZ comencen a actuar de manera continuada a diversos indrets [sobretot en ‘pubs’] de la ciutat, tot i que la seua presentació ‘oficial’ [encara sense nom per a la formació] fou el 25/XII/1974 al pub *Casa Vella* al barri del Carme de València.

Així, els dies 2, 4, 5 i 6/II/1976 començaren una sèrie d’actuacions al pub *Barro* [barri del Carme, carrer Ripalda, 17] que es perllongarien al llarg del primer semestre de l’any, la qual cosa els va permetre gairebé tocar a diari i eixamplar de manera considerable el seu repertori.

El pub Barro oferia Jazz -a les seues programacions musicals- de manera més espaiada que no altres gèneres per la qual cosa l’oportunitat oferida als membres VALÈNCIA JAZZ no fou desaproveitada pel trio.

⁵⁵⁹ Vergara, Antonio - *Cartelera Túria* [1977]. ‘Conversación con el Trio València Jazz’. Setmana del 3 al 9 de gener. N° 676.

Programació setmanal del pub *Barro* on hi són anunciats VALÈNCIA JAZZ per al divendres, dissabte i diumenge [*Cartelera Túrria*. 18-24/IV/1977. N° 691].

MIÉRCOLES - Tarde: 8'30 a 9'30, LUIS (Folk-Rock)
Noche: 11'30 a 12, y 12'30 a 1, CARLOS y DANIEL
 (Canción sudamericana)
JUEVES-CICLO CINE COMICO. Pases: 8'30, 10'30 y 11'30
VIERNES - Tarde: 8'30 a 9'30, CARLOS y DANIEL
 (Canción sudamericana)
Noche: 11'30 a 12, y 12'30 a 1, "TRIO VALENCIA JAZZ"
SABADO - Tarde: 8'30 a 9'30, "TRIO VALENCIA JAZZ"
Noche: 11'30 a 12, y 12'30 a 1, "TRIO VALENCIA JAZZ"
DOMINGO - Tarde: 8'30 a 9'30, "TRIO VALENCIA JAZZ"
Noche: 11'30 a 12, y 12'30 a 1, CARLOS y DANIEL
 (Canción sudamericana)

Amb signatura de Luis Felipe Navarro apareix a la *Cartelera Túrria* una crònica de l'esmentada actuació on ja es parla de manera prometedora del guitarrista CARLOS GONZÁLBEZ [el cognom apareix mal escrit a la ressenya fent servir erradament la 'v']:

Actuació dels primers músics de VALÈNCIA JAZZ al pub *Casa Vella* el 25/XII/1974.⁵⁶⁰

PRESENTACION DE UN GRUPO MUSICAL
Silvino González (saxofón), *Carlos González* (guitarra), *Donato Marot* (piano), *Ignacio González* (bajo eléctrico), *Juanjo (?)* (batería).
 El pasado 25 de diciembre —y en el bajo de la Casa Vella— tuvimos ocasión de asistir a la primera actuación en público de este reciente grupo de Blues-Jazz, cuya seriedad instrumental y teórica son, en un principio, sus cualidades más advertibles. El concierto consistió en blues de 12 compases en los que tanto el guitarrista (lleno de imaginación) y el saxofón (con gran sentido estructurador) discurren con gran desenvoltura apoyados en una firme (aunque sobria) base rítmica, aún por desarrollar. Salvando las deficiencias meramente técnicas: piano apenas audible, saxofón en malas condiciones, poca acústica del local, creemos que podemos esperar mucho de éste, apenas estrenado, grupo en el raquíptico panorama musical valenciano.—*Luis-Felipe Navarro*.

El repertori primerenc de VALENCIA JAZZ el conformaven estàndards diversos i Blues -majors i menors- trets d'oïda a la seua major part o estudiats i assajats mitjançant la lectura de còpies de partitels portades des de Barcelona o Madrid:⁵⁶¹

All the things you are [HAMMERSTEIN/KERN].

⁵⁶⁰ Navarro, Luis Felipe - *Cartelera Túrria* [1975]. 'Actuación de un grupo musical'. Setmana del 13 al 19 de gener. N° 573.

⁵⁶¹ Garcia Herráiz, Federico - *Cartelera Túrria* [1976]. 'Actuaciones del grupo Valencia Jazz en el pub Barro'. Setmana del 29/XI al 5/XII N° 671.

<i>What's new.</i>	
<i>On Green Dolphin Street</i> [KAPER/WASHINGTON].	
<i>Summertime</i> [GEORGE GERSHWIN].	
<i>Blue Monk</i> [THELONIOUS MONK].	
<i>Blues in the closet.</i>	
<i>Peggy's Blue Skylight</i> [CHARLES MINGUS].	
<i>Some other Blues.</i>	
<i>Bessie's Blues</i> [JOHN COLTRANE].	

El contacte als escenaris valencians entre músics de Jazz local fou fonamental per al seu desenvolupament musical com a jazzístes, així ´-al 1978- dos membres de la formació apareixen tocant al costat de dos músics de TRIPLE ZERO [LLARIO i ARANDA] en una actuació al club *Tres Tristes Tigres*.⁵⁶²

Aleshores i ja en formació de quartet [amb la incorporació del bateria PACO ARANDA i el baixista LUIS LLARIO, ambdós procedents de TRIPLE ZERO JAZZ TRIO] el repertori és una mica més complex i es presenta més elaborat [arranjaments personals a les introduccions, distribució dels 'cors' i les resolucions finals atès que la nova formació ho permet]:

Repertori [més elaborat] de VALENCIA JAZZ [ja en formació de *quartet*]:

<i>Soy Califa</i> [DEXTER GORDON].
<i>The end a love affair</i> [REDDING].

⁵⁶² Vergara, Antonio - *Cartelera Túria* [1978]. El mejor Jazz vivo de la ciudad. Carlos Gonzálbez/guitarra; Donato Marot/piano; Luís Llario/baix elèctric i Paco Aranda/bateria. Club Tres Tristes Tigres. Setmana del 29/06 al 2/07. N° 751.

Shiny Stockings [FRANK FOSTER].

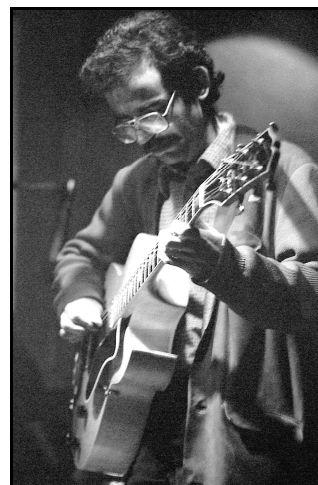
Hackensack [THELONIOUS MONK].

Blues connection [CHICK COREA].

Opus the funk [HORACE SILVER].

My one and only love [WOOD/MELLIN].

CARLOS GONZÁLBEZ als seus inicis i al club *Tres tristes tigres*, a la fi dels setanta. En ambdues instantànies toca dos models de guitarra *Gibson* diferents. Detall on es veu el guitarrista canviant la seua manera de tocar fins aleshores [amb el polze dretà] per l'altra més estandarditzada de fer servir la pua a la mà dreta.

A començament de la tardor del 1978 i ja com a quartet consolidat [GONZÁLBEZ, MAROT, LLARIO i ARANDA], VALÈNCIA JAZZ obrí el 'curs musical' a la Sala Gent [8/IX/1978].

Com a exemple de la manca d'informació formal i estilística dels primers jazzistes valencians [també de la pressa per muntar el major nombre de temes nous possibles sense parar esment ni en les estructures ni tampoc a qualsevol de les versions dels temes enregistrades] cal destacar l'anècdota del tema *Tune for a lyric* [BILL EVANS] que -tota vegada fotocopiada- arribà a mans de TRIPLE ZERO JAZZ TRIO però sense haver-hi copiat els compassos finals, la qual cosa no fou obstacle per tal que l'interpretaren [també els cors de 'solo'] tot seguint l'esquema formal que tenien davant seu, és a dir fent Da Capo

on encara no hi havia conclòs el tema, entre altres coses per què no disposaven dels darrers compasos.⁵⁶³

Aquesta incidència pot ser considerada sols com una anècdota [a més d'indicativa] però la realitat musical de meitat dels setanta era pobra pel que feia a la informació i als continguts del nou gènere atès que els músics es llançaven a tocar Jazz sense conèixer ben bé els paràmetres del llenguatge, cosa que sí assolirien amb els anys tot agafant informació [tècnica i estructural] d'on podien, és a dir:

Realitat musical al món del Jazz valencià de meitat dels anys setanta:

→ Primers músics de Jazz estrangers que tocaven a València.

→ Fotocòpies de llibres d'exercicis i estàndards nord-americans [tal com el *Real Book* portat pel pianista JOSHUA EDELMAN.

→ Veure Capítol III.5: '*Tres Tristes Tigres*': escola de jazzístes locals.

→ Mitjançant l'oïda, és a dir: escoltant temes dels discs [que ja - a meitat dels setanta- eren a les botigues en quantitats més adients amb la realitat social sent distribuïts per gèneres musicals tot i que el mercat era saturat per tot tipus de cantants i grups de Rock] o en cinta de casset [original o enregistrada des de discs, tal vegada el mitjà de transmissió més comú entre els músics de l'època, sobretot pel que feia a discs importats o pertanyents a edicions menudes] als quals pocs intèrprets que llavors hi eren als seus inicis podien tenir-hi accés.

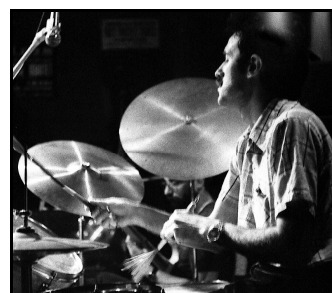
Van ser també els inicis del contrabaixista SALVADOR FAUS, del trompetista JOSE M^a 'Xema' SENABRE i dels saxofonistes 'Ximet' CAFFARENA ⁵⁶⁴ [Joaquim Sanz] i JOSE LUIS GRANELL ⁵⁶⁵ [tot i que tardanament].

⁵⁶³ Anècdota que ens ha estat refermada pels mateixos Miguel Benet, Paco Aranda i Luís Llario i per altres músics, crítics i aficionats locals de l'època. ---N. de l'A.

⁵⁶⁴ **Ximet Caffarena** [Joaquín Sanz Caffarena. València, 5/IX/1952]. Flautista i saxofonista. Estudis musicals al 18 anys [flauta, Conservatori de València]. Llicenciat en Belles Arts, comparteix pintura i música. A meitat dels setanta toca a València amb músics com Maurice Lagier [percussionista de La

Cal dir de tots aquestos músics de la fi dels setanta que [tot i les dificultats afegides pel que feia a la feina de músics] ‘reinventaren’ el Jazz valencià, atès que no trobaren cap referent musical on recolzar-se ni cap precedent conegut [ni actiu] on reflectir-se a l’hora de mamprendre el camí.

TRIPLE ZERO [BENET, LLARIO i ARANDA] al club *Tres tristes tigres*. D’esquenes el saxofonista XIMET CAFFARENA - PACO ARANDA fent servir les baquetes ‘de granera’ o escovillons.

Cap d’ells coneixia [ni de lluny estant] l’existència de XE QUARTET, ni del trio de JUAN ROBERTO MARTINEZ ROCHINA, ni de ALBERTO ALONSO ‘Orelletes’, ni de VICENTE ZARAGOZÀ [tot i que llavors encara hi era actiu i al seu millor moment] ni tampoc de les emissions de ràdio d’ANTONIO BALANZÀ.

No obstant això, sí havien sentit parlar de les ‘famoses’ jam sessions de El Micalet, però els sonava llunyà i gairebé d’altra època quan només havien passat deu anys des d’aleshores.

Martinica], el teclista Pepe Dougan, el seu germà Lluís i -sovint- amb Triple Zero [*Pub Viogenia*, el 26/V/1977] i com a Valencia Jazz Quartet [actuacions en ‘Tres Tristes Tigres’]. Al 1979 marxa a Canaries amb l’Orquestra València on roman vora 2 anys. Com a membre del Perdido Jazz Quartet [amb Richie Ferrer, Benet i Aranda] actuà al llarg del primer any del Club. Jazzista autodidacta, Caffarena ha estat un dels eixos fonamentals per al desenvolupament primari del Jazz valencià tota vegada començats els vuitanta. Coneixedor de la música popular del País Valencià, ha desenvolupat una tasca de recerca i mestissatge musical veritablement encomiable.

- 565 Jose Luis Granell Moreno** [València, 21/IV/1960]. Saxofonista. Fou educant a la banda Unió Musical d’Aldaia on començà a tocar el requinto, el clarinet en Sib i el saxòfon Alt. Conclou els estudis superiors al Conservatori de València. Influència dels saxofonistes Stan Getz i Paul Desmond. Després de tocar en diverses orquestres de la ciutat, marxà -al 1979- a Canàries com a membre de l’Orquestra València [amb Ximet Caffarena/saxòfons i Xema Senabre/trompeta]. Tornà al maig del 1980 i s’afegí a l’ambient jazzístic de la ciutat. Començà a tocar el saxòfon tenor formant part del Perdido Jazz Quartet, a més de tocar amb altres músics locals. Ha tingut especial importància al món de les big bands valencianes del qual sempre ha estat capdavanter a l’hora de crear formacions, compondre i dirigir arranaments.

Els músics mateix formaven i desfeien formacions creades segons la feina i els esdeveniments per tal de fer un 'bolo' doncs el més important era tocar i aprendre fins i tot en locals gens preparats per rebre actuacions musicals o a altres on atraure una audiència que omplira l'establiment.

Tot i això, els sous dels músics per tocar Jazz a València oscil·laven força segons les incidències que pogueren sorgir davant qualsevol actuació. Així -doncs- el patiment per la manca de feina [fet sempre inherent al músic] s'esmortia quan apareixien [generalment de la manera més sobtosa] 'bolos de Jazz' de tota mena i condició.

Incidències que es tenien en compte al món jazzístic professional valencià:

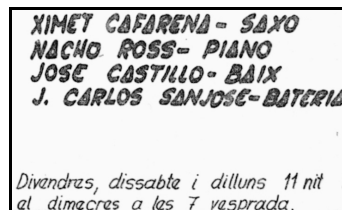
→ A on es tocara [si era a la mateixa ciutat, a la rodalia o a la província].

→ Com i de quina manera es tocara [sota quines circumstàncies, fins i tot fent doblat i jugant-se la vida conduint a més d'anar corrents d'un lloc a un altre per tal d'arribar a temps a la segona actuació].

→ Amb qui es tocara [tot depenent dels contactes del músic o de l'ambient musical on solia desembolicar-s'hi].

Premisses aquestes també amb validesa a hores d'ara malgrat el temps transcorregut.

Dues actuacions al poble de Massanassa [desembre del 1981]: dos noms de formacions diverses i repetició de dos músics a tots dos grups, fet habitual als anys setanta.

Tot i això, la novetat jazzística arrossegà més d'un conflicte entre músics de la ciutat, doncs l'ambient s'enterbolí força quan a la fi dels anys setanta aparegueren per València músics forans amb un bagatge musical que oscil·lava entre la ignorància més abismal del gènere o la saviesa d'aquells que havien tingut la sort de romandre a ciutats emblemàtiques per al Jazz [Nova York, París, Amsterdam] o d'aquells altres que havien tocat al costat de reconeguts 'jazzmen'.

Els nouvinguts hagueren de plantar cara a una majoria que intentava fer Jazz des d'ací, des dels seus coneixements casolans. El temps i l'intercanvi musical d'uns i d'altres fou l'únic fet beneficiós per al desenvolupament jazzístic dels músics valencians.

El Jazz anà fent-se un lloc a la cultura local. La seua novetat anava aparellada amb l'ànima de renovació a la societat local després de tants anys de sequera cultural.

L'any 1980 passà tot esperant l'obertura del nou Club de Jazz que la ciutat necessitava [*Perdido Club de Jazz*] i -mentrestant- entitats vinculades al món cultural començaren a promocionar formacions jazzístiques valencianes, fet del tot inversemblant anys abans.

Així, una entitat bancària molt coneguda a la ciutat patrocinà la gira d'un sextet de Jazz format per músics joves que s'obrien pas dintre de l'ambient jazzístic on músics com els membres de VALENCIA JAZZ i TRIPLE ZERO començaven a gaudir d'un caixet respectable davant altres companys de professió.

Es tractava del:

- SEXTET DE JAZZ DE LA CAIXA D'ESTALVIS DE VALÈNCIA, format per:
 - IGNASI ROS [piano]
 - ELADIO REINÓN⁵⁶⁶ [saxòfon alt]

⁵⁶⁶ **Eladio Reinon Sánchez** [Sedaví/L'Horta Sud/València, 27/1/1963]. Saxofonista, flautista i clarinetista. Estudià a la banda de Sedaví. A la fi dels setanta entrà en contacte amb Ramón Cardo/sax i Perico Sambeat/sax. Anys després, tots tres marxarien a Barcelona com a alumnes primer i professors després al Taller de Músics. Tocà -la flauta- al Sextet de Jazz de la Caixa d'Estalvis de València. Marxà a Barcelona [1981] després de tocar el saxòfon tenor a l'Orquestra València. Al costat de Cardo i Sambeat, ha estat un dels primers músics valencians a enregistrar un disc de Jazz [*A-free-k*/1984]. Un dels darrers enregistraments de Tete Montoliu fou a un disc d'Eladio Reinon *Es la historia de un amor* [Fresh Sound New Talents-9-10/11/1992] i on el pianista tocà en 4 temes. A hores d'ara segueix tocant amb músics catalans i codirigeix l'*Escola de Música de Bellaterra*. Admirador de John Coltrane i Joe Henderson, es coneixedor també la vessant popular de la música valenciana.

- XEMA SENABRE [trompeta]
- PACO ? [guitarra]
- QUIQUE PIQUERAS [bateria]
- RICHIE FERRER ⁵⁶⁷ [contrabaix i baix elèctric]

A l'igual que ells o com l'exemple anteriorment assenyalat [Cafè Massanassa], els músics locals s'ajuntaven i desajuntaven segons el criteri marcat pel mercat professional, sempre voluble i sota els capritxos de la moda pel que feia a la nit i els seus racons d'oci.

⁵⁶⁷ **Richie Ferrer** [Ricardo José Ferrer Bayarri. València, 19/III/1962]. Contrabaixista. Guitarra al Conservatori de València. Canvià vers el baix elèctric i començà a tocar a diversos grups de Rock i Blues. Al 1980 hi és al Sextet de Jazz de la Caixa d'Estalvis de València [amb Natxo Ros/pno; Paco/guit; Eladio Reinon/sax; Xema Senabre/tpta i Quique Piqueras/bat]. A l'abril del 1981 actuà en *Perdido Club de Jazz* amb el Perdido Jazz Quartet. A començament dels noranta marxà a Madrid on - a hores d'ara- encara roman com a 'freelance'. Ha tocat a diverses formacions de Madrid, Barcelona i País Basc. Ha estat a la secció rítmica del saxofonista Pedro Iturralde durant molts anys. L'any 200 marxà de gira als Estats Units. Té un quartet al seu nom hi -a hores d'ara- és concloent els estudis superiors de contrabaix [a Navarra] dintre de l'especialitat de Música de Jazz.

III.4 JAZZ ALS ESTAMENTS OFICIALS.

La vida acadèmica musical res tenia a veure amb el Jazz ni amb qualsevol altre gènere semblant. Pel que feu al conservatori i a altres centres educatius que algunes entitats musicals començaren a bastir a la fi dels setanta el Jazz era poc més que:

→ Una anècdota.
→ Una música allunyada de la bona tècnica instrumental, de la bona sonoritat del conjunt [la banda].
→ Una manera de fer música on els papers [les partitures] gairebé no existien o [en cas d'haver-hi] no tenien sentit musical ni tampoc aprovació acadèmica.
→ Una música [tot i extremant la controvèrsia i la ignorància academicista] 'de negres'.

Davant d'aquestes premisses [reflex d'una part de l'esperit artístic dels estament oficials de l'època] cal afegir-hi que no tots els docents de música pensaven d'igual manera i que alguns d'ells tingueren el valor [podríem parlar obertament de 'gosadia' davant els òrgans de poder] de transmetre als seus alumnes una part de les idees que com a músics no podien rebutjar, de fet han estat centenars els músics coneguts per aquest doctorand [molts d'ells professors a diversos conservatoris] que han mostrat el desig de conèixer i posar en pràctica paràmetres jazzístics a les seues unitats didàctiques, a les seues programacions i -fins i tot- a les seues composicions.

-III.4.1 Dissertacions i ensenyaments al voltant de la percussió jazzística: Roberto Campos Fabra.

Com a exemple excepcional dintre de la docència musical oficialista de començament dels setanta cal nomenar el professor del Conservatori de València ROBERTO CAMPOS FABRA.⁵⁶⁸

Al 1964, el Ministeri d'Educació decideix implantar l'assignatura de Percussió als conservatoris de Madrid i de València. El pianista JOSÉ ROCA -aleshores director del Conservatori de València- li confia la creació d'aquesta plaça a un músic que encara no tenia la titulació adient [doncs no existia com a tal la pertanyent a Professor de Percussió] però posseïdor d'un bagatge i una trajectòria musical veritablement rics i -sobretot- variats i no sols academicistes en la forma.

ROBERTO CAMPOS entrà com a professor interí de la nova assignatura ensem viatjava a Madrid per concloure la seua titulació de Percussió amb el mestre MARTÍ PORRAS del Conservatori de la capital.

Al 1971 aconseguix la plaça de professor en propietat i prepara els seus alumnes no sols sota els paràmetres estrictament acadèmics sinó també fent servir recursos personals que l'edat, els viatges i el contacte amb músics diversos [sobretot jazzístes] li permet dosificar davant les expectatives de molts percussionistes locals.⁵⁶⁹

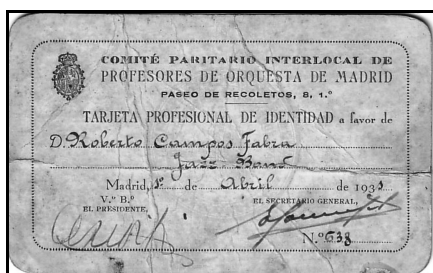
Músic fet als escenaris, CAMPOS acudeix -a l'igual que els seus alumnes- a les diverses demostracions que el bateria JOE MORELLO feu a València, a les primeres

¹⁵ **Roberto Campos Fabra** [València, 20/IX/1903 - Benidorm, 9/III/2000]. Als 18 anys decideix fer-se professional i marxà a l'estranger on rep lliçons del percussionista belga Pierre Colsson, del bateria Jo Jones [1911/1985, membre de la primera banda de Count Basie] i -a Madrid- del percussionista Lázaro Quintero. Al 1928 viatjà arreu d'Europa amb la 'Orquesta Iberia'. Al febrer del 1932 tocà a una sala madrilenya amb una orquestra de músics negres substituïnt el bateria, músics que l'obligaven a empastifar-se la cara de negre per eixir a l'escenari ensem li ensenyaven acompanyaments Hot i Dixieland. Al 1934 `tocà a Àfrica del Nord i l'antiga Àfrica Occidental Francesa on romangué fins el 1940. Als anys cinquanta tocà a l'Orient Mitjà i l'Europa central a més de fer concerts amb l'Orquestra Nacional d'Espanya i la de Càmera de Madrid. Professor interí al Conservatori de València, aconseguix la plaça al 1971. Ha escrit nombroses obres simfòniques i camerístiques on la percussió africana i la rítmica jazzística sempre han estat presents. Ha publicat mètodes de percussió i ha estat professor de nombrosos bateries i percussionistes valencians, alguns dels quals han esdevingut excel·lents jazzístes. ----Entrevista Personal amb Conxa Campos Arnau [filla de Roberto Campos Fabra] realitzada a les 17 hores de l'1/XII/2007 a Teulada/Marina Alta.

⁵⁶⁹ Alguns d'ells excel·lents jazzístes i mestres d'ulteriors generacions de bateries i percussionistes: Paco Aranda [tal vegada el més avançat de tots, considerat un dels millors bateries de Jazz a Espanya], Vicent Cortina Llopis, Angel Huertas, Javier Benet [Xe -Che- Quartet], Manolo Tomàs [Catedràtic de Percussió], J. Montañana, S. Taberner i J. Carrascosa. ---N. de l'A.

actuacions de grups de Jazz a la ciutat i -fins i tot- diserta al voltant de la tècnica jazzística o de la percussió africana [aleshores veritable desconeguda a occident].

Carnet professional de ROBERTO CAMPOS FABRA ['Jazz Band' amb comptes de bateria] expedit al 1931. L'altre document pertany al 'Sindicato Nacional del Espectáculo' [únic sindicat franquista permès per als músics] i on ja hi apareix la paraula 'Bateria'[1951].

El fet que molts alumnes de percussió del conservatori es plantejaren l'avenir professional lluny de l'ensenyament o de les oposicions [quasi sempre dirigides vers les bandes militars d'arreu l'estat] feu que més d'un company del professor CAMPOS parara esment davant les possibilitats que les noves tècniques obrien al món de la música i de com aplicar-les sense deixar de costat l'academicisme oficial imposat dintre d'uns programes més aviat obsolets. Una cosa molt distinta era tocar MOZART fent servir les diverses tècniques pianístiques i una altra era:

→ El reconeixement implícit del Jazz com a gènere musical [present i en constant evolució].

→ Com ensenyar-lo o -si de cas- donar-lo a conèixer a les noves generacions tot partint del conservadurisme oficialista.

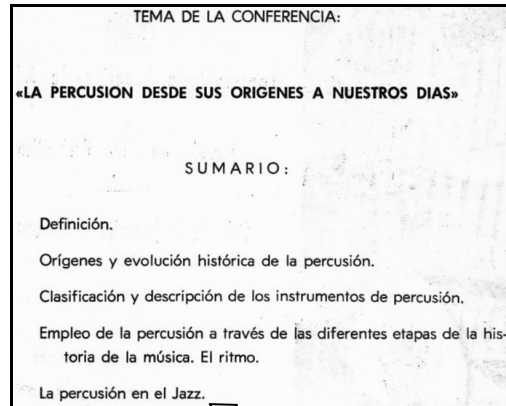
→ Prendre els ensenyaments clàssics per tal de tenir desimboltura a l'hora d'interpretar qualsevol gènere musical, qualsevol tipus de música [Jazz inclòs].

Benauradament per a alguns músics valencians, la tercera vessant fou l'escollida.

Al Conservatori Superior de Música i escola d'Art Dramàtic de València es produeix un esdeveniment a assenyalar al present treball com a exemple del canvi musical que anava a produir-se a la ciutat al llarg de la dècada: la conferència oferida pel professor i

catedràtic del centre -En ROBERTO CAMPOS FABRA- el dimarts 15/II/1972 a les 19 hores i dintre del *Ciclo de conferencias y conciertos. Curso 1971/72' - sesión XI.*

Conferència '*La percusión desde sus orígenes a nuestros días*' dictada al Conservatori de València pel professor ROBERTO CAMPOS FABRA el dimarts 15/II/1972.

De tot el programa exposat, cal destacar el punt cinqué del sumari: *La Percusión en el Jazz*, veritable revulsiu acadèmic pel que feia als estaments oficials d'ensenyament a la societat musical valenciana de començament dels anys setanta atès que el Jazz era poc menys que 'diabolus in música' a qualsevol centre oficial regit sota els paràmetres institucionals que s'oferien mitjançant els ensenyaments musicals, tal vegada per desconeixement del gènere així com per la por a allò desconegut per a una bona part del quadre de professors atesa la línia metodològica emprada fins aleshores, didàctica centrada [en bona part] als estudis dels grans mestres del període clàssic.

Ressenya editorial -sense signatura- al voltant del '*Método completo de percusión*' de ROBERTO CAMPOS FABRA.⁵⁷⁰

Ediciones Piles acaba de ofrecer un excelente trabajo pedagógico del profesor del Conservatorio don Roberto Campos, «Método completo de percusión», un libro de 118 páginas en el que el autor reúne con claridad, concisión y experiencia un estudio tan autorizado como valorado que a no dudar va a brindar una ocasión excelente de enseñanza y también un índice de posibilidades para los compositores. Campos conoce ampliamente el tema, domina estos instrumentos y por ello este método es un servicio bien positivo en el que hay resumen, coordinación y eficacia de exposición. Prologado con afectuoso sentir por Blanquer se beneficia de ilustraciones gráficas, múltiples ejemplos y un actualizado muestrario de estudios y ritmos. La labor editorial de Piles, excelente.

positores. Campos conoce ampliamente el tema, domina estos instrumentos y por ello este método es un servicio bien positivo en el que hay resumen, coordinación y eficacia de exposición. Prologado con afectuoso sentir por Blanquer se beneficia de ilustraciones gráficas, múltiples ejemplos y un actualizado muestrario de estudios y ritmos. La labor editorial de Piles, excelente.

⁵⁷⁰ *Las Provincias* [1976]. 'Música: Método de Percusión de R. Campos'. Dissabte, 5 de juny. Pàg. 41.

Al juny del 1976, CAMPOS FABRA va veure publicat el seu Mètode de Percussió [Método Completo de Percusión - Editorial Piles, València]. El mètode començava amb un pròleg d'AMAND BLANQUER, aleshores Catedràtic de Composició al Conservatori de València i company de claustre de ROBERTO CAMPOS.

Llibre amb 118 fulls, on l'autor congregava al seu mètode tots els anys d'experiència arrelgada -com a músic i com a docent- la qual abastava des dels seus començaments a diverses orquestrines de Jazz i Dixieland a Madrid, els seus viatges arreu del món amb orquestrines de ball fins la seua vessant com a compositor i conferenciant.

ROBERTO CAMPOS tocant la bateria als anys trenta. A destacar la grandària del bombo i el menut dels platerets així com la llargària de les baquetes. Muntatge fotogràfic on apareix CAMPOS tocant ensems la bateria [campanes al darrere i altres instruments de percussió complementaris] i el vibràfon.

-III.4.2 'Third Stream' [Tercer Corrent] a València.

Third Stream: Estil jazzístic que combina la Música Clàssica amb les tècniques i l'esperit del Jazz.

Fou el compositor i arranador GÜNTHER SCHÜLLER qui anomenà per primera vegada el terme Third Stream per tal de definir l'intent de fusionar Jazz i música clàssica quan pronuncià una conferència a la Universitat de Brandeis al 1957.

SCHÜLLER ho definia com un tipus de música que [mitjançant la improvisació o amb una composició escrita o d'ambdues] sintetitza 'allò més essencial dels seus trets i de les tècniques de la música contemporània' amb [i sota l'esguard de] músics de diverses ètnies.

Com a teòric i alma mater de la idea, SCHÜLLER creà al New England Conservatory [Boston] un departament amb el nom del nou corrent estilístic al capdavant del qual hi era el compositor RON BLAKE. En aquell indret començaren a elaborar-se un recull de nocions teòriques i també d'encontres barrejant-ne el Jazz amb altres estils [particularment 'clàssic' i ètniques] i on -a més a més- participaven representants d'altres tradicions musicals populars.

Als anys setanta i vuitanta diversos músics afroamericans arribaren vers l'anomenat Free Jazz [ORNETTE COLEMAN, ANTHONY BRAXTON, JAMES NEWTON ...], estil on començaren a eixamplar la seua paleta orquestral fins arribar a les dimensions instrumentístiques d'una orquestra simfònica i a la recerca de nous equilibris entre escriptura i improvisació a les produccions que assenyalaven una actualització menor del Third Stream i dels 'fantasmes al voltant de la forma' que demanaven uan mena d'harmonia universal que no un benefici per a la música negra amb tots els mitjans i llibertats allunyats i arrossegats dels seus arrels històrics.

Del Ragtime a ANTHONY DAVIS, passant pel Jazz Simfònic de PAUL WHITEMAN; el *In a mist* de BIX BEIDERBECKE; les innovacions en música moderna d'STAN KENTON; el DUKE ELLINGTON més simfònic així com *Skies of America* d'ORNETTE COLEMAN, ens trobem davant la conjuntura de refermar que el Third Stream passa just pel mig de tota la història del Jazz o [de manera global] de tota la música 'afroamericana'.

Novetats musicals [segons el Third Stream] al Jazz dels anys seixanta:

1. Irrupció a l'espai lliure de l'atonalitat.
2. Dissolució de la mètrica 'beat' i de la simetria.
3. Arribada de la 'música universal' al Jazz, el qual es veu confrontat amb les grans cultures musicals: des de la Índia fins l'Àfrica i des del Japó fins l'Aràbia.
4. Revalorització de l'anomenat pels músics 'moment d'intensitat', desconegut a altres estils jazzístics al seu sentit tan extàtic i orgiàstic.
5. Una extensió del so musical, envaint l'àmbit del soroll. ...". ⁵⁷¹

No obstant això, l'expressió i la sistematització de la pràctica que el 'tercer corrent' designa no apareixen fins la fi de la dècada dels cinquanta i amb la finalitat de qualificar i de posar nom a obres de compositors que temptegen compondre fent una síntesi del Jazz i de la Música Clàssica o Contemporània.

Els representants de cadascun dels 2 universos musicals meditaron la manera d'adaptar al seu treball els mitjans i les característiques d'aquell món musical nou [el Jazz], món al qual no pertanyien.

Si les experiències més properes fetes fins aleshores [pensant amb la barreja d'ambdós mons musicals] havien estat dutes a terme per GEORGE GERSHWIN [*Rhapsody in Blue*, 1924]; WOODY HERMAN [*Ebony Concerto*, d'IGOR STRAVINSKY, 1946] i STAN KENTON [*City Of Glass*, de BOB GRAETTINGER, 1948] sols restava esperar quines dues coses anaven a passar vers la segona meitat de la dècada, just després de la mort de CHARLIE PARKER, qui [a les acaballes de la seua vida] afegí el desig d'estudiar composició sota la direcció del mateix EDGAR VARÈSE.

Només escoltar-se les primeres manifestacions del Free Jazz, els compositors i els improvisadors, els 'jazzmen' i els músics clàssics temptejaven per trobar l'espai adient on trobar-se tots dos estils, espai ple d'una mena 'd'ecumenisme' que fera més feble la voluntat de les gens del Jazz de rebutjar encara els límits del seu camp d'acció, integrant als seus mètodes d'escriptura i d'improvisació els procediments i les formes emprats a

⁵⁷¹ Berendt, Joachim E. [1986]. *Op. Cit.*

la tradició clàssica europea [*fuga, concerto grosso...*] o les seues adquisicions més recents [atonalitat, dodecatonisme...] així com també de les fórmules orquestrals emprades pel Jazz fins aleshores [*quartet de cordes, quintet de cambra etc, ...*].

Tal i com ha estat definit, podríem refermar que van ser els músics GUNTHER SCHÜLLER i JOHN LEWIS els veritables iniciadors del Third Stream.

Cal considerar les següents obres com a representatives del 'tercer corrent':

<i>Symphony in F Minor.</i>	JOHN GRAAS, 1955.
<i>Concertina for Clarinet.</i>	JOHN LA PORTA, 1955.
<i>Sounds Of May.</i>	TEO MACERO, 1955.
<i>Jazz Suite -Poem-For Brass.</i>	J. J. JOHNSON, 1956.
<i>Pharoah.</i>	JIMMY GIUFFRE, 1956.
<i>All about Rosie.</i>	GEORGE RUSSELL, 1957.
<i>Revelations.</i>	CHARLES MINGUS, 1957.
<i>England's carol.</i>	JOHN LEWIS, Stuttgart 1958.
<i>Bill Russo: An Image Of Man.</i>	LEE KONITZ, 1958.
<i>Swinging 'Goatsherd Blues'.</i>	TEDDY CHARLES, 1959.
<i>Dialogue For Jazz Combo and Symphony Orchestra.</i>	HOWARD BRUBECK, 1959.
<i>Günther Schüller: Abstraction.</i>	ORNETTE COLEMAN, 1960.
<i>André Hodeir: Around The Blues.</i>	THE MODERN JAZZ QUARTET, 1960.
<i>Night Creature.</i>	DUKE ELLINGTON, 1963.
<i>Eddie Sauter: Focus.</i>	STAN GETZ, 1963. ⁵⁷²

⁵⁷² Schüller, Gunther: 'Jazz and Classical Music'. Feather Ed. ----- Third Stream Redefined *Saturday Review*, xlv [13 May 1961], 54. -----The Future of Form in Jazz The American Composer Speaks: a Historical Anthology [1770-1965], ed. G. Chase [n.p.-Baton Rouge, LA- 1966].

Molt més a prop i dintre del Third Stream, a la ciutat de València [abastant fins desembre del 1981, fi del període presentat en aquesta tesi] sols hagué tres esdeveniments musicals dignes de ser assenyalats tot i que només ens detindrem de manera analítica en una de les obres.

Les tres obres afegibles al ‘Third Stream’ i presentades a València ciutat van ser:

<i>Pensado en Jazz.</i>	EDUARDO MONTESINOS COMAS. → Conservatori de València, 29/V/1972.
<i>Concierto para Quinteto de Jazz y Orquesta.</i>	JOSÉ NIETO. → Cinema Martí, 5/XII/1974.
<i>Sonido y Ritmo.</i>	ENRIQUE LLÀCER ‘Regolí’. → Teatre Principal, 10/III/1979.

El *Concierto para Quinteto de Jazz y Orquesta*, fou estrenat a València el 5/XII/1974 a la *Sala Martí* [Cinema Martí].

L’ORQUESTRA MUNICIPAL DE VALÈNCIA fou dirigida per ODÓN ALONSO [el director titular era LORENZO MARTÍNEZ PALOMO -període 1974/1976-], però llavors corrien temps d’instabilitat per a l’orquestra, per a la seua direcció executiva i -fins i tot- pel que feia l’espai on hauria d’interpretar els concerts doncs no hi tenia un de fixe. De fet l’acondicionament del *Cinema Martí* fou temporal atès que l’OMV tocava allí; al Saló d’Actes de l’edifici Bancaja -aleshores: ‘Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Valencia’; al Teatre Principal, etc.

Anunci de l’estrena del *Concierto para Quinteto de jazz y Orquesta* de JOSÉ NIETO i formació del Quintet de Jazz [*Las provincias*. Diumenge, 1/XII/1974. Pàg. 57].

CINE MARTÍ	Jueves, 5 diciembre, a las 7'45 tarde
	Sábado, 7 diciembre, a las 11'30 mañana
ORQUESTA MUNICIPAL DE VALENCIA	
Director: ODÓN ALONSO	
Solistas:	
JORGE PARDO, flauta	
WLADIMIRO BAS, saxo alto	
JOSE LUIS MEDRANO, melophón	
DAVID THOMAS, contrabajo	
JOSE NIETO, batería	
CONCIERTO PARA QUINTETO DE JAZZ Y ORQUESTA. J. Nieto	
SINFONIA NUMERO 1. «Titán», G. Mahler.	

JORGE PARDO, flauta
WLADIMIRO BAS, saxo alto
JOSE LUIS MEDRANO, melophón
DAVID THOMAS, contrabajo
JOSE NIETO, batería

L'obra de NIETO compartí programa amb la *Simfonia n° 1 en Re major 'Tità'* de GUSTAV MAHLER.

Estructurada en tres moviments [Allegro/Largo/Presto], el *Concierto para quinteto de Jazz y Orquesta* es basava en la separació musical [també el diàleg] entre l'ORQUESTRA MUNICIPAL DE VALÈNCIA i el QUINTET DE JAZZ que hi era al capdavant de l'escenari, QUINTET format per :

- JOSÉ 'Pepe' NIETO [bateria]
- VLADIMIRO BAS [saxòfon, alt]
- JORGE PARDO [flauta]
- JOSE LUIS MEDRANO [trompeta/melòfon]
- DAVID THOMAS [contrabaix, qui feu també la tasca de dirigir les puntuals intervencions del Quintet].

- ▶ “[Trad.] ... El quintet de Jazz és una massa sonora més [encara que solista] integrada perfectament a l'orquestra, a més de fil conductor dels seus equivalents:

saxòfon/flauta/melòfon i vent
contrabaix/corda
bateria/percussió

- ▶ “... Aquesta estructura hi és enllaçada amb altra on el quintet discorre al costat de la resta de seccions sonores ...”.⁵⁷³

Entrevistat el director [ODÓN ALONSO] davant l'estrena de l'obra de NIETO i a la pregunta de si hi ha problemes estructurals a l'hora de la seua interpretació, respon el següent:

- ▶ “[Trad.] ... És problemàtic, per què els directors simfònics no hi solem freqüentar el Jazz. Abans de dedicar-me a la música simfònica he fet Jazz -en la mesura que es podia fer als anys cinquanta-, per la qual cosa conec no sols el Jazz sinó també els artistes de Jazz ...”.⁵⁷⁴

⁵⁷³ Navarro, Luis Felipe - *Cartelera Túrria*. [1974]. 'Concierto para quinteto de Jazz y Orquesta'. Setmana del 23 al 29 de desembre. N° 570.

⁵⁷⁴ Barber, Salvador - *Las Provincias* [1974]. 'La ciudad, al paso'. Dimarts, 3 de desembre. Pàg. 15.

Entrevistat l'autor [JOSÉ NIETO] davant les dificultats formals de la seua obra, respon el següent:

- ▶ “[Trad.] ... L’obra té estructures formals clàssiques ...”.
- ▶ “... Alló que correspondria al desenvolupament de la forma ‘sonata’ està encarregat al Quintet de Jazz ...”.⁵⁷⁵

Altra crítica interessant del concert i de l’obra de NIETO aparegué també a la *Cartelera Túrria* de la mà del crític Josep Lluís Sirera:

- ▶ “[Trad.] ... Obra que marca un punt decisiu en la producció musical al nostre país, és ‘l’acceptació oficialitzada del Jazz com a part de la nostra cultura musical ...”.
- ▶ “... Valor simbòlic que conferim -sense menysprear la sobrietat orquestral- a uns solistes de gran qualitat, capaços de viure la part estrictament jazzística de l’obra ...”.⁵⁷⁶

L’obra de l’alcoià ENRIQUE LLÀCER ‘REGOLÍ’ [*Sonido y Ritmo*], fou estrenada al *Teatre Principal* de València [11,30 hores] el dissabte 10/III/1979 per l’ORQUESTRA MUNICIPAL DE VALÈNCIA i fou dirigit per JOSE Mª CERVERA COLLADO.

Al mateix programa s’interpretaren també *Microsuite* [JOSÉ BÀGUENA SOLER]; el *Concert n° 2 per a Piano i Orquestra* [S. RACHMANINOFF] i *El pájaro de fuego* [IGOR STRAVINSKY].

Anunci de l’estrena del *Sonido y Ritmo* de ENRIQUE LLÀCER ‘Regolí’ [*Cartelera Túrria*. Diumenge, 12-18/III/1979. N° 788].

ORQUESTA MUNICIPAL.—Ayuntamiento (3220190).
Sábado 10 (11’30 mañana), en el teatro Principal: **MICROSUITE** (Báguena Soler), **CONCIERTO núm. 2 para piano y orquesta** (Rachmaninoff), **SONIDO Y RITMO** (Llácer Régoli), **EL PAJARO DE FUEGO** (Strawinsky). Director: José María Cervera Collado. Percusión: E. Llácer «Régoli». Piano: Tadeusz Zmodzinsky.

Segons la proposta de ‘Regolí’ [considerat pels professionals arreu de l’Estat com un dels millors bateries de Jazz a Espanya a més de ‘fonamental’ al panorama jazzístic de Madrid], *Sonido y Ritmo* pretén captar l’oïent i atraure’l al món de la percussió, tal vegada ‘la gran oblidada’ de l’orquestra.

⁵⁷⁵ *Las Provincias* [1974]. Dijous, 5 de desembre. Pàg. 17.

⁵⁷⁶ *Sirera, Josep Lluís - Cartelera Túrria* [1974]. ‘Concierto de la Orquesta Municipal’. Setmana del 16 al 22 de desembre. N° 769.

- ▶ “[Trad.] ... ‘Regolí’ -que a més és l’interpret de la part solista- intenta aconseguir amb la seua obra sensibilitzar l’oïda vers els instruments de percussió, més concretament sensibilitzar l’auditori cap al concepte de ‘solo’ de percussió però en una obra on tot està escrit i no hi ha improvisació ...”.⁵⁷⁷

Pensado en Jazz és una obra rumiada des de l’any 1967, fins i tot abans que el seu compositor començara a tenir contacte amb els que podem considerar com a primers músics de Jazz a la ciutat tal com LIBERTO BENET, MANOLO LÓPEZ i d’altres.

EDUARDO MONTESINOS COMAS ⁵⁷⁸ arriba al Jazz per convicció tot i saber les dificultats afegides que impliquen ‘partir de’ i ‘estar’ al món de la clàssica.

Quan MONTESINOS composà *Pensado en Jazz* [a sobre un primer esborrany compost al 1967], desconeixia l’existència del Third Stream i d’allò que envoltava l’esperit musical fundacional del moviment impulsat per GUNTHER SCHÜLLER ⁵⁷⁹ com a generador

⁵⁷⁷ Gonzàlbez, Jose A. - *Cartelera Túrria* [1979]. Setmana del 15 al 25 de març. Nº 789.

⁵⁷⁸ **Eduardo Montesinos Comas** [València, 2/III/1945]. Pianista i compositor. Estudis musicals al Conservatori de València. Doctor en Música [‘*Análisis musical de la obra para piano de Vicente Asencio*’/UPV, 2004], és un dels autors de la sèrie metodològica *Ars Solfandi* i ha estat crític musical [Levante]. Catedràtic i Director del Conservatori Superior de Música de València [des del 1995]. A la seua vessant compositiva ha assimilat estètiques del s.XX: polirítmia, impressionisme, polimodalisme, atonalisme, serialisme i Jazz, gènere que ha influït força a les seues obres i amb el qual es considera deutor. De les seues composicions [banda/orquestra] destaquen: *Pensado en Jazz* [València, 29/V/1972, reestrenada el 9/V/2005]; *Variaciones caleidoscópicas* [València, 27/XI/1975]; *Metabolismes rítmics* [València, 13/II/1976]; *Estructuras Isorrítmicas* [València/Concert Band/Harelbeke, 12/VII/1988]; *Cantos Llanos y Profanos* [València, 13/VII/1992]; *Concierto para piano y orquesta* [València/OMV, el 23/V/1981] i *Concierto para violín y orquesta* [València/OMV, 16/IV/2004 i on el II Moviment és un desenvolupament temàtic d’un Blues i un Bolero].

⁵⁷⁹ **Gunther Schüller** [Nova York, 22/XI/1925]. Trompa, compositor, arranjador i director. El seu coneixement del Jazz i del camp clàssic li han valgut per condensar el millor d’ambdós mons, adaptant els seus idiomes sense fissures estilístiques [intent poques vegades aconseguit]. Als 19 anys ingressà a la Metropolitan Opera Orchestra de Nova York. Intervingué en 4 talls de *Birth of the Cool* [Miles Davis/1950] i tocà amb l’orquestra de Gil Evans. Fundà la Jazz Classical Music Society Jazz [amb John Lewis/1955] presentant concerts de compositors clàssics i de Jazz. *Music for Brass* [Columbia] contenia composicions de Schüller, Lewis, Giuffrè i J.J. Johnson i fou gravat per músics amb ampli espectre estilista: Miles Davis, el mateix Schüller i la Filarmònica de Nova York dirigida per Dimitri Mitropoulos. Al 1957 creà un Seminari de Jazz a la Universitat de Brandeis. Pertanyents al Terçer Corrent són les obres: *La Transformació* [1957]; *Concertino per al quartet de Jazz i Orquestra* [1959]; *Converses per al Doble Quartet del Modern Jazz Quartet i l’Art String Quartet de Galants*; *Variants sobre un tema de Thelonious Monk* [1960]. Amb John Lewis fundà l’Escola Lennox [Escola d’Estiu de Jazz]. Dirigí el primer enregistrament de l’òpera *Treemonisha* d’Scott Joplin amb l’Òpera de Houston [Deutsches Grammophon/1975]. Feu arranjaments i gravacions per a ‘boppers’ [Dizzy Gillespie, Miles Davis i John Lewis]. Professor de Composició a Yale; Director Artístic del Centre de Música Tanglewood-Berkshire i del Festival de Sandpoint/Idaho. Ha editat i estrenat [Lincoln Center/1989] el darrer treball de Charles Mingus: *Epitafi*. Reconegut com a pare del Third Stream, ha treballat amb Arturo Toscanini, Miles Davis, Aaron Copland, Ornette Coleman, Leonard Bernstein, Eric Dolphy, Charles Mingus, John Updike, Joe Lovano, Elvis Costello, Wynton Marsalis i Frank Zappa. És autor de vora 160 composicions en tots els gèneres musicals. Els seus escrits versen

de propostes semblants al seu concepte de big band tot partint de premisses musicals clàssiques, és a dir: al cas valencià [més encara al 1972] caldria parlar -si més no- d'entitat bandística que toca una peça de Jazz puntual o inspirada sota alguns dels patrons jazzístics: harmonia, ritme, intencionalitat, etc.

Com que la informació i les novetats culturals no eren cap prioritat per al règim franquista, és possible que altres compositors valencians pertanyents a la mateixa generació de MONTESINOS i -a l'igual que ell- desconexors dels avenços estilístics i orquestrals aconseguits per THAD JONES ⁵⁸⁰ o GIL EVANS ⁵⁸¹ a la seua l'obra per a big band i de les aportacions formals i integradores de GUNTHER SCHÜLLER, hagueren canviat el seu rumb professional vers altres mons sonors i estilístics tot i la deixadesa amb la qual el món clàssic espanyol ha tractat el Jazz fins no fa massa anys.

Pensado en Jazz és -doncs- un intent vàlid i d'una honestitat estructural encomiable atesa l'època en que la peça fou composta però -sobretot- per què des del respecte de l'autor pels dos mons [massa vegades juxtaposats] obrí camins vers l'assoliment del gènere jazzístic a tots els estaments musicals refractaris [la majoria] a qualsevol novetat

sobre matèries situades als límits del Jazz i més enllà del fet musical concret, al voltant de la música contemporània, l'estètica musical i l'educació.

⁵⁸⁰ **Thad Jones** [Thaddeus Joseph Jones. Pontiac/Michigan 28/III/1923 - Copenhague/Dinamarca, 21/08/1986]. Trompetista, compositor i arranjador. Germà dels músics Hank Jones/pno i Elvin Jones/bat. Als 16 anys tocà amb Hank Jones i Sonny Stitt. Gravà amb Charlie Mingus [1954/55]. El reconeixement li arribà quan tocà amb Count Basie [1954/63] i li feu arranjaments. Codirigí el quintet de Pepper Adams i creà una banda amb Mel Lewis/bat: Thad Jones/Mel Lewis Big Band, formació que des de febrer del 1966 tocà tots els dilluns [al llarg de 12 anys] al Village Vanguard. Al 1979 guanyà un Premi Grammy pel disc *Live in Munich*. És autor dels estàndards *A Child Is Born*; *Fingers*, *Little Pixi* i *Tiptoe*. Abandonà la big band i marxà a Dinamarca [1978]. Escrigué per a la Danish Radio Big Band, encapçalà el grup 'Eclipse' i ensenyà a The Royal Danish Conservatory de Copenhague. Al 1984 tocà de nou amb Count Basie. És soterrat al Vestre Kirkegard Cemetery de Copenhague.

⁵⁸¹ **Gil Evans** [Ernest Gilmore Green. Toronto, 13/V/1912 - Cuernavaca/Mèxic, 20/03/1988]. Arranjador, compositor i director d'orquestra. Aviat descobrí Louis Armstrong, Jack Teagarden i King Oliver i transcriví la de Don Redman, Fletcher Henderson i Duke Ellington. Arranjador de l'Orquestra de Claude Thornhill fins el 1948. A partir del tema *Snowfall*, assolí fama com arranjador d'estàndards. Coneix Lester Young i descobreix el Be Bop. El 1946 s'instal·là a un pis del carrer 55 de Nova York, habitatge que [passats els anys] seria lloc de trobada de Gerry Mulligan, Dave Lambert, John Carisi, Lee Konitz, George Russell, Miles Davis i Charlie Parker. Amb Claude Thornhill enregistraren l'àlbum *Nonet* [Capitol]. Altres arranjaments seus són *Miles Ahead*/1957; *Porgy and Bess*/1958; *Sketches Of Spain*/1960 i *Quiet Nights*/1962. Escrigué per a Charlie Parker [1953]. Dels seus discs destaquen: *Gil Evans and Ten*/1957; *New Bottle, Old Wine*/1958; *Great Jazz Standards*/1959; *Out Of The Cool*/1960; *The Individualism of Gil Evans* [dedicat a Kurt Weill]; *Guitar Forms* [amb Kenny Burrell] i *Look To The Rainbow* [amb Astrud Gilberto]. Treballà per als cantants Tony Bennett i Johnny Mathis. Gravà *There Comes A Time*/1975 i un disc a duo amb Lee Konitz [*Heroes and Anti-Heroes*/1980]. Amb la Monday Night Orchestra enregistrà *Live in Sweet Basil*/1984. Escrigué bandes sonores: *Absolute Beginners* [Julian Temple] i *The Color Of Money* [Martin Scorsese]. Al 1987 enregistrà *Paris Blues* amb Steve Lacy. Gil Evans morí a Cuernavaca [Mèxic/1988] al mateix sanatori que ho feu Charles Mingus al 1979.

que implicara l'abandonament d'uns arquetipus musicals força conservadors i massa arrelats encara a la societat valenciana. ⁵⁸²

Cal afegir la dificultat que trobà MONTESINOS davant la possibilitat que es donara una execució poc o gens jazzística de la seua obra atès que el fraseig instrumental [tot i estar intuït a la partitura] no hi era cognoscible per a la majoria de músics del GRUP INSTRUMENTAL DEL CONSERVATORI DE VALÈNCIA al moment de la seua estrena [el 9/V/1972 al Saló d'Actes del 'Conservatorio Superior de Música y Arte Dramàtico' de València, a la plaça Sant Esteve] doncs -tret dels fonaments clàssics- no s'ensenyava altre tipus de fraseig a les classes instrumentals.

No obstant això, sí caldria esperar una millor resposta [encara que fora un tipus de resposta 'swinging' completa] a la segona estrena interpretada per la BANDA MUNICIPAL DE VALÈNCIA al 1995, amb una nova plantilla de músics alligonats de manera distinta i molt més oberta davant els estils musicals que no els alumnes del GRUP INSTRUMENTAL que l'estrenaren al 1972.

A la crítica apareguda quan le seua estrena, López-Chavarri escrigué el següent dintre d'una breu ressenya [no massa tècnica ni tampoc fent servir termes o lexicografia jazzística] on hi eren inclosos tots els autors que estrenaren aquella vesprada a la Llotja així com les obres presentades a la sessió:

- ▶ “[Trad.] ... ‘Pensando en Jazz’ [tot i que l'autèntic títol hi és ‘Pensado en Jazz’] resultà ben atractiva amb notes força estimables de color, tractament del vent, efectes, etc., fent paleses totes les dotes creatives del jove autor, ahir llargament aplaudit després de l'audició de la seua obra ...”.⁵⁸³

El divendres 6/VI/1975 la BANDA MUNICIPAL DE VALÈNCIA [dirigida per JOSE Mª CERVERA COLLADO] estrenà a la Llotja de València una altra obra d'EDUARDO MONTESINOS, únic compositor valencià representant del moviment Third Stream al període abastat a la present tesi *Estudio en Jazz*, peça especialment escrita per a banda pel seu autor. L'estrena compartia programa amb la *Sinfonia del Nuevo Mundo*

⁵⁸² De fet, l'estrena de *Pensado en Jazz* fou al Saló d'Actes del Conservatori de València [Plaça Sant Esteve, 29/V/1972] i fou interpretada pel Conjunt Instrumental del mateix centre sota el qualificatiu específic i puntual de 'big band'. Per tal de ser interpretada al Palau de la Música de València hagueren de passar vora 23 anys [9/05/2005]. La peça ha estat enregistrada per a RNE però mai editada. ---N. de l'A.

⁵⁸³ López-Chavarri Andujar, Eduardo – *Las Provincias* [1972]. Dimarts, 30 de maig. Pàg. 37.

[ANTONIN DVORAK]. Cap referència crítica del concert ha estat trobada a la premsa local, només la ressenya de la primera audició.⁵⁸⁴

-Anàlisi de *Pensado en Jazz*.

Amb una durada aproximada de cinc minuts, *Pensado en Jazz* està estructurada en un sol moviment però sense mantenir una linialitat rítmica i harmònica definida, és a dir: lliure i donant marge [tal com el Jazz ho desenvolupa] tot i que no deixa cap 'coro' per poder improvisar als solistes.

Amb la tonalitat inicial de G Major, es desenvolupa vers altres tonalitats i modalitats [assenyalades i analitzades més endavant: relatiu menor -Em-; II de G -Am-] fent servir gairebé com a únic recurs -tret de substitucions puntuals: E7/#11 per Bb7, entre altres- la progressió cromàtica [ascendent i descendent] segons el tema siga exposat per blocs sonors específics [vent/fusta o vent/metall] o siga reconduït fins la intimitat del Trio Base [bé sol o acompanyat de 'voicings' puntuals escrits per a les altres seccions sonores en qualitat de recolzament rítmic o sonor].

Cal esmentar que aquest anàlisi no és complet i té la intenció de parar esment només als aspectes més jazzístics de la peça.⁵⁸⁵

⁵⁸⁴ López-Chavarri Andujar, Eduardo - *Las Provincias* [1975]. 'Jose Mª Cervera Collado y la Banda Municipal en La Lonja'. Dissabte, 7 de juny. Pàg. 42.

⁵⁸⁵ Per tal de fer l'anàlisi harmònic de *Pensado en Jazz*, ha estat de gran ajut -entre altres llibres de text i exercicis diversos- els vuit quaderns *Inside The Score* [Wright, Rayburn -1982-. Kendor Music, Inc. Nova York] on s'analitzen obres per a big band dels compositors Thad Jones, Sammy Nestico i Bob Brookmeyer. ---N. de l'A.

L'anàlisi estructural/harmònic de *Pensado en Jazz* ens dona els següents apartats generals:

Ξ Inici jazzístic: G⁵⁸⁶

→ Cromatisme descendent: E7 com a dominant de Am7 per a l'entrada del Trio Base:

→ Piano/Contrabaix/Bateria.

→ Just abans de canviar vers el compàs ternari, apareix un cromatisme harmònic descendent [aquest és un recurs jazzístic força emprat al llarg de l'evolució harmònica de les big bands nord-americanes i -a *Pensado en Jazz*- una constant]:

→ F7/#5 Em11 Eb11 D9

Db11 C7/b5 E7/#11 [substitut de Bb7]

→ Am7.

Ξ Tornada a l'univers clàssic mitjançant un diàleg piano-saxòfon alt [part més aviat, impressionista]:

→ 4/4 llegit com a 12/8, intercalant amb ternari llegit com a 9/8].

Abasta:

→ Variació I: Em7 [Trio Base].

→ Variació II: Am7 [Trio Base + Saxòfon Alt].

→ Variació III: Am7 [s'afegeixen a poc a poc, però en 'deciso *f*', la Trompeta 1^a, la línia de saxòfons i el metall]. Trombons- recolzats pel Trio Base mitjançant cromatisme harmònic resten en D7 i modula a Gm7 mitjançant G7 [com a substitut d'E7] per tal d'anar a Am7 i fer la reexposició del Tema Inicial.

⁵⁸⁶ Segons la terminologia musical anglosaxona, els acords sense cap altra indicació [ex: G] seràn considerats -a efectes de lectura xifrada- a l'igual que els acords amb Setena Major [ex: G maj 7]. --- N. de l'A.

Ξ Reexposició jazzística

→ Am⁷ A D^{9/13} G [variació cèl·lula melòdica inicial]. Repetició del cromatisme harmònic del començament:

→ G → Em⁷.

Instrumentació:

La instrumentació emprada per MONTESINOS [apareix a la primera pàgina de la peça] hi ha estat pensada per a formació pròpia de Big band que no bandística al seu conjunt:

→ Vent/Fusta: [Saxòfons]	-Alts I i II.
-Tenors II i II.
-Barítons.
-[Cap Clarinet]
→ Vent/Metall: [Trompetes]	-I, II, III i IV.
-[Cap Fiscorn]
→ Vent/Metall: [Trombons]	-Tenors 1rs i 2ns.
-Baix.
-Tuba [afegida al grup i independent de les línies marcades pel Contrabaix].
→ Percussió:	-Caixa Xinesa; Maraques; Bongoes; Claus; Vibràfon [apareix al compàs 143 afegint-se a la melodia interpretada pel vent/fusta i vent/metall pertanyent a la Variació III del tema].
→ Trio Base:	-Piano.

-Contrabaix.

Bateria [especificant l'autor la seua composició estructural: Tom-tom Base; Xaston -o Xarles-: Bombo -de pedal-; Plateret -Plat Suspés -amb 'c' → tocar al centre-; Caixes Rumberes i Caixa].

Pensado en jazz: Primera pàgina.

Pensado en Jazz
(para Big-Band) **Eduardo Montesinos Comas**
(1945.....)

Swing Tempo ♩=144 Tema

(C) Copyright by Eduardo Montesinos Comas. Valencia. (España). 1972 (1967-1998)

Pensado en jazz / Compassos 1 - 5.

(C) Copyright by Eduardo Montesinos Comas. Valencia. (España). 1972 (1967--1998)

Ξ Compassos 1 - 5:

- Inicia el tema el Contrabaix atacant en 'f'; figura rítmica de Swing i cromatisme descendent recolzat per la Tuba [3r compàs].
- Resposta del Metall agafant la cèl·lula rítmica inicial [compàs 3] + Caixa Xinesa.
- Resolució al cromatisme fent servir una cinquena descendent:

Mib [Re #] → Sol #

Donant l'entrada als Saxòfons [compàs 5/contratemp/3r temps] i Trio Base [Piano, Contrabaix i Bateria, al compàs 6].

Pensado en jazz / Compassos 6 - 9.

Ξ Compassos 6 - 9:

- Entrada del Trio Base [Piano, Contrabaix i Bateria, al compàs 6].
- Piano amb recolzaments als acords de la mà dreta [tipus piano de COUNT BASIE a les seues big bands] i amb acords xifrats a sota el pentagrama de la mà esquerra.
- Contrabaix abandonant el dibuix inicial i fent pulsació a negres. Entrada 'a tempo' de Bateria [sense 'break' anticipatiu] i seguiment amb ritme característic de Swing [negra-corxera amb punt; semicorxera-negra-corxera amb punt-semicorxera].
- Entrada amb resolució típicament jazzística:
 - II m⁷ [o II m⁷/b⁵] V⁷ I
 - A m⁹ D⁹ G [compassos 6/7/8].
- Modulació temporal/suspensiva:
 - F⁹ - Bb⁶

Per tal de preparar el primer cromatisme de la peça [4t temps/compàs 9] començant des d'Ab⁹.

Pensado en jazz / Compassos 10 - 14.

Ξ Compassos 10 - 14:

- Cromatisme significatiu [recolzat de tant en tant per les línies de trompetes i metalls] i simptomàtic dels coneixements del compositor vers els arranjaments fets per altres autors per a formació de big band, recurs molt emprat al llarg de la història de les formacions de Jazz mitjanes i grans per tal de donar varietat harmònica tot jugant amb el contrast rítmic que les diverses famílies instrumentals poden oferir sense oblidar el paper conductor i imprescindible del Trio Base per tal de donar-li contingut jazzístic [‘substància’, argumentarien els mestres del gènere] a la peça.
- El cromatisme abasta des de A^{b9} [contratemp del Piano al 4r temps-compàs 9] fins el G [compàs 14/1r temps del Contrabaix - recolzament del plateret de la Bateria- contratemp del piano al 3r temps] fent-ho amb les següents alteracions harmòniques:

→ A^{b9} G7/#5 F#11 F11 Em9
 E^bm9 D 9/b5 D^b7+11
 D⁹ G.

Pensado en jazz / Compassos 20 - 22 [Als compassos 15 fins el 19 hi ha hagut una resolució melòdica per part de les trompetes -també acompanyades de cromatisme harmònic- just abans del canvi de compàs].

The musical score shows measures 20-22 for various instruments. The piano part features a melodic line with triplets and chromaticism, and a harmonic line with chords: Db-11, C7(b5), B7(b5), E7+11, Am9, Ab9, and G9(#5). The bass part shows a rhythmic pattern with triplets. The drum part shows a simple pattern with triplets.

☰ Compassos 20 - 22:

→ Dos compassos abans del canvi a ternari, trobem altre cromatisme curt i una substitució. Per tal de modular al II grau de G, l'autor fa servir la dominant de la nova tonalitat temporal [E7] com a substitut de l'acord corresponent al cromatisme iniciat compassos abans [des del compàs 17 amb Ab].

Al quadre mostrat:

→ Db 11 C7 / b 5 B7 / b 5 E7+11 [hauria de ser Bb 7 / b9]

→ Am⁹.

Pensado en jazz / Compassos 23 - 33 [Trio Base]

Musical score for measures 20-23. The score is for a Trio Base (Piano, Contrabass, and Drums) in 3/4 time. The key signature is one sharp (F#). The piano part (P.) features complex rhythmic patterns with triplets and slurs. The contrabass part (Cb.) provides harmonic support with chords and rhythmic patterns. The drum part (Bat.) features a consistent bass drum pattern. Chords indicated are Am9, Ab9, and G9(#5). The dynamic marking is *p*.

Musical score for measures 24-27. The piano part (P.) continues with complex rhythmic patterns. The contrabass part (Cb.) features chords F#9(#5), Abm9, G9, Gb9(#5), and F9(#5). The drum part (Bat.) maintains the bass drum pattern. The dynamic marking is *p*.

Musical score for measures 28-31. The piano part (P.) continues with complex rhythmic patterns. The contrabass part (Cb.) features chords Gm9, Gb9, F9(#5), and E9(#5). The drum part (Bat.) maintains the bass drum pattern. The dynamic marking is *p*.

≡ Compassos 23 - 33

→ Al compàs 23, s'inicia -doncs- un canvi de rumb temàtic:

Primera intervenció amb carés 'solista' del Trio Base. Piano amb acords xifrats i conduint la melodia mitjançant figures muntades a sobre combinacions de tresets i corxeres recalcant accents a contratemps amb l'ajut del Contrabaix.

Abans de tornar al compàs de 4/4, accentuació de l'acord de dominant de la nova tonalitat [E^{9#5} → Am] per part del Piano afegint la 5a # [Si#] la qual romandrà com a 3a de la nova tonalitat [Do].

Bateria amb el 'clàssic dibuix' de Swing a sobre el plateret tot desplaçant-lo a mesura que avancen els compassos:

→ [negra + treset: negra/corxera + negra + treset: negra/corxera, etc.].

'Voicings' de recolzament rítmic per part dels saxòfons i de les trompetes primeres i afegiment del Trombó Baix des del compàs 26 fins el 33.

Pensado en jazz / Compassos 34 - 36.

The image shows a musical score for three instruments: Piano (P.), Contrabaix (Cb.), and Batuta (Bat.). The score covers measures 34, 35, and 36. The Piano part features a melodic line with triplets and a dynamic marking of *mf*. The Contrabaix part provides harmonic support with chords Am9, D9, GΔ7, and F9, and a dynamic marking of *mf*. The Batuta part consists of a steady 4/4 drum pattern with a dynamic marking of *mp*.

Ξ Compassos 34 - 36:

→ Resolució de la cadència jazzística per excel·lència:

→ IIIm7 [o II m7/b5] V7 I

→ Am⁹ D⁹ G

→ A destacar la 9^a# [Fa natural] amb la qual el Piano inicia escala 'bluesing' descendent [compàs 35] preparada pels recolzaments als acords [compàs 34] i l'atac a contratemps sobre la tònica original [G, i ja hi som de nou a 4/4] marcada al tempo 1 pel Contrabaix [compàs 35].

Pensado en jazz / Compassos 40 - 45 [els compassos 37, 38 i 39 inicien el cromatisme pianístic -de Bb fins a G- que es resol a partir del compàs 43 (E m) amb partitura obligada per al Piano -ja sense xifrat-]

Musical score for measures 40-45 of 'Pensado en Jazz'. The score includes parts for Trb.1º, Trb.2º, Trb.B., T., P., Cb., and Bat. The piano part features a chromatic line starting at measure 43. Chord symbols F#7sus4, E-13, Eb7+11, and E9(#5) are shown above the Cb. part. Dynamics include p, f, and mp.

Continuation of the musical score for measures 43-45. The piano part continues with a chromatic line. The Cb. and Bat. parts also continue with their respective parts. Dynamics include mp.

☰ Compassos 40 - 45:

- Altre canvi de sentit. L'obra arriba a la 'Variació I' on l'autor proposa una tornada al 'món clàssic' sense abandonar del tot la vessant jazzística que dona nom i carés a la peça.
- La dicotomia es resol formalment mitjançant el diàleg Piano/Saxòfon Alt insuflant l'ambient amb una textura impressionista [tot i que el piano toca amb una '*f*' i resta com a intèrpret indiscutible de la melodia] aconseguint que el polsament 'Swing' no desaparega.
- El 4/4 es llegirà com a 12/8, i quan aparega el ternari l'intèrpret haurà d'interpretar-lo com un 9/8.
- Els acords xifrats desapareixen del piano i cal tocar allò escrit, la qual cosa resta frescor a la intencionalitat 'voicing' de la primera part de la peça.

☰ Compassos 46 - 72 [considerats poc jazzístics].

- El desenvolupament ofert pel Trio Base als compassos 46 fins el 72 és poc jazzístic.
- La línia de la Bateria segueix el mateix esquema rítmic desenvolupat abans [sense cap canvi significatiu] i la disposició melòdica del Piano és quasi impressionista però amb manca de Swing degut a la seua obligatorietat cal·ligràfica [res semblant a la llibertat interpretativa que donen al pianista de Jazz els acords xifrats] la qual s'accentua una mica cap a la fi del passatge després de fer servir nombrosos ornaments compostos d'interval·les de 4a [justes, augmentades, disminuïdes i en superposició] i d'arpegis fent servir massa la figura del siset.
- El Contrabaix manté una discreta línia a negres, tret de trencaments ocasionals en els quals imita el dibuix *Swinging* de la Bateria.

Pensado en jazz / Compassos 73 - 77.

Musical score for measures 73-77, measures 73-75. The score is for Piano (P.), Contrabass (Cb.), and Bass Drum (Bat.). The key signature is one sharp (F#). The piano part features complex arpeggiated chords with triplets and sixteenth notes. The contrabass part has a rhythmic pattern with triplets. The bass drum part has a consistent rhythmic pattern with triplets.

Musical score for measures 73-77, measures 75-77. The score is for Piano (P.), Contrabass (Cb.), and Bass Drum (Bat.). The key signature is one sharp (F#). The piano part continues with complex arpeggiated chords and triplets. The contrabass part has a rhythmic pattern with triplets. The bass drum part has a consistent rhythmic pattern with triplets.

Ξ Compassos 73 - 77:

→ A la disposició de les notes i el repartiment accional a ambdues mans hi ha una clara influència de la manera d'interpretar els acords de THELONIUS MONK i -potser més encara- de McCOY TYNER.

→ Es tracta d'arpegjis del piano palesant la solució vers els acords 'Sus 4' [en la disposició ascendent: → 5^a/3^a menor - cinquena] fent servir l'alternança intervàlica de 5^a/4^a/4^a/5^a etc., per tal de resoldre en la 5^a# del nou acord:

→ La[#] Si [com a III grau de G].

→ En aquest cas també com a conclusió cromàtica:

→ B^{sus 4} B^b A A^{b sus 4} G^{7 + 5} F^{# 9} [vers Fm⁶ - A^b - Em¹³ del compàs 75].

→ A^b [sense tercera] per concloure [compàs 77] i donar pas a la melodia del Saxòfon Alt [Variació II del Tema].

Pensado en jazz / Compassos 78 - 83

Variación II

☒ Compassos 78 - 83:

→ Inici de la Variació II del tema per part del Saxòfon Alt acompanyat pel Trio Base. Melodia amb més appoggiatures que no l'abans oferida pel Piano [Variació I] i llegida a 12/8 atès el gran nombre de tresets escrits. Interval·ls de tercera i quarta amb diversos àmbits. Cromatismes mitjançant semicorxeres en les escales resol·tives.

→ Tonalitat de Am i acords amb politonalismes i cromatismes:

→ Am A^b 13 G [Eb¹³/F7]
 Cm^{7/b5} G alt.[#9/b13] Fm⁷ Em⁷, etc.

→ Contrabaix d'inici cromàtic que alterna arpegis [sempre a negres] amb altres cromatismes ascendents.

☒ Compassos 84 - 116 [Línea harmònica i melòdica semblant als anteriors].

Pensado en jazz / Compassos 117 - 122.

First system of the musical score for measures 117-122. It features four staves: Piano (P.), Contrabass (Cb.), and Battery (Bat.). The Piano part includes treble and bass clefs with complex chordal textures and triplets. The Contrabass part has a bass clef with a steady eighth-note line. The Battery part has a bass clef with a complex rhythmic pattern of eighth notes and rests.

Second system of the musical score for measures 120-122. It features four staves: Piano (P.), Contrabass (Cb.), and Battery (Bat.). The Piano part includes treble and bass clefs with complex chordal textures and triplets, marked with dynamics *ff* and *mf*. The Contrabass part has a bass clef with a steady eighth-note line, also marked with *ff* and *mf*. The Battery part has a bass clef with a complex rhythmic pattern of eighth notes and rests, marked with *ff* and *mf*.

☰ Compassos 117 - 125:

- A la Variació III trobem una modulació interessant vers un canvi de modalitat tonal [de G → Gm], passant abans per un altre cromatisme descendent deixant darrere la Variació II en Am⁷ amb la qual es manté el diàleg iniciat a la Variació I entre el Trio Base i el Saxòfon Alt.
- Per tal de canviar la modalitat, MONTESINOS no fa servir una substitució a l'últim acord de la seqüència tot cercant la dominant de la nova tonalitat [com llavors havia fet abans al compàs 21], sinó que el deixa entreveure malgrat alterar l'onzena [Ab -o G# -] per poder apujar vers la cinquena de la dominant D⁷ [La natural] de Gm.
- Just abans de l'acord de dominant [D⁷], apuja un semitó des de l'acord Eb sus 4 Alt [#9/b13] [fins E natural + 5/#9] i baixa un to [a D⁷].
- La seqüència completa és la següent:
 - Ab⁹ G F#m⁹ Fm^{9/11} E^{9/b5} Eb sus 4 alt [#9/b13] E sus 4/7 [+5/#9].
 - D⁷ → Gm⁷.
- Al compàs 120, el tema és recolzat pel Piano amb les dues mans i també pel Contrabaix [→ La, Mi, Sol, Fa#, Re ...].
- Dels compassos 122 fins el 125, la Trompeta I conclou el tema iniciat al compàs 114 emprant la cèl·lula rítmica present a tota la Variació II:
 - negra i corxera en treset.

Pensado en jazz / Compassos 126 - 130.

Musical score for measures 126-130 of 'Pensado en Jazz'. The score is arranged for a jazz ensemble and includes the following parts: Tr.1°, Tr.2°, Tr.3°, Tr.4°, Irb.1°, Irb.2°, Irb.B., T., P. (Piano), Cb. (Contrabass), and Bat. (Drums). The music is in 3/4 time and features a key signature of one sharp (F#). The dynamic marking *ff* (fortissimo) is used throughout the section. The score shows complex rhythmic patterns, including triplets and sixteenth notes, across all instruments.

Musical score for measures 129-130 of 'Pensado en Jazz'. This section focuses on the Piano (P.), Contrabass (Cb.), and Drums (Bat.) parts. The key signature remains one sharp (F#). The dynamic marking *p* (piano) is used. The Piano part features complex chordal textures and triplets. The Contrabass part provides a steady bass line with triplets. The Drums part features a complex rhythmic pattern with triplets and sixteenth notes.

☰ Compassos 126 - 130:

→ Modulació [també cromàtica] vers Am i canvi a ternari. Saxòfons alts i trompetes recolzen la melodia [atac de semicorxeres-1r temps-compassos 127-128-129].

→ El Piano marca els acords a contratemps recolzant el dibuix de saxofons i metall.

→ Contrabaix a tempo i la bateria no canvia el dibuix 'swinging' inicial.

→ Seqüència:

→ F Em⁷ Eb⁹ [subst. de G⁷].

 C^{7/b5} Am⁶ Ab^{7/+5} E⁹ E^{7/b9}

→ Am⁷.

☰ Compassos 130 - 142:

→ Variació desenvolupada pel Saxòfon Alt d'aquella presentada pel Piano als compassos 58 fins el 69, també en compàs ternari. Melodia més lliure i ús de semicorxeres tot fugint de tresets i sisets] i recolzada amb *voicings* per part de la seua corda, trompetes, trombons, Tuba i Percussió [a més de l'acompanyament del Trio Base].

Pensado en jazz / Compassos 143 - 148.

Musical score for measures 141-148, featuring string quartet and woodwind parts. The score is written in treble clef with a key signature of three sharps (F#, C#, G#). The woodwind parts include Clarinet in A (Cl.A. 1º and 2º), Trumpet (Tr. 1º, 2º, 3º, 4º), and Trombone (x.Br.). The string parts include Violin (Tr. 1º, 2º, 3º, 4º). The music features a complex rhythmic pattern with frequent triplets and accents, marked with a forte (*ff*) dynamic.

Musical score for measures 145-148, featuring percussion parts. The score includes parts for Bass Drum (Bat.), Conga (Caja china), Bongos, and a fourth percussion part (Perc. 4º). The music features a complex rhythmic pattern with frequent triplets and accents, marked with a forte (*ff*) dynamic. The percussion parts are marked with *sfz p* and *ff*.

☰ Compassos 143 - 148:

- Final de la Variació III amb '*ff*' per als saxòfons i trompetes fent una variació 'swinging' de la melodia ja tocada als compassos 127/128/129.
- Són doblegats a la secció de percussió pel vibràfon en registre mig. Piano i contrabaix dobleguen la línia del metall.
- La bateria no canvia el seu dibuix.
- El conjunt arriba a un '*sfz*' dos compassos abans de la reexposició del Tema.
- Interval descendent de 5ª disminuïda amb '*ff*' [Metall, Piano, Contrabaix].
- Els saxòfons iniciaran el Tema a contratemps [compàs 149/4t temps].

Pensado en jazz / Compassos 149 - 152.

The image displays a musical score for the piece 'Pensado en Jazz', specifically measures 149 to 152. The score is arranged in a multi-staff format, featuring a vocal line and instrumental parts for saxophone, trumpet, trombone, and piano. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The tempo is marked 'mf' (mezzo-forte). The score includes various musical notations such as triplets, slurs, and dynamic markings like 'mp' (mezzo-piano) and 'p' (piano). The word 'Tema' is written above the first staff, and 'sordina' (mute) is indicated for the saxophone parts. The piano part features complex chordal textures and rhythmic patterns, including triplets and slurs. The overall style is characteristic of jazz fusion or 'Third Stream' music.

☒ Compassos 149 - 152:

- Reexposició del Tema inicial passant també a ternari [compàs 166].
- Major incidència dels saxòfons i les trompetes i menys llibertat pianística [no hi són els acords xifrats] a més de respostes 'bluesing' del piano davant les diverses cèl·lules melòdiques 'swinging' exposades per la fusta i el metall.
- La bateria torna a iniciar el ritme 'swingant' tocat pràcticament a tota la peça.
- Tonalitat original de G i cromatismes vers Am⁷ i d'altres pertinents per a la tornada a G.
- Seqüència harmònica inicial del Tema per part del Piano i el Contrabaix:
 - Am⁹ D⁹ G F⁹ sus⁴
- La seqüència del Contrabaix dels compassos 150, 151 i 152 és idèntica a aquella altra apareguda als compassos 6/9 i 34/36.

☒ Compassos 153 - 170:

- Seqüència harmònica i melòdica semblant i ja interpretada pel Trio Base als compassos 10 fins al 25 però sense el recolzament de la corda de saxòfons i dels trombons. Reexposició del Tema inicial amb el mateix paper solista del Trio Base.

Pensado en jazz / Compassos 171 - 172.

☒ Compassos 171 - 172:

- Una de les parts obligades per al Piano.
- El Vibràfon el dobla, tret de l'acord complet de $B_{m7/b5}$ tocat amb només dues notes.
- La disposició descendent de l'arpegi evita passar per la VI [Sol], tot i que caldria tornar a veure les primeres execucions d'aquest tipus d'acord [ART TATUM no haguera evitat la nota Sol tot fent-lo baixar cromàticament → $F\#(Sol\ b)$ Fa]:
 - Re Si La Fa Re Si La [Sol // Solb]
Fa.
- La modulació harmònica es trenca:
 - $B_{m7/b5}$ $F\#7/b13$.

☒ Compassos 173 - 185:

- Seqüència harmònica i melòdica semblant i ja interpretada pel Trio Base als compassos 101 fins el 113 però recolzada per la resta d'instruments.

Pensado en jazz / Compassos 186 - 191.

This musical score page contains the notation for measures 186 through 191 of the piece 'Pensado en jazz'. The score is arranged in a standard orchestral layout with the following parts:

- Saxophones:** Sax. A.1º, Sax. A.2º, Sax. T.1º, Sax. T.2º, and Sax. Br. Each part features a melodic line with triplet markings and dynamic markings of *sfz p* and *cresc.*
- Trumpets:** Tr.1º, Tr.2º, Tr.3º, and Tr.4º. Each part has a melodic line with triplet markings and dynamic markings of *sfz p* and *cresc.*
- Trombones:** Trb.1º, Trb.2º, and Trb. B. Each part has a melodic line with triplet markings and dynamic markings of *sfz p* and *cresc.*
- Piano (P.):** The piano part consists of two staves with complex chordal textures and dynamic markings of *sfz p* and *cresc.*
- Double Bass (T.):** The bass line features a melodic pattern with triplet markings and dynamic markings of *sfz p* and *cresc.*
- Drums (Bat.):** The drum part includes a complex rhythmic pattern with triplet markings and dynamic markings of *sfz p* and *cresc.*
- Percussion (Perc.):** Perc. 1º (Claves), Perc. 3º, and Perc. 4º. Perc. 1º and 3º have dynamic markings of *ff* and *sfz p*. Perc. 4º has dynamic markings of *sfz p* and *cresc.*

The score is written in a key signature of two sharps (F# and C#) and a 4/4 time signature. The notation includes various musical symbols such as slurs, accents, and dynamic markings.

☒ Compassos 186 - 191:

→ Final de la peça.

→ Resolució harmònica final en disposició de grup fent 'tutti':

→ CAlt[#9/b13] E^b F

CAlt [#9/b13].

→ Acords finals [compassos 188/189]:

→ F^{7/#11} [com a substitució del acord de dominant D⁷]

→ G [maj⁷].

→ Dues 'ff' per al treset de negres [mantenint el 'tutti'] anterior a la caiguda final:

→ corxera

→ negra [dintre del treset-1r Temps compàs 189].

☒ Compassos 190 - 191 [Break final de Bateria]:

→ Trencament significatiu amb la línia mantinguda per l'interpret bateria al llarg de l'obra.

III.5 TRES TRISTES TÍGRES: ESCOLA DE JAZZÍSTES LOCALS.

L'any 1977 cal considerar-lo important i imprescindible per al desenvolupament jazzístic de la ciutat per què el 25 de febrer s'inaugurà el primer Club de Jazz a València: *Tres Tristes Tigres*.

'*Tigres*' [així conegut a la ambient musical, els mitjans de comunicacions i també pels ciutadans en general] ocupà l'espai d'un dels pubs més grans al barri del Carme: '*1850*' [just a una de les cantonades de la Plaça de la Santa Creu, al número 11].

'*1850*' havia estat bastit a sobre un antic gimnàs enderrocat cap a meitat de la dècada dels setanta i propietat d'un rector d'una de les esglésies del barri.

Els socis que feren possible la seua obertura van ser: Antonio Sambeat i Santiago Castanyer.

Tots dos socis enllestiren el local en tan sols un més.

El mateix Sambeat ⁵⁸⁷ em feu saber que ell i José Aparici Payan '*Pepito*' [qui quatre anys després seria un dels set socis fundadors del segon Club de Jazz estable al País Valencià: *Perdido Club de Jazz*] bastiren l'escenari aixecant-lo mitjançant rajoles només dies abans de la inauguració de *Tres Tristes Tigres*.

Al començament, les actuacions es duien a terme al llarg de tota la setmana [dilluns inclosos] deixant la nit dels diumenges per a les jam sessions [en realitat, les 'jam' es feien quan als músics els abellia] gràcies a les quals accediren a l'escenari els primers músics de Jazz valencians i d'altres que hi eren de passada per la ciutat o -fins i tot- arribaven a posta per tal de poder tocar a qualsevol jam. Mesos després de la seua inauguració decidí tancar els dilluns per descans del personal. Els músics contractats [a més del sou corresponent] tenien dret a veure i menjar debades.

Al present treball cal afegir que la primera actuació feta en *Tres Tristes Tigres* no fou protagonitzada per un grup de Jazz ⁵⁸⁸, tot i que -a efectes estadístics i cronològics- fou

⁵⁸⁷ Antonio Sambeat Esteve [València, 8/XI/1953]. Ha estat un dels socis fundadors del Club de Jazz '*Tres Tristes Tigres*' a més de manager de músics de Jazz. És germà del saxofonista alt i compositor '*Perico*' Sambeat Esteve, tal vegada un dels millors jazzmen espanyols qui desenvolupà la seua carrera a partir dels primers anys de la dècada dels vuitanta. ---Entrevista Personal -a Godella/L'Horta Nord- i telefònica amb Antonio Sambeat Esteve en dates diverses.

⁵⁸⁸ '*Tres Tristes Tigres*' fou inaugurat amb música [que no a la data oficial, el divendres 25 de febrer del 1977] pel grup de '*Rock Progressiu*' La Masa, creat pels germans José i Naxo Belda i on hi era el cantant Julio Garcerà. El bateria '*Tico*' Balanzà [fill tercer del locutor i bateria Antonio Balanzà Farinós] fou un ferm col·laborador del grup. ---N. de l'A.

el trio VALENCIA JAZZ [encapçalat pel guitarrista CARLOS GONZÁLBEZ] qui inaugurarà el Club de Jazz.

Cartell anunciador de la inauguració del club *Tres Tristes Tigres* on venen anunciades les actuacions corresponents al mes de febrer tot barrejant Jazz i Folk [*Las Provincias*. Dijous, 24/II/1977. Pàg, 41].

INAUGURACION: DIA 25 DE FEBRERO
Actuación: Tarde, «ESO Y TAL» Noche, «VALENCIA JAZZ»
Sábado, 26: Tarde, «ESO Y TAL» Noche, «VALENCIA JAZZ»
Domingo, 27: «ESO Y TAL»
Lunes, 28: «FOLK SIDE»

Després de vora dos anys de programació, *Tres Tristes Tigres* romangué actiu fins la primavera del 1979, just quan els dos socis [Sambeat i Castanyer] decidiren abandonar el projecte.

Al club actuaren músics europeus i nord-americans [o aquells arrelats al continent] i d'altres que visqueren o passaren per València:

TETE MONTOLIU.	Piano.
RICARD MIRALLLES. ⁵⁸⁹	Piano.
LOU BENNETT.	Orgue.
PETER DELPHINIC.	Saxòfon baríton.
JEAN-LUC VALLET. ⁵⁹⁰	Piano.

⁵⁸⁹ **Ricard Miralles i Izquierdo** [Barcelona, 9/VIII/1944], pianista català no massa conegut a la seua vessant jazzística i sí per la de música i arranjador excepcional de diversos interprets: Joan Manuel Serrat, Pi de la Serra, Pablo Milanés, Alberto Cortez, etc.] a més de ser autor de vora vint bandes sonores per a pel·lícules. Estudià amb al Conservatori Superior de Música de Barcelona amb Gilbert Camins, Massià i Joaquim Zamacois. Tocà al Jamboree Jazz Club de Barcelona [vibràfon i trompeta] i -anys després- al Wiskhy Jazz de Madrid [piano]. Ha estat influenciat per Tete Montoliu [com gairebé tota la seua generació] i amic seu des de les albors dels Jazz a Catalunya.

⁵⁹⁰ **Jean-Luc Vallet** [La Seguinier/Orleans/França, 15/X/1941 - Barcelona, 17/XI/1991]. Pianista. A França tocà a diversos clubs de Jazz amb Alain Corneau [Orleans, 7/08/1943] a hores d'ara director de cinema [*Tous les matins du monde*/1991]. De 1964 a 1965 tocà als Estats Units [a Baltimore/Maryland] amb el saxofonista Gary Bartz [Baltimore, 26/IX/1940]. Arribà a Espanya al maig del 1967 i aviat tocà amb músics de Madrid i Barcelona. Feu amistat amb Peer Wyboris/bat, David Thomas/cb i Pedro Iturralde/sax a qui acompanyà sovint. Vingué a València de la mà del promotor Julio Martí on tocà -sobretot- a 'Tres Tristes Tigres'. A 'Perdido Club de Jazz' formà part

PAUL STOCKER. ⁵⁹¹	Saxofonista. [visqué a València].
GENE 'Mighty Flea' CONNORS.	Trombó.
→ Diversos músics locals que - bé contractats o tocant de primeres en jam sessions- anaren bastint la seua carrera musical al món del Jazz.	

Pel que pertoca a la història valenciana del Jazz, *Tres Tristes Tigres*:

- Donà una oportunitat escènica a nombrosos músics valencians que llavors eren iniciant-se al Jazz mitjançant actuacions esporàdiques a les jam sessions del club.
- Permeté a músics valencians compartir escenari amb altres 'jazzmen' [espanyols i forans, contractats pel Club o de passada per la ciutat a la recerca de feina] assolint així el rang de professionalitat que tant desitjaven a la seua feina.
- Fou -a la ciutat- la primera porta oberta vers el Jazz i allò que l'envoltava [ambient, horaris, muntatges significatius] pensant sempre en l'avenir del gènere i el seu desenvolupament dintre de la societat valenciana.

del Trio Base [amb Nick Di Geronimo/cb i Gere Di Geronimo/bat], formació que acompanyà altres solistes contractats pel club. D'influència bopper, era coneixedor del llenguatge jazzístic i un excel·lent acompanyant per als primers solistes [sobretot de vent] locals. La seua filla [Sonia Vallet] és intèrpret de Jazz. ---Entrevista Telefònica amb Elizabeth Vallet [vídua de Jean-Luc Vallet], realitzada el 2/VII/2008 a les 20,00 hores.

⁵⁹¹ **Paul Stocker** [Califòrnia/1952]: Saxofonista. Vingué a Europa al 1970. Involucrat a l'anomenada 'movida catalana' amb Toti Soler/guit; Jordi Sabatés/pno; el cantant Ovidi Montllor i l'Orquestra Mirasol. A Espanya ha tocat amb Lou Bennett, Jean-Luc Vallet, Dave Thomas, Pony Poindexter, Tete Montoliu, Peer Wyboris, Eric Peters, Billy Brooks, Mike Osborne, François Jeanneau, Saheb Sarbib, Jackie Samson i Steve Lacy. Establert a Amsterdam, col·laborà amb: Misha Mengelberg; Eric Vloeimans; Arjen Gorter; Willem Breuker; Harry Miller; Dudu Pukwana; Joe Malinga; Hugh Masekela; els African Jazz Pioneers; Wilbur Little; Curtis Clark; Fernando Lameirinhas; Rafael de Utrera; Toninho Ramos; Adama Dramé i Régis Gizavo. Professor de saxòfon al Sweelinck Conservatorium d'Amsterdam, ha donat cursos i seminaris de Jazz als Països Baixos, Bèlgica, Àustria, França, Espanya i Portugal. Des del 1983 dirigeix la 'Paul Stocker Big Band'.

Al marge d'escenaris eventuais i esporàdics [cafeteries, pubs, auditoris universitaris, cases de cultura i sales de ball diverses], *Tres Tristes Tigres* serví com a carta de presentació davant ciutats com ara Barcelona i Madrid] a més de complementar el recull de concerts -amb o sense programació- presentats a la resta de sales locals: *Societat Coral El Micalet*, *Teatre València Cinema*, *Teatre Princesa* o *Teatre Principal*.

- *Tres Tristes Tigres* permeté evolucionar el Jazz naixent a la ciutat de València després de la pertinent 'fase embrionària' doncs el fet de permetre el contacte musical a nombrosos músics locals de diferents estils dintre d'una mateixa idea comuna encapçalada pel fet jazzístic donà com a resultat una certa determinació estilística e una part d'aqueixos músics [VALENCIA JAZZ i TRIPLE ZERO JAZZ TRIO, entre altres].
- Tot i que la barreja musical hi era reflex de les diverses modes predominants arreu del món a la fi dels anys setanta [Fusió, sobretot] el temps que '*Tigres*' romangué obert [vora dos anys] fou escaient per arrelar les bases de l'escola 'bopper' que tant de joc conceptual donaria a diversos músics locals anys després [el guitarrista CARLOS GONZÁLBEZ i el pianista FABIO MIANO].
- Les actuacions de formacions estrangeres a *Tres Tristes Tigres* foren fonamentals per a la pressa de contacte 'real' dels músics que no només conceptual o poc efectiva davant la solitud dels músics a l'escenari de qualsevol teatre local tal i com llavors havia succeït fins aleshores. Els concerts, consells i xerrades amb GENE 'Mighty Flea' CONNORS, PEER WYBORIS, RICARD MIRALLES, TETE MONTOLIU, LOU BENNETT, BILLY BROOKS, PAUL STOCKER, SANTIAGO REYES, JEAN-LUC VALLET, PETER DELPHINIC, MIKE OSBORNE i d'altres músics significaren una mena de punt de sortida determinant cap a un millor domini del llenguatge jazzístic i del concepte general del Jazz.

Pel que fa a la cronologia artística del club *Tres Tristes Tigres* destacarem les següents actuacions, on podem observar una certa impossibilitat per programar de forma exclusiva concerts jazzístics atesa l'escassetesa de formacions foranes de passada per la ciutat o amb buits a les seues actuacions a Barcelona o Madrid i com -a poc a poc- va servir de veritable escola de pràctiques jazzístiques, obrint un camí vers als músics locals i creant un públic assidu que gaudia escoltant aquest tipus de música en directe.

-III.5.1 Ressenya cronològica de les actuacions a *Tres Tristes Tigres*.

○ Divendres 25/II/1977 [obertura del club]:

→ESO Y TAL [vesprada]

- PEPE DOUGAN [piano]
- XIMET CAFFARENA [saxòfon/flauta]
- GERMAN ELUL [guitarra]
- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra]
- DENNIS J. HERMAN [baix elèctric]
- XIMO NAVARRO [bateria]

→VALÈNCIA JAZZ [nit]

- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra]
- DONATO MAROT [piano]
- IGNACIO GONZÁLBEZ [baix elèctric]

○ Dissabte 26 i diumenge 27/II/1977:

→ESO Y TAL [vesprada]

→VALÈNCIA JAZZ [nit]

○ Dilluns 28/II/1977:

→FOLKSIDE [de vegades anunciat com 'Folk-Side']

○ Dimarts 1 i dimecres 2/III/1977:

→FOLKSIDE [vesprada]

→VALÈNCIA JAZZ [nit]

○ Dijous 3/III/1977:

→VALÈNCIA JAZZ

○ Dilluns 7 i 14/III/1977 [vesprada]:

→ANTONIO V. SANCHIS [guitarra clàssica].

- Dilluns 7/III/1977 [nit]:
→BASCA [grup de Rock].
- 8, 9, 10 i 11/III/1977:
→VALÈNCIA JAZZ:
- Dissabte 12/III/1977:
→COTÒ EN PÈL [grup de Rock].
- Dimarts 15/III/1977:
→VALÈNCIA JAZZ.
- 16, 17, 18 i 19/III/1977:
→LA MASA & ALTRES [grups de Rock].
- Dimarts 22 i dimecres 23/III/1977:
→BANDA ELÈCTRICA [grup de Rock].
- Dijous 24 i divendres 25/III/1977:
→VALÈNCIA JAZZ.
- Dissabte 26 i diumenge 27/III/1977:
→GRUPO LOCAL [sense especificar].
- 4, 7 i 8/IV/1977 [vesprada]:
→J. A. TEJADA [guitarra clàssica].
- Dimarts 5 i dimecres 6/IV/1977:
→TRIPLE ZERO JAZZ TRIO:
 - MIGUEL 'Micky' BENET [piano]
 - LUIS LLARIO [baix elèctric]

- PACO ARANDA [bateria]
- Dissabte 9 i diumenge 10/IV/1977:
→TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.
- 19, 20, 21 i 22/IV/1977:
→TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.
- 27-28/IV/1977:
→GENE 'Mighty Flea' CONNORS QUARTET.
 - GENE 'Mighty Flea' CONNORS ⁵⁹² [trombó]
 - PERE FERRÉ [piano]
 - MANOLO ELIAS [contrabaix]
 - PEER WYBORIS ⁵⁹³ [bateria]

GENE 'Mighty Flea' CONNORS a 'Tres Tristes Tigres' [Las Provincias, diumenge 24/IV/1977. Pàg, 61].

⁵⁹² **Gene 'Mighty Flea' Connors** [Gene "Mighty Flea" Connors -més endavant: Connors-. Birmingham/Alabama, 28/XII/1930]. Trombonista. Tocà a la Johnny Otis Orchestra [19/IX/1970, Festival de Jazz de Monterey]. Visità Europa i romangué al continent la resta de la seua vida doncs considerava que ací era més apreciat com a músic i com a persona que no al seu país d'origen. Enregistrà *Let the Good Times Roll* [Polydor-Londres, 25/VIII/1972] i *Comin' Home* amb Eddie 'Lockjaw' Davis/sax [1/II/1976]. També *Gene Connors in Dixieland* [Riff Records, 24/IV/1976 al New Orleans Jazz Club de La Haia]. Al 1981 gravà a Londres el seu disc més modern: *Sanctified* [JSP]. A Dinamarca enregistrà *Copenhagen Stew* [Storyville Records, 9/1/1982] amb Finn Otto Hansen. i a Munic The Voyagers, 13/IV/2005, al Festival '36th annual Burghausen Jazz Week'.

⁵⁹³ **Peer Wyboris** [Brandis/Alemanya, al 1937 - 22/VIII/2008]. Bateria. A Alemanya coneix i aprén de Philly Joe Jones/bat. Arribà a Espanya al 1961. Romangué a Madrid [Whisky & Jazz, al carrer Marqués de Villamagna], Bilbao i Barcelona [on fixà la residència]. Formà part de Trasanlantic i Lucky Guri Trio, però la seua col·laboració més coneguda fou amb el Tete Montoliu Trio [amb el suis Eric Peter/cb]. Ha acompanyat Dexter Gordon, Ben Webster, Charlie Mariano, Donald Byrd, Lee Konitz, Lucky Thompson i Johnny Griffin. Als seixanta tingué un paper destacat al desenvolupament del Jazz espanyol. A la seua discografia cal destacar 10 discs amb Tete Montoliu [l'últim *Per sempre*, *Tete* -Discmedi/1997- i l'enregistrament del disc *Flamenco Jazz* de Pedro Iturralde/1967].

- ▶ “[Trad.] ... Proper sempre al Blues [GENE CONNORS ha tocat algun temps amb el ‘bluesman’ JOHNNY OTIS] les parts vocals es caracteritzen més per l’humor que per la seua real capacitat expressiva. El seu repertori es compon d’estàndards i Blues ...”.
- ▶ “... Arrelat a Espanya des de fa dotze anys, PEER WIBORYS forma part de la secció rítmica del club *Whisky Jazz* de Madrid i PERE FERRÉ, veterà pianista força ‘swingant’...”.⁵⁹⁴
- ▶ “[Trad.] ... CARLOS GONZÁLBEZ interpretà dos temes amb el quartet de CONNORS amb resultats positius malgrat el seu nerviosisme i la no adequació de la guitarra feta servir [un dels models menys indicats per tocar Jazz] ...”.⁵⁹⁵

○ 10, 11 i 12/V/1977:

→TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.

○ Dies 13, 14 i 15/V/1977:

→RICARD MIRALLES TRIO:

• RICARD MIRALLES	[piano]
• MANOLO ELIAS	[contrabaix]
• PEER WYBORIS	[bateria]

- ▶ “[Trad.] ... El trio funcionà d’allò més bé i ens sorprengué l’entesa entre MIRALLES i WYBORIS ...”.
- ▶ “... La inactivitat jazzística de MIRALLES es palesa en una certa pobresa a la seua mà esquerra ...”.
- ▶ “... Tocaren estàndards escoltats poques vegades pels aficionats: *Django; Israel What’s new; Stella by starlight; Well you need* i *Blues for line* ...”.⁵⁹⁶

○ Dimarts 17, dimecres 18, divendres 20 i dissabte 21/V/1977:

→TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.

○ Dijous 19/V/1977:

⁵⁹⁴ Vergara, Antonio - *Cartelera Túrria* [1977]. ‘Gene Connors y Peer Wiboris: Jazz vivo [¡Por fin!] en València’. Setmana del 25 d’abril a l’1 de maig. N° 692.

⁵⁹⁵ Vergara, Antonio - *Cartelera Túrria* [1977]. ‘Reflexiones tras el paso de Gene Connors y Peer Wiboris’. Setmana del 9 al 15 de maig. N° 694.

⁵⁹⁶ Vergara, Antonio - *Cartelera Túrria* [1977]. ‘Los recitales del Trio de Ricardo Miralles en Tres Tristes Tigres’. Setmana del 23 al 29 de maig. N° 696.

→Jam session.

[Era costum del club dedicar la nit del dijous per congregar a l'escenari del club 'jazzmen' locals i aspirants a músics].

o Dilluns 23/V/1977:

→TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.

o Dimarts 24 i dimecres 25/V/1977:

→TETE MONTOLIU TRIO + ROGELIO JUAREZ:

- TETE MONTOLIU [piano]
- ROGELIO JUAREZ [trompeta]
- MANOLO ELIAS [contrabaix]
- PEER WYBORIS [bateria]

TETE MONTOLIU TRIO a Tres Tristes Tigres amb el trompetista argentí ROGELIO JUAREZ [*Las Provincias*, dissabte 21/V/1977. Pàg, 48][*C.Túria* [23-29/V/1977. Nº 698].

**«TRES TRISTES
TIGRES»
CLUB DE JAZZ
PLAZA SANTA CRUZ, 11**
MARTES 24 y MIERCOLES 25 de mayo, ONCE NOCHE, actuación de TETE MONTOLIU TRIO con MANOLO ELIAS, contrabajo; PEER WIBORYS, batería, acompañado por el trompetista argentino ROGELIO JUAREZ
Venta anticipada de entradas, en el mismo local. Entrada: 200 Ptas.

TRES TRISTES TIGRES (Club de Jazz)
Plaza Santa Cruz. 11
Martes 24 y miércoles 25 (11 noche)
TETE MONTOLIU TRIO
Bajo: Manolo Elías. Batería: Peer Wyboris.
Con la presentación en España del trompetista argentino
ROGELIO JUAREZ
Entrada: 200 pesetas

o Dijous 26 i divendres 27/V/1977:

→TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.

Tal i com abans hem escrit, la programació musical de *Tres Tristes Tigres* no sempre ha esta formada per músics de Jazz. Així -doncs- el club presentà un ventall d'estils musicals que n'eren fora del món jazzístic, de vegades amb un perfil genèric no massa definit.

Com a exemple afegirem les dates de juny del 1977 [dies 28 i 29] quan actuà el grup alemany especialitzat en música índia i ‘country’ FLYING VEENA format per ex-components del grup Folk QUINTEESSENCE:

○ Dimarts 28 i dimecres 29/VI/1977:

→FLYING VEENA:

- RANDAM ALLAN MOSTART.
- JOHN WILDASH.
- RADA KHRISNA.

FLYING VEENA a Tres Tristes Tigres [*Las Provincias*, diumenge 26/VI/1977. Pàg, 63] [*Cartelera Túrria*. 26/VI-3/VII/1977. N° 701].

○ Dilluns 12/IX/1977:

→TRIPLE ZERO JAZZ TRIO + XIMET CAFFARENA:

- MIGUEL ‘Micky’ BENET [piano]
- XIMET CAFFARENA [saxòfon/flauta]
- LUIS LLARIO [baix elèctric]
- PACO ARANDA [bateria]

○ 13, 15 i 16/IX/1977:

→TRIPLE ZERO JAZZ TRIO + MAURICE LAGIER:

- MIGUEL ‘Micky’ BENET [piano]
- MAURICE LAGIER [violí]
- LUIS LLARIO [baix elèctric]
- PACO ARANDA [bateria]

○ Dimecres 14/IX/1977:

→TRIPLE ZERO JAZZ TRIO + CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra].

o Dissabte 17/IX/1977:

→MAURICE LAGIER - CARLOS GONZÁLBEZ:

- MAURICE LAGIER [violí]
- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra]

o Diumenge 18/IX/1977:

→MAURICE LAGIER - DONATO MAROT:

- MAURICE LAGIER [violí]
- DONATO MAROT [piano]

BENNETT [escrit amb una sola 'N'] i BROOKS a Tres Tristes Tigres [*Las Provincias*, divendres 14/X/1977. Pàg, 34].

o Dijous 13 i divendres 14/X/1977:

→LOU BENNETT BILLY BROOKS:

- LOU BENNETT [orgue]
- BILLY BROOKS [bateria]

o Dilluns 24 i dimecres 26/X/1977:

→TRIPLE ZERO JAZZ TRIO + PATSY PETERS:

- MIGUEL 'Micky' BENET [piano]
- PATSY PETERS [veu]
- LUIS LLARIO [baix elèctric]
- PACO ARANDA [bateria]

o Dimarts 25 i 27, 28 i 29/X/1977:

→TRIPLE ZERO + VALENCIA JAZZ + PAUL STOCKER [saxòfon].

- 7, 9 i 11/XI/1977:

→TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.

- Dimarts 8/XI/1977:

→VALÈNCIA JAZZ + PACO ARANDA [bateria].

- Dijous 10/XI/1977:

→Jam session.

- Dissabte 12/XI/1977:

→VALÈNCIA JAZZ.

- Diumenge 13/XI/1977:

→TITO [piano].

- Dimarts 15 i dimecres 16/XI/1977:

→GENE 'Mighty Flea' CONNORS + JEAN-LUC VALLET TRIO.

- GENE 'Mighty Flea' CONNORS [trombó]
- JEAN-LUC VALLET [piano]
- MANOLO ELIAS [contrabaix]
- ADRIÀ FONT [bateria]

- Dijous 17 i divendres 18/XI/1977:

→WALLACE DAVENPORT + JEAN-LUC VALLET TRIO.

- WALLACE DAVENPORT [trompeta]
- JEAN-LUC VALLET [piano]
- MANOLO ELIAS [contrabaix]
- ADRIÀ FONT [bateria]

- De l'1 fins el 26/I/1978:

→PAUL STOCKER + VALÈNCIA JAZZ + ZLATKO KAVCIC.

- PAUL STOCKER [saxòfon]
- DONATO MAROT [piano]
- CARLOS GONZÁLBEZ [baix elèctric]
- ZLATKO KAVCIC [bateria]

o 27, 28, 29/I/1978:

→JEAN-LUC VALLET TRIO + PAUL STOCKER:

- JEAN-LUC VALLET [piano]
- PAUL STOCKER [saxòfon alt]
- JOSE LUIS GARCIA [contrabaix]
- ZLATKO KAVCIC [bateria]

o 1, 2, 3 i 4/II/1978:

→JEAN-LUC VALLET TRIO + PAUL STOCKER.

o 6, 12, 20 i 27/II/1978:

→MAURICE LAGIER [violí].

o 7/II/1978:

→VALÈNCIA JAZZ + ZLATKO KAVCIC [bateria].

o 8 i 9/II/1978:

→TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.

o 10 i 11/II/1978:

→JEAN-LUC VALLET TRIO + PAUL STOCKER.

o 14,15, 17 i 18/II/1978:

→PETER DELPHINIC + VALÈNCIA JAZZ + ZLATKO KAVCIC.

- PETER DELPHINIC [saxòfon]
- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra]

- DONATO MAROT [piano]
- ZLATKO KAVCIC [bateria]

○ Dimarts 21 i dimecres 22/II/1978:

→PETER DELPHINIC [no hi és especificat el npm dels músics
acompanyants].

Anunci del SEPTETO PRIMER ANIVERSARIO al club *Tres Tristes Tigres* [C. Túria. 20-26/II/1978. N° 733].

MATHEW SIMON (trompeta)
PETER DELPHINIC (saxos tenor, barítono y soprano)
KAITO SOUS (trompeta)
JEAN-LUC VALLET (piano)
CARLOS GONZALBEZ (guitarra)
JOSE LUIS GARCIA (contrabajo)
ZLATKO KAUCIC (batería)
Un septeto para una gran fiesta de Jazz en Valencia

○ 23, 24, 25 i 26/II/1978

[I Aniversari de la Inauguració del Club]:⁵⁹⁷

→SEPTETO PRIMER ANIVERSARIO:

- MATHEW SIMON [trompeta]
- PETER DELPHINIC [saxòfon]
- KAITO SOUS [trompeta]
- JEAN-LUC VALLET [piano]
- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra]
- JOSE LUIS GARCIA [contrabaix]
- ZLATKO KAVCIC [bateria]

○ Del 28/II fins el 4/III/1978:

→PETER DELPHINIC QUARTET [l'anunci no hi especifica amb qui].

○ Dilluns 6 i 12/III/1978:

→MAURICE LAGIER [violí].

⁵⁹⁷ *Cartelera Túria* [1978]. Anunci. Setmana del 20 al 26 de febrer. N° 763.

o Del 7 fins l'11/III/1978:

→VALÈNCIA JAZZ QUARTET:

- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra]
- DONATO MAROT [piano]
- LUÍS LLARIO [contrabaix]
- PACO ARANDA [bateria]

- ▶ “[Trad.] ... El trio ha esdevingut en quartet amb l’adició del bateria PACO ARANDA i la substitució d’IGNACIO GONZÁLBEZ per LUIS LLARIO, tots dos músics provinents de TRIPLE ZERO JAZZ TRIO ...”.
- ▶ “... El Jazz del quartet és -sens dubte- el millor que pot escoltar-se a la ciutat a hores d’ara...”⁵⁹⁸

o Del 2 fins el 6/IV/1978:

→PETER DELPHINIC + VALÈNCIA JAZZ QUARTET:

- PETER DELPHINIC [saxòfon]
- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra]
- DONATO MAROT [piano]
- LUÍS LLARIO [contrabaix]
- PACO ARANDA [bateria]

o Del dimarts 6 fins el diumenge 11/V/1978:

→ELIA FLETA + JEAN-LUC VALLET TRIO:

- ELIA FLETA ⁵⁹⁹ [veu]
- JEAN-LUC VALLET [piano]
- JOSE LUIS GARCIA [contrabaix]
- LARRY MARTIN [bateria]

⁵⁹⁸ Vergara, Antonio - *Cartelera Túria* [1978]. ‘Valencia Jazz Quartet: el mejor Jazz vivo de la ciudad’. Setmana del 29 de juny al 2 de juliol. N° 751.

⁵⁹⁹ La darrera vegada que Elia Fleta actuà a València abans d’aquesta presentació a Tres Tristes Tigres va ser el dilluns 28/08/1961 a les 11,15 de la nit a la Plaça de Bous dintre d’un festival anomenat *Festival Mundial de la Canción* [organitzat pel diari *Pueblo*] on compartí cartell amb The Platters, Los 5 Latinos i altres artistes sent acompanyada per una orquestra dirigida per Guillermo Cases i presentada pel locutor de la SER Jose Luís Pecker. El preu de l’entrada fou de 25 pessetes. L’anunci del festival aparegué al diari *Levante* el dissabte 26/08/1961. Pàg. 2. ---N. de l’A.

- ▶ “[Trad.] ... És important la reaparició d’ELIA FLETA -a hores d’ara l’única cantant de Jazz nascuda a Espanya- amb una major riquesa de matisos que quan enregistrà amb al trio de TETE MONTOLIU al 1968 ...”.
- ▶ “ ... Té una veu bonica que es posa de relleu quan ELIA interpreta temes com *You don’t know What love is*, *Misty* [ERROLL GARNER] i *Moanin* [blues del pianista BOBBY TIMMONS] ...”.
- ▶ “ ... VALLET és un incansable investigador harmònic que a tothora transforma i enriqueix temes com *Round Midnight*, *Softly is a morning sunrise* i *In your own sweet way* ... ”. ⁶⁰⁰

Del comportament d’una part del públic assistent a les sessions d’ELIA FLETA al club *Tres Tristes Tigres* [no educat per a escoltar] es fa ressó Garcia-Herraiz a un apartat de la mateixa crítica del concert de la cantant:

- ▶ “ ... A lamentar l’actitud de cert tipus de públic que -de manera especial els caps de setmana- amb els seus crits, alçària de veus i soroll generalitzat a la sala impedeixen que s’escolte la música. Cal exigir un mínim respecte vers els músics i els aficionats per tal de poder apreciar la música en condicions acceptables ...”.

Per al començament de temporada [setembre del 1978] el club *Tres Tristes Tigres* deixà el Jazz de costat durant un parell de setmanes i presentà a València el grup més significatiu de l’anomenat ‘Rock simfònic/andalús’.

- Del 29 d’agost fins el 9/IX/1978:
→GUADALQUIVIR [sota el segell estilístic de l’anomenat ‘Rock simfònic andalús’].
- Del dimarts 12 fins el diumenge 17/IX/1978:
→VALÈNCIA JAZZ.
- Dissabte 23/IX fins l’1/X/1978:
→PETER DELPHINIC + VALÈNCIA JAZZ.
- Del dimarts 24 fins el dissabte 28/X/1978:
→SANTIAGO REYES TRIO:

⁶⁰⁰ Garcia Herraiz, Federico - Cartelera Túria [1978]. ‘Elia Flea y el trio de Jean-Luc Vallet’. Setmana del 12 al 18 de juny. N° 749.

- SANTIAGO REYES ⁶⁰¹ [guitarra]
- JOSE LUIS GARCIA [contrabaix]
- ZLATKO KAVCIC [bateria]

Anunci del SANTIAGO REYES TRIO a Tres Tristes Tigres encapçalat pel guitarrista argentí [C. Túrria. 23-29/X/1978. N° 768].

<p>TRES TRISTES TIGRES - Plaza Santa Cruz SANTIAGO REYES TRIO De martes 24 a sábado 28 (11'30 noche). Domingo 29 (8 tarde y 12'30 noche). SANTIAGO REYES (guitarra), JOSE LUIS GARCIA (contrabajo) y ZLATKO KAUCIC (bateria).</p>

- ▶ “[Trad.] ... La seua subtileza i el seu feeling aparegueren en temes com ara *Stella by starlight*, *Round Midnight*, *Yesterdays* o *Satin Doll*. Amb el tema *Footprints* [WAYNESHORTER], REYES mostrà el seu interès pel Jazz més modern tot i que no dubtà en oferir-nos [d’allò més dignament] peces amb un carés més comercial: *Road Song* [WES MONTGOMERY] o *Wave* [ANTONIO C. JOBIM]...”⁶⁰²

Presentació del DUO DEL CARAJO a *Tres Tristes Tigres* on s’especifica el tipus de repertori interpretat pels dos músics [C. Túrria. 6-12/XI/1978. N° 770].

<p>TRES TRISTES TIGRES - CLUB DE JAZZ Plaza Santa Cruz ... DUO DEL CARAJO HORACIO FUMERO (contrabajo, guitarra, charango) y EDUARDO KOHAN (saxos, tenor y soprano). Música de vanguardia. Su temática va del tango al choro brasileiro, de Astor Piazzola a John Coltrane. De martes 7 a sábado 11 (11'30 - 2'30 noche) Domingo 12 (8'30 tarde y 12'30 noche)</p>
--

- Del dimarts 7 fins el diumenge 12/XI/1978:

→DUO DEL CARAJO:

- HORACIO FUMERO ⁶⁰³ [contrabaix i guitarra]

⁶⁰¹ **Santiago Reyes.** Guitarrista argentí que arribà a Espanya al 1962 acompanyant el quintet vocal Los Cinco Latinos i des de llavors romangué a Madrid com a músic d’estudi i acompanyament d’artistes diversos. A començaments dels seixanta conegué el guitarrista Jim Hall quan encara hi era a l’Argentina, fet que el feu estudiar la tècnica de Barney Kessel i Tal Farlow. A tocat sovint al Club Whisky Jazz de Madrid amb Tony Scott/clnt, Lou Bennett/org i Peer Wiborys/bat. Al 1967 enregistrà un disc amb el quartet de Juan Carlos Calderón. Acompanyant del cantant Raphael, ha viatjat arreu del món on ha tocat -entre altres- amb Thad Jones, Tommy Flanagan, Richard Davis i Hank Jones.

⁶⁰² **Garcia Herraiz, Federico - Cartelera Túrria** [1978]. ‘El Trio del Guitarrista Santiago Reyes’. Setmana del 23 al 28 d’octubre. N° 772.

⁶⁰³ **Horacio Fumero** [Horacio Fumero Ramírez. Cañada Rosquin/Santa Fé/Argentina, 5/X/1949]. Contrabaixista. Estudià al Conservatorio Manuel de Falla [Buenos Aires] i al Conservatoire Superieur de Musique [Ginebra]. Arribà a Europa [1973] acompanyant Gato Barbieri. Toca al Montreux Jazz Festival, a Varsovia, Roma, Paris, Estocolmo, Madrid, Zagreb i Copenhagen. A València actua a la

- EDUARDO KOHAN [saxòfon i ‘charango’]

o Del dimarts 14 fins el diumenge 18/XI/1978:

→JEAN-LUC VALLET TRIO:

- JEAN-LUC VALLET [piano]
- HORACIO FUMERO [contrabaix]
- ZLATKO KAVCIC [bateria]

o Del dimarts 21 fins el diumenge 26/XI/1978:

→J. LUC VALLET TRIO/CUARTETO [tres dies -21, 22 i 23- en formació de trio i altres tres -34, 25 i 26- en quartet amb el guitarrista CARLOS GONZÁLBEZ].

A l’anunci del Trio/Quartet de JEAN-LUC VALLET a *Tres Tristes Tigres* es fa palesa la conjuntura laboral que sempre ha acompanyat el músic de Jazz així com la disponibilitat o no d’alguns músics segons el treball ofert i les dades a cobrir.

<p>TRES TRISTES TIGRES - CLUB DE JAZZ Plaza Santa Cruz</p> <p>JEAN-LUC VALLET TRIO Y CUARTETO CARLOS GONZALBEZ (guitarra)</p> <p>Martes 21, miércoles 22, jueves 23, viernes 24 y sábado 25 (de 11'30 a 2'30 noche). Domingo 26 (8'30 tarde y 12'30 noche).</p>
--

Anunci del trio vallet/fumero/kaucic a Tres Tristes Tigres on es fa esment del nou equip de so [C. Túria. 4-10/XII/1978. N° 774].

<p>TRES TRISTES TIGRES - CLUB DE JAZZ Plaza de Santa Cruz (Barrio Carmen)</p> <p>JEAN-LUC VALLET, HORACIO FUMERO y ZLATKO KAUCIC</p> <p>De martes 5 a viernes 8 (11'30 noche) Sábado 9 y domingo 10 (8'30 tarde y 11'30 noche)</p> <p>Nuevo equipo de sonorización Próximamente: MIKE OSBORNE (saxofonista inglés)</p>
--

Sala Gent amb el saxofonista Eduardo Kohan [Duo del Carajo]. Actuà a ‘Tres Tristes Tigres’ i romangué 2 anys a València. Tocà amb Carlos Gonzálbez/guit; Fabio Miano/pno i Jean-Luc Vallet/pno. Al seu pis s’hostatjaven [plaça de Mossèn Sorell] músics que venien a tocar a la ciutat: Mike Osborne, Paul Stocker, Peer Wyboris i d’altres. A Barcelona [1980] entrà al trio de Tete Montoliu amb qui treballà fins la mort del pianista [agost del 1997]. Ha tocat amb Freddie Hubbard, Johnny Griffin, Horace Parlan, Danilo Perez, Joe Newman, Harry ‘Sweets’ Edison, Philip Catherine, Geoge Cables, Idris Muhammad, Bobby Hutcherson, Cedar Walton, Sal Nistico, Jerome Richardson, Oliver Jones, Woody Shaw, Benny Golson i James Moody i col·laborat amb diverses orquestres clàssiques. És professor a l’Escola Superior de Música de Catalunya [ESMUC].

- Del dimarts 5 fins el diumenge 8/XII/1978:

[Estrena de la nova sonorització del club]

→JEAN-LUC VALLET TRIO.

- Del dimarts 12 fins el diumenge 17/XII/1978:

→MIKE OSBORNE + JEAN-LUC VALLET TRIO:

- MIKE OSBORNE [saxòfon]
- JEAN-LUC VALLET [piano]
- HORACIO FUMERO [contrabaix]
- ZLATKO KAVCIC [bateria]

- Del dimarts 19 i dimecres 20/XII/1978: :

→JEAN-LUC VALLET TRIO.

- Del dijous 21 fins el dilluns 25/XII/1978: :

→DUO DEL CARAJÓ.

- Del dimarts 26 fins el dissabte 30/XII/1978:

→CLAUDE GUILHOT + JEAN-LUC VALLET TRIO.

- CLAUDE GUILHOT [vibràfon]
- JEAN-LUC VALLET [piano]
- HORACIO FUMERO [contrabaix]
- ZLATKO KAVCIC [bateria]

- Del dimarts 2 fins el diumenge 7/I/1979:

→CLAUDE GUILHOT + JEAN-LUC VALLET TRIO.

- Del 9 fins el 21/I/1979:

→CUARTETO DEL CARAJÓ:

- EDUARDO KOHAN [saxòfon i 'charango']
- JACQUES DEMIERRE [piano]

- HORACIO FUMERO [contrabaix]
- RAUL ESMERODE [bateria/percussió]

CUARTETO DEL CARAJO [eixemplament del DUO DEL CARAJO] anunciat a *Tres Tristes Tigres*.

<p>TRES TRISTES TIGRES (Club de Jazz)</p> <p>Todos los días (11'30 noche). Sábados y domingos (8 tarde y 11'30 noche):</p> <p>CUARTETO DEL CARAJO</p> <p>EDUARDO KOHAN (saxos tenor y soprano), JACQUES DEMIERRE (piano), HORACIO FUMERO (contrabajo) y RAUL ESMERODE (bateria y percusión).</p> <p>Todas las tardes: audición de JAZZ-ROCK (Wheater Report, Herbie Hancock, George Benson, Chick Corea, etc.).</p>
--

- Dimarts 13 i dimecres 14/II/1979:

→VALENCIA JAZZ.

- Del dijous 15 fins el diumenge 18/II/1979:

→PAUL STOCKER QUARTET:

- PAUL STOCKER [saxòfon alt]
- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra]
- ZE EDUARDO [contrabaix]
- ZLATKO KAUCIC [bateria]

PAUL STOCKER QUARTET a *Tres Tristes Tigres* [C. Túria. 12-18/II/1979. N° 784].

<p>TRES TRISTES TIGRES (Club de Jazz)</p> <p>PAUL STOCKER QUARTET</p> <p>PAUL STOCKER (saxo alto) — CARLOS GONZALBEZ (guitarra) ZE EDUARDO (contrabajo) — ZLATKO KAUCIC (bateria)</p> <p>Jueves 15 y viernes 16 (11'30 noche); sábado 17 y domingo 18 (8'30 tarde y 12 noche)</p>

- Dimarts 20 i dimecres 21/II/1979:

→PAUL STOCKER / ZE EDUARDO:

- PAUL STOCKER [sax alt]
- ZE EDUARDO [cb]

- Del dijous 22 fins el diumenge 25/II/1979:

→PAUL STOCKER QUARTET.

o Dimarts 13 i dimecres 14/III/1979:

→TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.

- MIGUEL 'Micky' BENET [piano]
- LUIS LLARIO [baix elèctric]
- PACO ARANDA [bateria]

o Del dijous 15 fins el diumenge 18/III/1979:

→QUINTETO YACARÉ [Bossa nova]:

- LUZ [veu]
- JAIME MUELA [saxòfon/flauta]
- RAMON LEAL [guitarra]
- V. SANJURJO [baix elèctric]
- ANGEL CELADA [bateria]

o Dimarts 27 i dimecres 28/III/1979:

→CARLOS GONZÁLBEZ/ DONATO MAROT DUO.

- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra]
- DONATO MAROT [piano]

Anunci del quintet del pianista JORDI SABATÉS a *Tres Tristes Tigres* on es fa esment de la pertinença de tres dels seus membres a la formació catalana de Jazz Rock MÚSICA URBANA [C. *Túria*. 26/III-1/IV/1979. N° 790].

<p>TRES TRISTES TIGRES (Club de Jazz)</p> <p>JORDI SABATÉS QUINTETO</p> <p>con la presentación de la cantante brasileña</p> <p>ERIKA NORIMAR</p> <p>invitados de MUSICA URBANA</p> <p>MATHEW LEE SIMON - CARLOS BENAVENT</p> <p>SALVADOR FONT</p> <p>Jueves 29 y viernes 30 (11'30 noche)</p> <p>Sábado 31 y domingo 1 (8 tarde y 12 noche)</p>
--

o Dies 29, 30 i 31/III i diumenge 1/IV/1979:

→JORDI SABATÉS QUINTET:

- JORDI SABATÉS [piano]
- ERIKA MORIMAR [veu]
- MATHEW LEE SIMON [trompeta]

- CARLES BENAVENT [baix elèctric]
- SALVADOR FONT [bateria]

○ Del dimarts 3 fins el dijous 5/IV/1979:

→PAUL STOCKER TRIO.

- PAUL STOCKER [saxòfon alt]
- ZE EDUARDO [contrabaix]
- ZLATKO KAUCIC [bateria]

○ Del divendres 6 fins el 8/IV/1979:

→PAUL STOCKER QUARTET:

- PAUL STOCKER [saxòfon alt]
- JEAN-LUC VALLET [piano]
- ZE EDUARDO [contrabaix]
- ZLATKO KAUCIC [bateria]

○ Del dimarts 16 fins el diumenge 22/IV/1979:

→TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.

○ Del dimarts 24 fins el dissabte 28/IV/1979:

→MIKE OSBORNE QUARTET:

- MIKE OSBORNE ⁶⁰⁴ [saxòfon]
- JEAN-LUC VALLET [piano]
- HORACIO FUMERO [contrabaix]
- ZLATKO KAVCIC [bateria]

⁶⁰⁴ **Mike Osborne** [Michael Evans Osborne. Hereford/Regne Unit, 28/IX/1941 - Hereford, 19/IX/2007]. Saxofonista, pianista i clarinetista. Del 1962 al 1972, formà part de la banda del pianista Mike Westbrook [Concert Band] amb John Surman/saxòfon i Malcolm Griffiths/trombó. Amb Westbrook romangué fins el 1971. També tocà a la Mike Gibbs Orchestra i fins el 1975, amb la banda de Chris McGregor/piano: Brotherhood of Breath, on restà influït per l'estil 'free' d'Ornette Coleman/sax. De 1974/1975 formà part del trio de saxòfons S.O.S amb John Surman i Alan Skidmore, Harry Miller/cb i Louis Moholo/bateria, enregistrant el disc *SOS/1975*. Al 1974, a l'Òpera de París tocaren música de Surman i Skidmore per al ballet *Sablier Prison*. Tocà amb d'Humphrey Lyttelton. Al setenta treballà amb Stan Tracey i el grup de Harry Moiller: Isipingo i amb grups menuts [John Warren i Kenny Wheeler]. El seu estil fou comparat amb el dels saxofonistes Jackie McLean i Phil Woods.

- ▶ “[Trad.] ... En les balades *Round Midnight* i *I Wished I Knew*, OSBORNE posà de relleu l’aspecte més dramàtic i esquinçat dels temes, variant el tractament del timbre segons les característiques de cadascuna de les peces, explorant la dissonància i les progressions harmòniques. Saxofonista de sonoritat potent, claredat en la nota i profund individualista, OSBORNE és -sens dubte- el jazzman amb més classe que ha passat per València des de SLIDE HAMPTON ... ”.⁶⁰⁵

- Del dimarts 7 fins el diumenge 12/V/1979:

→DUO DEL CARAJÓ.

- HORACIO FUMERO[contrabaix]
- EDUARDO KOHAN [saxòfon i ‘charango’]

- Dies 5, 6, 7, 8, 9 i 10/VI/1979:

→CUARTETO MADERA:

- ANGEL RUBIO [guitarra]
- WADE MATHEWS [saxòfon/flauta]
- JAN RUIZ [contrabaix]
- CESAR HERNANDEZ [bateria]

- Dies 27, 28 i 29/VI/1979:

→VALENCIA JAZZ QUARTET.

VALENCIA JAZZ QUARTET fou la darrera formació presentada al club de Jazz *Tres Tristes Tigres* de València ja a les acaballes del mes de juny del 1979. Tot seguit, Antonio Sambeat i Santiago Castanyer tancaren el Club com a sala de concerts. Els nous amos dels local el reconvertiren en una mena de pub gran amb música ambiental i -mesos després- en discoteca de moda a la ciutat.

Encara haurien de passar dos anys i escaig per a que el segon indret de la ciutat de València on hom poguera gaudir d’una programació jazzística conseqüent [*Perdido Club de Jazz*] obrira les seues portes i fos considerat el segon ‘refugi musical’ on els

⁶⁰⁵ *Garcia Herraiz, Federico - Cartelera Túria* [1979]. ‘Mike Osborne: una perfecta síntesis de tradición y vanguardismo’. Setmana del 21 al 27 de maig. N° 798.

músics locals podíem tocar sovint, escoltar alguns dels llavors considerats ‘grans’ del Jazz ensem intentàvem aprendre el millor d’ells a més de relacionar-nos amb nombrosos músics [no sempre eren jazzístes] que passaren per l’escenari del carrer de Sueca.

-III.5.2 Estudi primerenc del Jazz: Partitures i escoles.

L'1 de desembre del 1978, La BANDA UNIÓ MUSICAL DE LLÍRIA -i acompanyants- eixien de Madrid al vol TW-903 de la companyia TWA amb destinació Nova York i donaven inici a la seua primera gira musical pels Estats Units.

Sota la direcció de PABLO SANCHEZ TORRELLA i tota vegada hostatjats de primeres a l'*Hotel Tudor*, la banda de Camp del Túria inicia una sèrie de concerts en diverses ciutats nord-americanes.

A la tardor del 1978 la banda 'UNIÓ MUSICAL DE LLÍRIA' actuà als següents indrets:

<i>International House-Universitat de Yale.</i>	New Haven.
<i>Universitat de Columbia.</i>	Nova York.
<i>Kennedy Center.</i>	Washington.
<i>Universitat de Pennsilvània.</i>	Filadèlfia.

Per tal de fer la gira més fluïda i atès que cap músic i acompanyant parlaven anglès amb fluïdesa, els directius decidiren llogar els serveis d'un músic local que coneguera l'idioma castellà per tal de resoldre qualsevol incidència que poguera presentar-s'hi.

JOSHUA EDELMAN ⁶⁰⁶ [aleshores estudiant a Brooklin] fou contractat com a traductor mentrestant la banda romangué als Estats Units.

El dia 10 de desembre del 1978 la banda hi era de tornada a Llúria

Com que les relacions van estar d'allò més fluides, passats sis mesos des de la tornada a Llúria i davant la necessitat de contractar per al *Col·legi Musical* de la Societat els serveis d'un professor d'anglès, l'aleshores president de la UNIÓ MUSICAL DE LLÍRIA

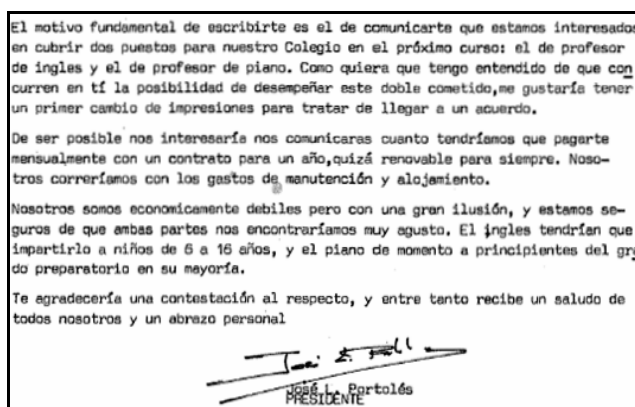
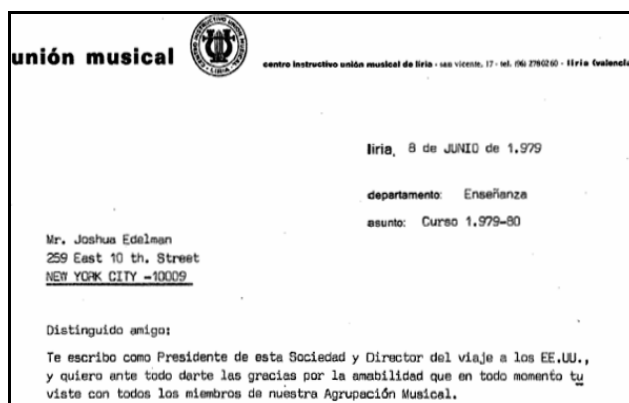
⁶⁰⁶ **Joshua Edelman** [Village/Nova York, 9/IV/1954]. Pianista i compositor. Estudià a la 'Manhattan School of Music'. A la tardor del 1979, ell i la seua companya [Marta Perry/fta] arriben a Espanya. Havia estat convidat com a professor de la Unió Musical de Llúria. Sis anys després deixaren València i fixaren la seua residència a Madrid, ciutat on s'ha desenvolupat al món jazzístic i del Latin-Jazz. Ha participat en seminaris, produccions i gires nacionals. Des del 1976 ha tocat amb David Schmitter, Chuck Israels, Abdu Salim, Donna Hightower, Ira and Claudia Thomas, Roberto Blades, Juan Pablo Torres, Bebo Valdés, Paquito D'Rivera, Pedro Iturralde, Periquito Sambeat, Antonio Serrano, Jorge Pardo, José Antonio Galícia, Javier Tossal i Mario Rossy. a la seua discografia destaquen *Antonio Serrano & Joshua Edelman Trio en el Café Central/2000*; *Connexiones/2001*; *Fusión de almas/2003* i *Calle del Rosario/2007*.

[Jose Luis Portolés] pensà que EDELMAN presentava el perfil idoni per oferir-li la feina i fer-lo venir des dels Estats Units.

A la tardor del 1979, EDELMAN i sa companya [la flautista MARTA PERRY] ja hi eren vivint a Lliria.

JOSHUA EDELMAN començà donant classes d'anglès i de piano clàssic però com que la Societat Musical era sabedora de la seua vessant jazzística, de seguida li demanaren que parlara als seus alumnes de piano clàssic per tal de poder eixamplar coneixements musicals i iniciar-los al llenguatge del Jazz.

Carta enviada pel president de la Banda Unió Musical de Lliria a JOSHUA EDELMAN demanant-lo com a professor i adreçada el 8/VI/1979.

Així -doncs-, EDELMAN es convertí -gairebé sense proposar-s'ho- en el primer músic nord-americà que començà a donar classes de Jazz a València, atès que davant la manca d'alumnes a Lliria i després de tocar amb músics de Jazz valencians [aquells primerencs de la fi dels setanta], començà a donar classe a l'escola de música *Estudio de Música*, la

primera on hom podia aprendre llenguatge jazzístic a València [als baixos del número 23 de l'avinguda Jacinto Benavente].

A Barcelona [al 1979] n'eren tres els centres que impartien classes de Jazz:

<i>Aula de Música Moderna i Jazz</i> [1978]. → Depenent del Centre d'Estudis Musicals.
<i>Taller de Músics</i> . → Dirigit per Lluís Cabrera.
<i>Centre de Difusió Musical - Barri de Ribera</i> .

A Madrid:

<i>Escuela de Música Creativa</i> . → Dirigit per Joan-Albert Serra i Fernando Hernandez.
--

Contextualitzant amb el fet pedagògic-jazzístic valencià, a València ciutat:

<i>Estudio de Música</i> .

La idea d'ensenyar de quina manera tocar i desenvolupar amb improvisacions estàndards de Jazz sorgí a Barcelona [al 1976] mitjançant el teclista ENRIC HERRERA [del grup MÀQUINA]. Dos anys després s'obrí a Barcelona el *Taller de Músics*.

La línia programàtica general d'aquest tipus d'escoles tenia com a objectiu la formació als fonaments teòrics i tècnics del Jazz i sempre amb l'esguard posat en una eixida professional de l'alumnat.

A les diverses escoles de músics de Barcelona i Madrid seguiren la corrent metodològica marcada per la *Berklee College of Music* [de Boston].

Les escoles també van ser un element de pressió davant la societat i els estaments públics pertinents organitzant festivals i campanyes diverses així com col·laborant a l'edició de discs mitjançant companyies subsidiàries.

Nascuda de manera oficial el 2/IX/1980, *Estudio de Música* es presentà com una Escola de Jazz per a aficionats i professionals.

El nou centre musical fou recolzat des dels seus inicis per:

- <i>Perdido Club de Jazz</i> . → Inaugurat a la tardor del 1980.
- <i>Societat Coral El Micalet</i> .
- <i>Estudio Música</i> . → Primer nom de l'escola mesos abans de la inauguració oficial.

Els socis fundadors d'*Estudio de Música* van ser:

- MIGUEL FONT GINER, 'Foni' [Percussionista i cantant. València, 1952].
- Leonor Gimeno Signes [1954].
- DITO TOMASSI [Percussionista. Buenos Aires, 1954].

A més de les classes, *Estudio de Música* programà també diverses activitats complementàries:

→ Seminaris de Jazz diversos.
→ Jam sessions a <i>El Micalet</i> i al <i>Perdido Club de Jazz</i> .
→ Fòrums amb músics prestigiosos del gènere tot aprofitant la seua estada a València mentrestant hi eren actuant.
→ Informació discogràfica i de concerts arreu l'Estat.

Els primer quadre de professors que donaren inici a les primeres sessions docents de 'Estudio de Música' van ser:

Professors	Assignatures
JOSHUA EDELMAN - MIGUEL BENET.	<i>Piano/Harmonia.</i>
PACO ARANDA.	<i>Bateria i percussió.</i>
CARLOS GONZÁLBEZ.	<i>Baix Elèctric.</i> → Degut a la manca d'alumnes de guitarra tot i que llavors ja hi es refermava com l'excel·lent guitarra d'hores d'ara].
XEMA SENABRE.	<i>Vent de metall.</i>
Federico Garcia Herráiz.	<i>Història del Jazz.</i>
JOSE LUIS GRANELL.	<i>Saxòfon.</i> → D'incorporació tardana. Al Curs 1981/1982.

El preu d'un curs complet a l'escola era de 9000 pessetes i el local comptava amb quatre aules de grandària diversa i un estudi d'enregistrament.

Anunci del quadre de professors de 'Escuela de Jazz València' [abans, 'Estudio Música'] al començament del curs 1981/82.⁶⁰⁷

Charra con Roberto Llopis.

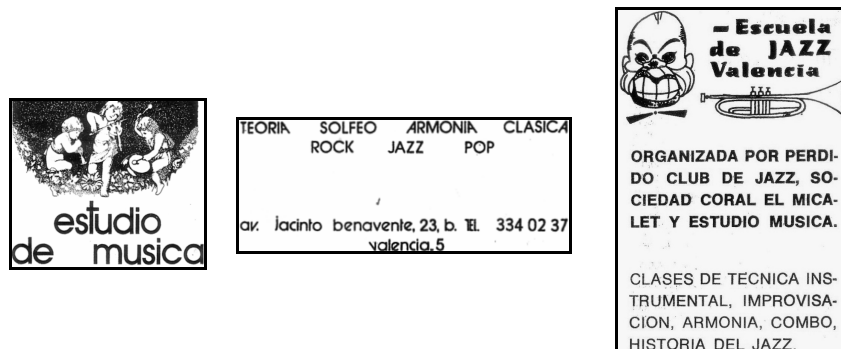
ESCUELA DE JAZZ VALENCIA.
Del 26 octubre al 20 diciembre (8 semanas). CLASES de piano (Joshua Edelman y Miguel Benet), guitarra (Carlos González), bajo eléctrico (Carlos González), viento (Xema Senabre) y percusión (Francisco Aranda). Además, clases semanales de Armonía-Improvisación (J. Edelman y M. Benet), de Historia del Jazz (Federico G. Herráiz) y de Combo. Precio: 9.000 pesetas. CURSO PARA AFICIONADOS: Historia del Jazz. Precio: 1.000 pesetas. Información y matrícula (hasta 23 octubre): ESTUDIO MUSICA. Jacinto Benavente, 23 y teléfono 347 02 36 (mañanas).

BARRIO - Rinalda 17 (Valencia)

Als primers anys de docència es desenvoluparen diversos Tallers de Música on s'impartien classes especials que hi solien concloure amb jam sessions [al 1981 es feren dos: una a *Perdido Club de Jazz* i l'altra a la *Sala Tabarca*, al barri de la Malva-rosa].

⁶⁰⁷ *Cartelera Túria* [1981]. Actes Culturals. Setmana del 19 fins el 25 d'octubre. Nº 924.

Fulletts anunciadors de *Estudio de Música* [primer nom de l'entitat] i de *Escuela de Jazz València* [ja al 1981] dirigits vers els músics i on es fa esment de la seues col·laboració amb *Perdido Club de Jazz* i la *Societat Coral El Micalet*. El segon fullet hi és encapçalat per una caricatura de LOUIS ARMSTRONG.

La presència a l'escola de JOSHUA EDELMAN afegí un altre punt de vista pedagògic que no aquell fet servir fins aleshores pels conservatoris o les societats musicals.

Davant els arquetipus basats en la repetició i la memòria, el mètode d' EDELMAN hi era basat en els principis educatius de les noves escoles musicals nord-americanes, tal com la *Berklee College of Music de Boston*, la qual feia servir el mètode *Schillinger System of Musical Composition* inventat per JOSEPH SCHILLINGER.⁶⁰⁸

SCHILLINGER era matemàtic -a més de músic- i fou professor a *The New School Music* de Nova York on ensenyava composició als seus alumnes analitzant obres de GEORGE GERSHWIN, GLENN MILLER, BENNY GOODMAN i d'altres compositors llavors famosos pels seus musicals representats a Broadway.

El sistema de JOSEPH SCHILLINGER fou posat en pràctica per la *Berklee College of Music* fins la dècada dels anys seixanta. Els seus principis pedagògics han estat un dels eixos diferenciadors entre el sistema metodològic 'europeu' [generalitzat fins hores d'ara en moltes institucions oficials] i les noves corrents pedagògiques musicals nord-americanes [encapçalades per l'escola *Berklee*] dirigides vers la posada en pràctica [des de la primera classe i la primera pressa de contacte amb l'instrument] de tota la seqüència educativa musical desenvolupada al mateix moment i no basada en la repetició i la memòria.

⁶⁰⁸ Joseph Schillinger [Járkov/Ucraïna, 31/VIII/1895 - Nova York, 23/III/1943].

El mètode d'SCHILLINGER intentà crear:

→ Una idea comuna que ajuntara música i números.
→ Un equilibri entre intuïció i tècnica. ⁶⁰⁹

Al quadre comparatiu apareixen les diferències més notables entre el mètode emprat a la Berklee College of Music i els mètode tradicional fet servir fins aleshores a València:

MÈTODE SCHILLINGER [Berklee College]	MÈTODE TRADICIONAL D'ENSENYAMENT MUSICAL
→ Abans que res, intuïció musical i després tècnica.	→ <i>Tècnica -sobretot-.</i>
→ Metodologia per arribar a una decisió musical.	→ <i>Metodologia per arribar a una imitació musical.</i>
→ Equilibri entre intuïció i tècnica.	→ <i>Més importància vers la tècnica instrumental.</i>
→ Desenvolupament d'allò conegut com a 'moment musical'.	→ <i>Desenvolupament de la memòria musical.</i>
→ Llibertat com a eina de treball.	→ <i>Esquemes repetitius i disciplina.</i>

Tot i que el procés d'aprenentatge de *Escuela de Jazz València* fou una barreja entre tots dos mons pedagògics, la influència de JOSHUA EDELMAN fou cabdal per crear i donar sentit a una nova mentalitat musical que llavors ja hi era eixamplant-se entre nombrosos músics locals: la llibertat com a eina de treball, premissa del tot necessària per entendre i portar a la pràctica el fet jazzístic.

Però un dels trets més significatius per al desenvolupament del Jazz a València pel que feu a la seua vessant interpretativa vingué a conseqüència del fet pel qual EDELMAN

⁶⁰⁹ Procés que anys després desenvoluparia el compositor i arquitecte grec Iannis Xenakis.

s'havia portat des de Nova York un dels primers exemplars d'un llibre força significatiu per al desenvolupament del Jazz arreu del món: *The Real Book*.

-*The Real Book*.

Als anys setanta, uns estudiants de la 'Berklee College of Music' de Boston feren una mena de quadern amb estàndards jazzístics copiats per ells mateix o transcrits d'altres versions no originals. No obstant això, la majoria de músics de Jazz arreu del món tenen com a referència aquest llibre 'no legal', llibre també compatible amb les noves edicions escrites per a instruments en Si^b, en Mi^b i -és clar- en Do [guions i cantants], tanmateix hi ha d'un per a baixistes.

El contrabaixista STEVE SWALLOW i el pianista PAUL BLEY han estat considerats [vox populi] com els autors del llibre tot i que aquesta afirmació pertany a la llegenda urbana que es transmeté amb rapidesa al món musical del nord-est dels Estats Units tota vegada apareguda la primera edició, llegenda engrandida amb el transcórrer dels anys. Com a exemple exposat pels divulgadors d'aquesta mena de fauna musical hi és el fet que el tipus d'escriptura [sols al primer volum] és el mateix que fa servir SWALLOW.

L'elecció dels temes ha estat tema de discussió al llarg dels anys doncs els 'suposats' autors els inclogueren seguint el seu criteri i pensant que eren les peces clàssiques de Jazz més interpretades.

Altra especulació afegeix al tàndem el compositor STU BALCOMB -qui hauria estat encarregat de posar l'anagrama al llibre- atès que molts temes seus apareixen a la primera edició. Les transcripcions del '*Real Book*' no comptaren amb els permisos pertinents, és a dir: no pagaren drets d'autor dels temes que hi són. Quan isqué, es venia -d'amagatall- a diverses botigues de música.

El títol de la publicació estaria basat en la revista *The Real Paper* [setmanari del diari bostonià *The Phoenix*] o en el títol posat als fulls que contenen les lletres de les cançons: 'fake book'.

Al 2005, Hal Leonard obtingué els drets legals de publicació [*Real Book Sixth Edition*] i feu ús d'una tipografia molt semblant a la manuscrita al primer volum per tal de no perdre la coherència gràfico-estilística de quan va eixir.

Amb el terme '*Real Book*' ne són al mercat altres llibres editats però en altre sentit que justifica el nom. *The Real Book* -a qualsevol de les seues edicions, però a destacar per a nosaltres la primera- fou una de les solucions emprades pels primers músics de Jazz valencians de la fi dels setanta a l'hora de començar a tocar malgrat desconèixer [a la seua major part] com sonaven enregistrats molts estàndards clàssics apareguts als quaderns, fet que els músics anàrem descobrint anys després.

A hores d'ara hi són al carrer les següents versions del llibre original:

→ <i>The Real Book</i> [Volums II i III -2006-].
--

→ <i>The New Real Book</i> [3 volums - Sher Music].

Els temes que hi eren al llibre van ser fotocopiats i l'*Escola de Música* per una banda [als seus alumnes] i JOSHUA EDELMAN per altra, els posaren a la venda en dos volums enquadrats: '*The Real Book, I - II*' [l'anagrama aparegut a ambdues portades fou obra del saxofonista JOSE LUÍS GRANELL], venda [o -si de cas- fotocòpia d'altra fotocòpia] que va permetre arribar tot un recull d'estàndards [desconeguts en bona part] a mans de nombrosos músics locals.

Cal fer esment en el fet significatiu que comportà aquesta distribució local dels quaderns atès que *The Real Book* arribà a altres escoles de Jazz [a Barcelona i Madrid] gràcies al llibre portat a Llúria.

-III.5.3 Actuacions de Jazz [II].**-‘Jazz Festival 77’.**

El *Teatre Principal* albergà els dies 23 i 24 de setembre del 1977 allò que fou un primer intent de fer un Festival de Jazz i Blues: el *Jazz Festival 77*, veritable esdeveniment musical per a la ciutat marcat més pel voluntarisme que no pel relleu del cartell artístic.

La gerència del club *Tres Tristes Tigres* [Antonio Sambeat] i el promotor Julio Martí [mesos després seria un dels membres fundacionals del ‘Colectivo Promoción Jazz’] foren les entitats organitzadores.

El pressupost fou de 600.000 pessetes, doncs les despeses als diversos apartats eren quantioses [el lloguer del *Teatre Principal* per a dos concerts ja hi ascendia a 140.000 pessetes].

La sonorització dels diversos grups correu a càrrec de l’empresa *Eimax Electrónica*, la qual comptava amb un equip *Cerwin Vega* que els havia costat més de cinc milions de pessetes.

El preu de les entrades es calculà per tal de cobrir despeses:

Butaca de pati:	500 pessetes.
Seient d’amfiteatre:	200 pessetes.
Abonament:	850 pessetes [dues nits i assegut al pati de butaques].

Els músics participants al *Jazz Festival 77* [bé en formacions organitzades, estables o ‘combos’ creats entre tots ells segons anaven produint-se els esdeveniments musicals a l’escenari del teatre] van ser els següents:

- PACO ARANDA [bateria].
- MIGUEL BENET [piano].
- LOU BENNETT [orgue].
- XIMET CAFFARENA [saxòfon].

- MANOLO ELIAS [contrabaix].
- JAYME MARQUES [guitarra].
- CHRISTIAN ESCOUDÉ [guitarra].
- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra].
- LUIS LLARIO [contrabaix].
- RICARD MIRALLES [piano].
- PATSY PETERS [veu].
- PEER WYBORIS [bateria].

Cartells anunciadors del *Jazz Festival 77* amb format i distincions diverses [Levante, dissabte 24/IX/1977. Pàg. 21 - *Cartelera Túrta*, 19-25/IX/1977. N° 711].

Els músics participants al festival es repartiren formant les següents agrupacions:

- Divendres, 23/IX/1977:
 - TRIPLE ZERO.
 - HOT JAZZ ENSEMBLE.
 - MODERN JAZZ SEXTET.
 - JAYME MARQUES amb VALENCIA JAZZ TRIO.

A la fi del concert es feu una jam session on -entre altres- es barrejaren membres d'ambdós grups a més del saxofonista XIMET CAFFARENA.

- Dissabte, 24/IX/1977:
 - LOU BENNET/PEER WYBORIS/PATSY PETERS.
 - RICARD MIRALLES/MANUEL ELIAS/PEER WYBORIS.
 - CHRISTIAN ESCOUDÉ amb RICARD MIRALLES TRIO.

A la jam session que seguí les actuacions programades per al dissabte 24 tocaren també CARLOS GONZÁLBEZ i CAFFARENA.

La crítica d'Antonio Vergara apareguda a la *Cartelera Túrria* [3-9/X/1977] estigué centrada al voltant dels músics locals que tocaren al Principal i no foren benèvols en general tret de les intervencions del guitarra CARLOS GONZÁLBEZ. En un dels apartats, el crític tira a faltar la presència de 'jazzmen' importants i l'efectivitat -de cara als aficionats- de la publicitat feta els dies d'abans als mitjans de comunicació locals.

- ▶ “[Trad.] ... Açò [manca de músics importants] va lligat a l'apressat muntatge del Festival, cosa que ha impedit contactar -per exemple- amb la gira de la tardor de 'jazzmen' nord-americans que recorren Europa al llarg de l'any ...”.
- ▶ “... No pot somiar-se omplir el Teatre Principal amb una música tan poc promocionada culturalment com el Jazz. La poca publicitat a la premsa ha estat un dels motius de la regular resposta ciutadana, reacció explicable tot pensant amb el desemborsament econòmic no hi era justificat davant l'absència de grups importants, aspectes a tenir amb compte per l'organització del proper Festival de Jazz ...”.⁶¹⁰

Altres opinions al voltant del concert ofert a la primera jornada del festival foren assenyalades al diari *Levante* pel crític Jorge G. Alapont:

- ▶ [Trad.] ... La jam session final amb BENET - MAROT, LLARIO, ARANDA, CAFFARENA i GONZALBEZ produí una bona música, més notable encara a les peces amb ritme fort que no a les balades ...”.
- ▶ “... Músic [JAYME MARQUES] que compta amb una bona tècnica i que fa una música fàcil d'arribar a la gent: música comercial, agradable rítmica i no exempta de qualitat ...”.⁶¹¹

Ambdues sessions tingueren una durada excessiva [vora quatre hores de música a cadascuna] la qual cosa justificava de sobra el preu de les entrades tot i que restà l'atenció de part del públic a mesura que passaven les hores.

Les jam sessions organitzades a la fi de cada sessió despertaren l'interés del públic assistent [encara que aquest hi era esgotat després de tantes hores d'escolta]. Les dues sessions no aconseguiren omplir el teatre però sí crear confiança davant propers festivals que ja hi eren rumiant-se i que [a començament de la dècada següent, els

⁶¹⁰ Vergara, Antonio - *Cartelera Túrria* [1977]. Setmana del 3 al 9 d'octubre. N° 713.

⁶¹¹ Alapont, Jorge G. - *Levante* [1977]. 'Principal: Jazz Festival 77'. Diumenge, 25 de setembre. Pàg. 21.

vuitanta] serien presentats a València: el 'I i el II Festival Internacional Jazz a València' als anys 1980 i 1981, ambdues convocatòries analitzades al present treball.

-Stan Getz Quintet / Bill Evans Trio.

El concert del saxofonista STAN GETZ al Teatre Principal [26/XI/1979] marcà un altre punt d'inflexió en la història del Jazz a València, doncs fou la primera vegada que una reconeguda figura mundial del gènere actuava de manera formal a la ciutat, a més de garantir amb l'èxit de l'esdeveniment l'arribada d'altres jazzmen també significatius.

Amb aquest concert es consolidà també el 'Colectivo de Promoción del Jazz', agència artística dirigida per Julio Martí, qui es posà en contacte amb el promotor Win Witt [resident als Països Baixos i una mena de 'representant per a Europa' del poderós promotor jazzístic nord-americà George Weir] encara que Antonio Sambeat Esteve fou qui va convèncer el personal tècnic del teatre [tramoistes, electricistes, etc.] per tal d'anar a treballar atès que hi eren de vacances.

Títol i inici de la ressenya crítica del concert d'STAN GETZ QUINTET al Teatre Principal de València [*Levante*, dimecres 28/XI/1979. Pàg. 25].

Com que les despeses de contractació d'STAN GETZ eren elevades, s'optà per posar a la venda les entrades amb un preu semblant al de qualsevol representació operística que l'AVAO [Associació Valenciana d'Amics de l'Òpera] haguera presentat a la ciutat.

El saxofonista nord-americà presentava en aqueixa gira europea el seu darrer disc: *Children of the World*. La formació que acompanyà GETZ a la seua actuació al Teatre Principal de València fou la següent:

o 26/XI/1979/*Teatre Principal*:

→STAN GETZ QUINTET:

- STAN GETZ [saxòfon tenor]
- ANDY LAVERNE [piano i teclats]
- CHUCK LOEBE [guitarra]
- HARVEY SWARTZ [contrabaix]
- VICTOR JONES [bateria]

- ▶ “[Trad.] ... GETZ interpretà estàndards com ara *Round midnight*; *Lush life* [BILLY TRAYHORN]; *Jumpin’ with Shymphony Syd* i -a l’apartat de bossa noves- *O grande amor* [JOBIM]...”.
- ▶ “... És incompreensible que un jazzman de la trajectòria de GETZ elegisca una secció rítmica tan infame com la presentada al *Teatre Principal* ...”.⁶¹²

Amb un altre carés fou la crítica ressenyada pel músic SALVADOR SEGUÍ a les pàgines del diari *Levante*:

- ▶ “[Trad.] ... Les localitats s’esgotaren dies abans ...”.
- ▶ “... GETZ va lluir el seu so dolç, insinuant, a més de la seua excel·lent tècnica de ‘legato’ ...”.
- ▶ “... Improvisacions interessants donant lloc al lluïment del grup evidenciant una sòlida tècnica instrumental i harmònica a més d’una depurada i fluïda imaginació en la construcció del fraseig i la improvisació ...”.⁶¹³

Malgrat el preu de les entrades, el concert fou un èxit i una mostra de la necessitat peremptòria de nous esdeveniments culturals per a la ciutat tot i que a una part de la crítica local no els agradà l’abús d’instruments elèctrics a l’escenari ni tampoc els temes elegits pel saxofonista per conformar el seu repertori.

Cal afegir també que -aleshores- STAN GETZ [per motius concrets i no sols relacionats amb el Jazz] era un dels pocs jazzistes coneguts a la ciutat, fins i tot pels no aficionats al gènere i també per bona part dels músics locals que l’associaven amb altres tipus de música tot i que molts d’ells només l’havien escoltat a la seua vessant ‘bossanovística’

⁶¹² Vergara, Antonio - *Cartelera Túrria* [1979]. ‘Quinteto de Stan Getz: un concierto decepcionante’. Setmana del 3 al 9 de desembre. N° 826.

⁶¹³ Seguí, Salvador - *Levante* [1979]. ‘En el Principal. Sesión de “jazz” por el Stan Getz Quintet’. Dimecres, 28 de novembre. Pàg, 25.

que no ‘bopper’, sobretot als enregistraments amb JOAO i ASTRUD GILBERTO arribats de manera puntual a les botigues de la ciutat.

Però l’actuació no sols fou celebrada i comentada al món musical de la ciutat sinó també [i amb altre esperit més neguitós] als estaments oficials doncs un recull d’incidents [aldarulls, empentes, trencaments de mobiliari, etc.] es produïren a la rodalia del teatre mentrestant es desenvolupava el concert enterbolint així el bon ambient existent al recinte.

Crònica d’allò succeït mentre STAN GETZ QUINTET hi eren actuant al *Teatre Principal* apareguda a sota de la crítica del concert [*Levante*, dimecres 28/XI/1979. Pàg. 25]

Asaltado el teatro Principal
Dos porteros resultaron con heridas leves

El teatro Principal fue asaltado la pasada noche cuando unos doscientos aficionados se lanzaron contra las puertas, rompieron la cristalería y causaron lesiones leves a dos porteros del local.

Se ofrecía anoche un recital del saxofonista Stan Getz, y, tras haberse agotado las localidades, unas doscientas personas intentaron, y lograron, entrar. Se agolparon ante las puertas, que forzaron, rompiendo las cristalerías e hirieron a dos porteros, aunque no de gravedad.

Los doscientos consiguieron entrar, por lo que, durante la sesión, los pasillos y escaleras estuvieron llenos, ya que las localidades permanecían ocupadas por sus titulares.

Los dos empleados heridos se reincorporaron a su trabajo habitual en la función de la tarde de ayer.

Al diari *Las Provincias*, l’articulista Ferran Belda escrigué una ressenya a la seua secció ‘Com si ho veres’ titulada *Una noche en la ópera, ejem, en el Jazz*,⁶¹⁴ on feia esment dels successos no musicals produïts a les portes del teatre Principal barrejant-los amb altres actuacions de Jazz presentades a València i amb la programació del Club de Jazz ‘Tres Tristes Tigres’ fent comparança amb el minvat nombre d’aficionats que hi solien acudir a aquells altres esdeveniments que no al concert d’STAN GETZ QUINTET.

Cal afegir que la manca d’entrades per accedir-hi al teatre fou el detonant que calfà els ànims d’uns pocs aficionats atès que era la primera vegada que tocava a València una veritable llegenda del Jazz a més del fet de que STAN GETZ era reconegut -fins i tot- per un ample ventall de músics locals que mai intentaren tocar estàndards pertanyents al gènere jazzístic tot i que [en formacions diverses] eren capaços d’interpretar bossa noves gairebé des de que el gènere arribà al país a començament dels anys seixanta.

Tot i això, l’èxit musical de la convocatòria no posà en perill el següent concert programat també amb el manager Win Witt: BILL EVANS TRIO.

⁶¹⁴ Belda, Ferran - *Las Provincias* [1979]. ‘Com si ho veres: una noche en la ópera, ejem, en el Jazz’. Dimecres, 28 de novembre. Pàg, 23.

El segon concert programat pel Col·lectiu València Jazz fou aquell que presentà davant l'audiència local tota una llegenda pianística del gènere: BILL EVANS en formació de TRIO, anunciat també a l'escenari del Teatre Principal per al dijous 13/XII/1979.

Els músics i aficionats de la ciutat assistírem a un concert veritablement memorable i força significatiu per bona part d'aquells que hi érem congregats aquella nit per ser testimoni de [tal vegada] l'esdeveniment musical més important succeït a la ciutat en dècades, al menys pel que al Jazz pertocava.

Poder veure en directe un dels millors jazzman llavors encara viu i amb plenitud de facultats no passava sovint a València.

BILL EVANS ⁶¹⁵ [qui -tret de músics i aficionats puntuals- era desconegut al món de la música local] ha estat un dels màxims renovadors del llenguatge jazzístic, no sols al piano sinó per a qualsevol altre instrumentista que toque Jazz així com del concepte harmònic fet servir a sobre estàndards compostos a totes les èpoques, composicions que a mans seues semblaven modernes.

Dos anuncis de l'actuació de BILL EVANS TRIO al Teatre Principal de València [Levante, 12/XII/1979. Pàg. 30 - Cartelera Túrria, 10-16/XII/1979. N° 827].

⁶¹⁵ **Bill Evans** [Plainfield/Nova Jersey, 16/VIII/1929 - Nova York, 15/IX/1980]: Pianista. Estudià flauta i piano a la Southeastern Louisiana University. Al 1954 tocà al quartet de Tony Scott i amb Mudel Lowe/guit. Al 1956 enregistrà el primer àlbum: *New Jazz Conceptions* [Riverside], on apareix el tema *Waltz for Debby*. Acompanyà Charles Mingus, Art Farmer, Lee Konitz i Oliver Nelson. Amb el Miles Davis Sextet enregistrà *Kind of blue*/1959. A *Everybody Digs*/1958 tocà amb la formació de trio [piano/contrabaix/bateria] definitiva de la seua obra [Paul Motian/bateria i Scott La Faro/contrabaix, qui morí prematurament als 25 anys]. Refeu la formació amb Chuck Israels/contrabaix i Jim Hall/guitarra i enregistrà *Interplay* en quintet. Al 1967 gravà a duo amb el cantant Tony Bennet. A *Conversations With Myself* gravà 2 pianos més a sobre el primer. A destacar també Eddie Gómez/contrabaix. El trio amb Marc Johnson/contrabaix i Joe La Barbera/bateria ha estat considerat el millor de la seua carrera. Evans ha sigut el pianista que més a aportat al concepte romàntic del Jazz a més del carés de música de cambra que palesen els seus trios. A destacar els discs: *New Jazz Conceptions* [Riverside/1857]; *Everybody Digs*/1958; *Explorations* [Riverside/OJC/1961]; *Waltz for Debby* [Riverside/1961]; *Conversations With Myself* [Verve/1963]; *We will meet again* [1977]; *Cross-Currents* [Fantasy/OJC/1977]; *Paris Concert, Edition One* [Elektra/1979] i *2000: The Last Waltz* [Milestone/2000/recopilatori].

Aquest doctorand tingué el privilegi d'estar present i ser testimoni d'excepció [atesa l'avinentesa de la present tesi doctoral] quan els assajos d'EVANS al Teatre Principal així com a la prova de so del trio on quedà palesada davant tothom la qualitat musical i humana del gran pianista nord-americà.

Malgrat estar davant d'una veritable llegenda de la música del segle XX, la direcció del *Teatre Principal* no considerà oportú deixar que BILL EVANS tocara el piano *Steinway & Sons* [piano de cua i propietat de la mateixa Diputació] perquè just anava a ser emprat la vespra del concert del trio per l'ORQUESTRA MUNICIPAL DE VALÈNCIA, que [dirigida per BENITO LAURET] anava a interpretar *El rapto en el Serrallo* [MOZART], la *Simfonia n° 5* [MENDELSSOHN] i el *Concert per a Piano i Orquestra* de GRIEG, interpretat pel pianista LUIS GALVE.

Anunci del concert de l'OMV que fou ofert al mateix escenari del *Teatre Principal* tot seguit de la prova de so de BILL EVANS TRIO.⁶¹⁶

W. A. MOZART: «El rapto del serrallo», obertura.
E. GRIEG: Concierto en la menor, para piano y orquesta.
F. MENDELSSOHN: Sinfonia núm. 5 «De la reforma».
Patrocinado por la Dirección General de Música
del Ministerio de Cultura
Con la colaboración de la Excm. Diputación Provincial
TEATRO PRINCIPAL
Jueves, 13 diciembre, 19'30 horas.
Sábado, 15 diciembre, 11'30 matinal.

Davant aquell entrebanc inesperat, els organitzadors del concert [sobretot, Antonio Sambeat] cercaren la possibilitat de fer arribar al teatre el piano de mitja cua 'Kawai' que havia romàs al Club de Jazz *Tres Triste Tigres* [aleshores a casa de Salvador Castanyer -soci de Sambeat-].

Carregat a sobre un camió arribà el piano al teatre només unes hores abans de concloure la prova de so [a les 19 hores començava el concert de l'OMV] i fou en ARMANDO GARCIA el conegut afinador local ['Don Armando' per aquells que el tractàrem] qui posà a punt l'instrument per poder ser tocat per BILL EVANS aquella mateixa nit.

Cal dir també que al pianista no li agradà gaire ni el tacte ni la sonoritat del 'piano d'emergència' [tessitures altes massa brillants] però accedí a tocar-lo davant l'alegria de tots els presents que a peu d'escenari hi érem escoltant-lo.

⁶¹⁶ *Levante* [1979]. Anunci. Dijous, 13 de desembre. Pàg. 30.

Com a comentari personal refermaré al present treball que el mitja cua ‘Kawai’ era un instrument dur [aquest doctorant l’ha tocat nombroses vegades a ‘Perdido Club de Jazz’] però a mans d’EVANS no ho semblava gens, ni a l’assaig ni tampoc al concert. Afegir també que el bateria [JOE LA BARBERA] es negà a que els organitzadors li amplificaren el seu instrument. No obstant això deixà que li posaren -allunyat i en alt-un sols micròfon del tipus unidireccional.

El trio del pianista que es presentà al *Teatre Principal* de València feia mesos que hi era tocant als Estats Units i a diversos països europeus. Hi era format per:

o 13/XII/1979/Teatre Principal:

→BILL EVANS TRIO:

• BILL EVANS	[piano]
• MARC JOHNSON	[contrabaix]
• JOE LABARBERA	[bateria]

En aquesta ocasió la crítica fou unànime als seus comentaris, sota la premissa artística i universal que acompanyava el pianista en vida i de la qual tothom feu esment aquella nit:

- ▶ “[Trad.] ... EVANS té la merescuda fama de no tocar mai malament, en cap ocasió ...”.
- ▶ “ ... En EVANS, la seua impressionant tècnica hi és supeditada a l’eficàcia de l’expressió, a la recerca premeditada de la senzillesa, rebutjant adornaments inútils o exhibicionismes gratuïts i privilegiant el ‘feeling’, el sentiment o l’emoció que el pianista aconsegueix transmetre ...”.
- ▶ “ ... Avui, als seus 50 anys, BILL EVANS segueix sent un dels més personals i incontestables mestres del Jazz, un músic responsable de la més profunda transformació del piano jazzístic des de BUD POWELL i que [excepció feta de CECIL TAYLOR i els seus deixebles] ha marcat -en major o menor mesura- la immensa majoria de pianistes sorgits a partir dels anys seixanta ...”.⁶¹⁷

BILL EVANS TRIO oferí al concert versions d’estàndards i temes seus tal com:

- *Autumn Leaves*.
- *Elsa*.

⁶¹⁷ *García Herraiz, Federico - Cartelera Túrta* [1979]. ‘Bill Evans Trio: un modelo de equilibrio y perfección’. Setmana del 24 al 30 de desembre. Nº 829.

- *I love You Porgy.*
- *Someday My Prince Will Come.*
- *Nardis.*
- *Waltz for Debby*, i d'altres...

BILL EVANS escrivint recolzat a la solapa del piano *Kawai* [que havia pertangut a l'aleshores ja tancat Club de *Jazz Tres Tristes Tigres*] aconseguit per Antonio Sambeat [a la dreta] i al costat de Julio Martí ['Colectivo Promoción Jazz'] durant la prova de so al *Teatre Principal* la vesprada del concert.

Gairebé dues hores de concert a la fi del qual hom no pensava que aquell pianista de 50 anys que hi era al capdavant del trio deixaria de tocar per sempre només deu mesos després [el 15 de setembre del 1980].

A les diferents enquestes i entrevistes realitzades per a l'elaboració d'aquesta tesi, no ha estat cap músic preguntat pertanyent a la meua generació que no haja estat d'acord en marcar la data del 13/XII/1979 com una mena de majoria d'edat per al Jazz a la ciutat de València.

Però l'ambient cultural a la ciutat no es feu ressò de l'esdeveniment musical viscut [cap crítica del concert als diaris tret d'alguna cartellera].

Així -doncs- la programació dels teatres valencians continuava amb les mateixes propostes culturals habituals a aquells anys de transició política.

A la cartellera del 16/XII/1979 apareixien anunciats altres suggeriments culturals a la ciutat:

Teatre Alkazar

¡Viva la revista! [Carmen Valenzy].

<i>Teatre 'El Micalet'</i>	<i>Xano, xano... ! [Teatre Obert].</i>
<i>Teatre Princesa</i>	<i>¡Vedetíssimo!.</i>
<i>Teatre Principal</i>	LLUÍS LLACH [a qui els encarregats del teatre sí deixaren el piano de cua <i>Steinway & Sons</i> -negat a BILL EVANS- per a la seua actuació].
<i>Teatre València</i>	<i>València, Istanbul, Konstantinopolis !!!</i> , interpretada per la companyia de comèdies de JOAN MONLEÓN i MERXE BANYULS [membres significatius del grup ELS PAVESOS].

Anunci d'actuació als Jardins de Vivers de la BIG BAND DEL SINDICAT de Barcelona.
[*Levante*, dimecres 28/XI/1979. Pàg, 25].

<p>Domingo 2 diciembre <i>Sesión matinal: GRAN FESTIVAL INFANTIL.</i> <i>A las 18'30 horas: GRAN FESTIVAL HOMENAJE A GLENN MILLER, con la BIG-BAND DEL SINDICAT (19 músicos en escena, bajo la dirección de Francesc Borrull).</i></p>

No obstant això, l'ambient musical a la ciutat no deixà d'animar-se i el diumenge 2 de desembre s'inaugurava una mena de *Festival d'Hivern* als *Jardins de Vivers* on cal destacar una actuació dedicada a la música de GLENN MILLER per part de la BIG BAND DEL SINDICAT [de Barcelona] dirigida pel pianista FRANCESC BURRULL.

-I Festival Internacional 'Jazz a València'.

Del dilluns 24 al diumenge 30/XI/1980, el 'Colectivo Promoción Jazz' [amb Julio Martí al capdavant] juntament amb la Diputació i l'Ajuntament de València organitzaren el *I Festival Internacional Jazz a València* programant 7 actuacions al *Teatre Principal* [Teatres de la Diputació] i al *Casino Metropol* [pertanyent a la Sala

Escalante] a més d'altres activitats complementàries tal com exposicions, projeccions, etc.

Cartells anunciadors i programació del *I Festival Internacional Jazz a València*, apareguts a *Cartelera Túrria* [setmana del 17-23/XI/1980] i *Levante* [dissabte, 22/XI/1980. Pàg. 26].

PROGRAMA	
Dilluns 24:	10.45 nit BLUES FESTIVAL Sugar Blue Band y Booker T. Laury
Dimarts 25:	10.45 nit JOHN ABERCROMBIE QUARTET
Dimecres 26:	10.45 nit JOHNNY GRIFFIN
Dijous 27:	10.45 nit FRANK FOSTER QUARTET
Divendres 28:	10.45 nit STEPHANE GRAPELLI QUARTET
Dissabte 29:	10.45 nit EL GRAN TRIO DE JAZZ Hank Jones - Ray Brown - Roy Haynes
Diumenge 30:	7.30 vesprada DANNIE RICHMOND QUINTET With the last Mingus Band

Activitats complementàries a la Sala Escalante i Casino Metropol (consultar cartel·lera). Abonaments especials a tot el cicle. (Telèfon 3214018)

TEATRE PRINCIPAL	
I FESTIVAL INTERNACIONAL JAZZ A VALÈNCIA	
Del 24 al 30 de novembre	
Patrocina: EXCMA, DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA Y EXCMO. AYUNTAMIENTO DE VALÈNCIA.	
Lunes 24	(10'45 noche): BLUES FESTIVAL. Sugar Blue Band y Booker T. Laury
Martes 25	(10'45 noche): JOHN ABERCROMBIE QUARTET.
Miércoles 26	(10'45 noche): JOHNNY GRIFFIN.
Jueves 27	(10'45 noche): FRANK FOSTER QUARTET.
Viernes 28	(10'45 noche): STEPHANE GRAPELLI QUARTET.
Sábado 29	(10'45 noche): EL GRAN TRIO DE JAZZ. Hank Jones, Ray Brown, Roy Haynes
Domingo 30	(7'30 tarde): DANNIE RICHMOND QUINTET. With the last Mingus Band

Anunci i article de J. Lloret apareguts a la premsa una setmana abans. ⁶¹⁸

A l'article [signat per J. Lloret] es fa esment a la tasca desenvolupada l'any anterior pel 'Colectivo Promoción Jazz' motiu pel qual enguany [1980] s'ha decidit presentar un festival amb categoria internacional. Amb un pressupost de més de quatre milions de pessetes, Rodolf Sirera [aleshores director del *Teatre Principal*] defengué davant els mitjans de comunicació la idoneïtat de l'esdeveniment per a la posada al dia cultural de la ciutat de València. Julio Martí [com a director artístic del Festival i capdavanter del 'Colectivo Promoción Jazz'] assenyala les dificultats trobades per a la seua realització,

⁶¹⁸ Lloret, J. - *Levante* [1980]. Diumenge, 16 de novembre. Pàg. 24.

sobretot la manca de temps [els contactes amb els representants artístics començaren a setembre] doncs altres festivals [nacionals i internacionals] comencen a treballar -com a mínim- sis mesos abans per tal de conformar el cartell d'intèrprets.

- ▶ “[Trad.]... El programa del festival s’ha confeccionat aprofitant la gira tardoral que tots els anys realitzen diversos ‘jazzmen’ nord-americans. Els músics que tocaran a València són els mateixos que dies abans o després actuaran a París, Ginebra, Milà, etc., ...”.⁶¹⁹

Programació d’activitats a la *Sala Escalante* i anunci d’actuacions del **PAUL STOCKER TRIO** al *Casino Metropol* pertanyent a la mateixa Sala.

PROGRAMACION EN LA SALA ESCALANTE
De Lunes 24 a Domingo 30, a partir de las 7 de la tarde

LUNES 24
Proyección de video con: **STAN GETZ** y **DIZZY GILLESPIE**
Coloquio: Los estilos del jazz. 1.ª Parte hasta el Bop

MARTES 25
Coloquio: Estilos del jazz. 2.ª Parte del Bop hasta hoy

MIÉRCOLES 26
Proyección de video: **TETE MONTOLIU** y **BILL EVANS**
Coloquio: El jazz en España

JUEVES 27
Proyección de video: **CEDAR WALTON** y **ART BLAKEY**
Coloquio: Música clásica y jazz

VIERNES 28 y SÁBADO 29
“Workshop” de percusión a cargo de **ZLATKO KAUCIC**
con: cintas grabadas, diapositivas, comentarios, etc....

ENTRADA LIBRE

CASINO METROPOL de la Sala Escalante
Viernes 28, Sábado 29, Domingo 30, a la 1 de la madrugada

Actuación: **PAUL STOCKER TRIO** con Larry Fishkind y Peter Nykiruj

VENTA ANTICIPADA DE TICKETS EN EL CASINO

Al programa de mà del Festival pot llegir-se [a mode d’introducció i sense signatura] diversos comentaris al voltant de les expectatives creades per l’esdeveniment atès que l’anterior intent [el *Festival Jazz 77*] caldria considerar-lo un intent lloable per presentar i fer una ‘posada en escena’ del Jazz [mitjançant diversos intèrprets i en només dos dies d’actuacions] davant de la ciutat a més de fer esment de la situació cultural patida arreu de l’Estat quan els anys del franquisme:

- ▶ “[Trad.]... Sols des de les perspectives d’endarreriment i incultura que ha viscut el nostre país al llarg dels darrers anys pot explicar-se que una forma d’expressió musical com el Jazz que arreu d’Europa plena teatres i universitats, impulsa revistes i llibres i mou l’interès de molta gent vers festivals i concerts estiga al nostre país tan esmorteïda i desatessa ...”.

⁶¹⁹ Vergara, Antonio - *Cartelera Túrria* [1980]. ‘Cita Internacional de Jazz en València’. Setmana 24-30 de novembre. N° 877.

- ▶ “... El Festival funcionarà d’allò més perfectament com a espectacle d’alt nivell cultural centrant l’interès que ha hagut des de sempre per la música a la nostra terra tot normalitzant -pel que fa a aquest aspecte- la cultura musical ...”.⁶²⁰

Les actuacions al *I Festival Internacional Jazz a València* van estar les següents:

o Dilluns, 24/XI/1980 - ‘Blues Festival’:

→SUGAR BLUE BAND:

- ‘SUGAR’ [harmònica]
- PAUL COOPER [guitarra]
- CECIL BALLIF [baix elèctric]
- STEVE McCRAVEN [bateria]

→BOOKER T. LAURY:

- BOOKER T. LAURY [piano/orgue]

[El bateria JESS BARTLEY hi era anunciat però -arribada l’hora- no va ser a l’escenari acompanyant BOOKER T].

Arribats a aquest punt, cal assenyalar que les crítiques al voltant de les actuacions d’aquest Festival estan tretes d’aquelles signades al diari *Levante* [amb els dos cognoms i a la present tesi sota el símbol ▶] pels músics i crítics SALVADOR SEGUÍ i -sobretot- d’EDUARDO MONTESINOS COMAS [compositor pertanyent a un possible ‘Third Stream valencià’ i analitzat al present treball] crítiques que cal considerar des de la vessant tècnica i suggeridora dels seus articles, opinions diferenciades -al fons i a la forma- d’aquelles signades per altres crítics locals:

→ Veure Capítol III.4.2: *Third Stream [Tercer Corrent] a València*.

⁶²⁰ Programa de mà del ‘I Festival Internacional Jazz a València’.

Per altra banda [i -de vegades- en contraposició formal i estilística] també hi són part de les crítiques escrites a la *Cartelera Túrria* [a la present tesi sota el símbol ¶] per Federico Garcia Herraiz i Antonio Vergara.

Diversitat de criteris musicals [també de socials] entre dues publicacions significatives: diari *Levante* i *Cartelera Túrria*.

Levante	Cartelera Túrria
<ul style="list-style-type: none"> ■ Salvador Seguí. ■ Eduardo Montesinos. 	<p>→ Federico Garcia Herraiz</p> <p>→ Antonio Vergara.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ Crítiques des de la vessant tècnica i des del prisma només musical. 	<p>→ <i>Contraposició formal i estilística.</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ Opinions diferenciades -al fons i a la forma- pel que fa a aquelles signades per altres crítics locals. 	<p>→ <i>Fons i forma allunyats de qualsevol tecnicisme musical.</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ Cap vessant polític-social a les seues crítiques. 	<p>→ <i>Vessant polític-social afegida a les seues crítiques.</i></p>

- ▶ “[Trad.]... BOOKER T evidencià una absoluta monotonia a la seua mà esquerra i una excessiva repetició de les formules rítmiques fetes servir a l’acompanyament mitjançant percutir de manera repetida una mateixa nota o acord a més de tocar sempre en les mateixes tonalitat ...”.
- ▶ “... Quartet supeditat a l’exhibicionisme de SUGAR ...”.
- ▶ “... Al Blues [el qual ja arrossega una monotonia passant per la seua disposició harmònica elemental de dotze compassos] pot donar-se-li aire fresc fent servir acords de passada tal com fan els jazzístes de debò ...”.⁶²¹

¶ “[Trad.]... El jove SUGAR BLUES és un virtuós de l’harmònica que també cantà temes coneguts del Blues de Chicago tal com *Hoochie, Coochie Man* [WILLIE DIXON] i *Help Me*. És una llàstima que el grup que l’acompanyava fora més aviat fluix a més de no recolzar el cantant com calia ...”.⁶²²

○ Dimarts, 25/XI/1980:

⁶²¹ *Seguí-Montesinos - Levante* [1980]. ‘Sesión inaugural del primer festival internacional de Jazz’. Dimecres, 26 de novembre. Pàg, 26.

⁶²² *Garcia Herraiz, Federico - Cartelera Túrria* [1980]. ‘I Festival Internacional de Jazz en València’. Setmana 15-21 de desembre. N° 880.

→JOHN ABERCROMBIE QUARTET:

- JOHN ABERCROMBIE ⁶²³ [guitarra]
- RICHIE BEIRACH [piano]
- GEORGE MRAZ [contrabaix]
- PETER DONALD [bateria]

Anunci de l'actuació de JOHN ABERCROMBIE QUARTET.

- ▶ “[Trad.]... El grup desenvolupa un Jazz modern fent servir acords d’onzena, tretzena i tots aquells anomenats ‘acords gratacels’ tan de moda entre els compositors impressionistes ...”.
- ▶ “... Tal com deia el compositor ALFREDO CASELLA: ‘... La línia que separa la música docta del Jazz es fa cada dia més imprecisa’, atès que sols hi ha música de dues classes: la bona i la dolenta ...”.⁶²⁴

‡ “[Trad.]... Posseeix una gran facilitat de digitació però el diluvi de notes amb el qual ens aclapara té molt de gratuït i quan toca la mandolina elèctrica resulta d’allò més inaguantable ...”.

‡ “... Allò veritablement jazzístic fou el contrabaixista GEORGE MRAZ ...”.⁶²⁵

o Dimecres, 26/XI/1980:

→JOHNNY GRIFFIN QUARTET:

- JOHNNY GRIFFIN [saxòfon]
- RONNY MATHEWS [piano]
- RAY DRUMMOND [contrabaix]
- KENNY WASHINGTON [bateria]

⁶²³ **John Abercrombie** [Port Chester/Nova York, 16/XII/1944]. Guitarrista. Estudià a la Berklee College of Music [Boston]. Gravà amb Gil Evans, Gato Barbieri i Barry Miles, Chico Hamilton, Jan Hammer/piano, Jack DeJohnette/bateria i Billy Cobham/bateria. Amb Richie Beirach/piano; George Mraz/contrabaix i Peter Donald/bateria gravà *Arcade*, *Abercrombie Quartet* i *M*. El trio format per Abercrombie, Johnson i Erskine enregistrà *Current Events* i *J. Abercrombie/M. Johnson/P. Erskine* [Boston, abril/1988]. El 1990 gravà *Animato* amb el compositor Vince Mendoza. Al 1992 *While We’re Young* [amb Dan Wall/orgue i Adam Nussbaum/bateria].

⁶²⁴ *Seguí-Montesinos - Levante* [1980]. ‘Segunda sesión de Jazz a cargo de John Abercrombie Quartet’. Dijous, 27 de novembre. Pàg, 27.

⁶²⁵ *Garcia Herraiz, Federico - Cartelera Túria* [1980]. N° 880. Sic.

- ▶ “[Trad.]... Tots els membres del quartet feren també solos sense cap acompanyament per part dels seus companys i sabent dosificar els clímax interpretatius ...”.
- ▶ “... La qualitat i la puresa del seu so magnífic ...”.
- ▶ “... Gran imaginació per improvisar aconseguint no repetir-se de manera excessiva als solos ...”.⁶²⁶

‡ “[Trad.]... En els Blues i tempos ràpids mostrà [GRIFFIN] la seua exuberància d’idees i tècnica de vertigen ...”.

‡ “... En les balades [amb una excel·lent versió de *Sophisticated Lady* de DUKE ELLINGTON] posseeix un sentiment i una expressivitat d’allò més generoses. El concert tingué una durada de més de tres hores ...”.⁶²⁷

o Dijous, 27/XI/1980:

→FRANK FOSTER QUARTET:

• FRANK FOSTER ⁶²⁸	[saxòfon/flauta]
• DANNIE MIXON	[piano]
• WILBUR LITTLE	[contrabaix]
• BILLY HART	[bateria]

Capçalera de la crítica de S. SEGUÍ/E.MONTESINOS al concert de FRANK FOSTER QUARTET.

Teatro Principal
Actuación del Frank Foster Quartet en
el festival internacional de <jazz>

- ▶ “[Trad.]... El programa del concert deixà entreveure algunes concessions vers el gran públic atès que [amés dels ritmes de Fox i Slow inevitables a tota sessió de Jazz] la glopada d’aire fresc que produeix la introducció de ritmes brasilers arribà amb tres temes de ‘*Canción y Samba de Orfeo Negro*’ de LUIS BONFA ...”.

⁶²⁶ Seguí-Montesinos - Levante [1980]. ‘Éxito de Johnny Griffin en la tercera sesión del Festival Internacional de Jazz’. Divendres, 28 de novembre. Pàg. 25.

⁶²⁷ Garcia Herraiz, Federico - Cartelera Túrria [1980]. N° 880. Sic.

⁶²⁸ Frank Foster [Cincinatti/Ohio, 23/IX/1928]. Saxofonista, flautista i compositor. Gravà amb Count Basie el primer èxit com a compositor: *Shiny Stockings*/1953. Al 1964 compon per Sarah Vaughan i Frank Sinatra. De 1970/1972 amb Elvin Jones i de 1972/1975 amb Thad Jones/Mel Lewis. A Europa amb Jimmy Smith/1985 i al 1986 succeí Thad Jones com a director de Count Basie Big Band. L’11/1/2002, rebé el premi de The National Endowment For The Arts a tota una vida dedicada al Jazz. Arranjaments per a Dizzy Gillespie, Tony Bennett, Lena Horne, Ella Fitzgerald i Billy Eckstine i gires amb Clark Terry, Lionel Hampton, Benny Goodman, Duke, Elvin Jones, Johnny Richards, Woody Herman, Lloyd Price i The Thad Jones/Mel Lewis Jazz Orchestra.

- ▶ “... Amb el saxòfon soprano demostrà [FOSTER] que és un instrumentista dúctil ...”⁶²⁹

‡ “[Trad.]... Música correcta i sense sorpreses ...”.

‡ “... FOSTER és un solista prou limitat al qual li escau grapa i personalitat en la interpretació de balades com ara *Over the rainbow* ...”⁶³⁰

o Divendres, 28/XI/1980:

→STEPHANE GRAPPELLI QUARTET:

- STEPHANE GRAPPELLI [violí]
- JOHN ETHERIDGE [guitarra solista]
- MARTIN TAYLOR [guitarra rítmica]
- JACK SEWING [contrabaix]

Part de la crítica que Seguí i Montesinos feren arrel de l’actuació de l’ Stephane Grappelli Quartet.

TEATRO PRINCIPAL
Stephane Grapelli
Quartet, en la quinta
sesión de «jazz»

Una formación singular dentro del campo del «jazz» es la constituida por Stephane Grapelli, pues prescindiendo de la ineludible batería y unido a su violín dos guitarras rítmicas acompañantes, que van alternándose en las improvisaciones, y un contrabajo. Es obvio, pues, que de esta agrupación instrumental se obtenga, como así ocurrió, un estilo de «jazz» delicado y sin estridencias. Grapelli es un violinista dotado con una gran sensibilidad y una predisposición innata para tocar con «swing», además de poseer una técnica violinista precisa, destacando su gran agilidad y su incisivo y a la vez sobrio vibrato, manteniéndose en toda su actuación en las posiciones primeras y medias de las cuerdas y rozando alguna vez las últimas.

- ▶ “[Trad.]... Els temes van estar menys desenvolupats que a les sessions anteriors. A destacar *Fascinating Rhythm; Summertime; Sweet Georgia Brown; Tea for two* i - com a regal quasi obligat- *How high the moon* ...”.
- ▶ “... A la fi del concert, GRAPPELLI va sorprendre tothom seient-se al piano i interpretant un ‘poutpourri’ de cèlebres melodies ...”⁶³¹

‡ “[Trad.]... No volgué [GRAPPELLI] ser entrevistat per la premsa local ...”.

‡ “... El violinista estigué líric i melodista tot i que el resultat final del concert no deixà de ser monòton i repetitiu ...”⁶³²

o Dissabte, 29/XI/1980:

⁶²⁹ Seguí-Montesinos - *Levante* [1980]. ‘Actuació del Frank Foster Quartet en el festival internacional de jazz’. Dissabte, 29 de novembre. Pàg. 25.

⁶³⁰ Garcia Herraiz, Federico - *Cartelera Túrria* [1980]. N° 880. Sic.

⁶³¹ Seguí-Montesinos - *Levante* [1980]. ‘Stephane Grapelli en la quinta sesión de Jazz’. Diumenge, 30 de novembre. Pàg. 26.

⁶³² Garcia Herraiz, Federico - *Cartelera Túrria* [1980]. N° 880. Sic.

→HANK JONES/RAY BROWN/ROY HAYNES:

- HANK JONES ⁶³³ [piano]
- RAY BROWN ⁶³⁴ [contrabaix]
- ROY HAYNES ⁶³⁵ [bateria]

- ▶ “[Trad.]... Repertori clàssic amb *Confirmation*; *Bye, bye black bird* i *Take the train* A. RAY BROWN interpretà al contrabaix el tema *Tenderly ...*”.
- ▶ “... HANK JONES -tot i posar de manifest el seu estil depurat i el bon fer pianístic- donà a entendre que no volia practicar cap exhibicionisme virtuosístic ...” ⁶³⁶

‡ “[Trad.]... Quan es posseeix tant de mestratge poc importa que feia vint-i-cinc anys que no tocaven junts i que aquest era el tercer o quart concert de la seua gira europea...”.

‡ “[Trad.]... La sobrietat i concisió [HANK JONES] van unides a la seua riquesa harmònica palesada en temes de PARKER: *Confirmation*, *Moose the Mooche* o en altres estàndards com *All the things you are*, *Rockin' in Rhythm* o *Take the 'A' train ...*” ⁶³⁷

⁶³³ **Hank Jones.** [Henry ‘Hank’ Jones. Vicksburg/Mississipi, 31/VII/1918]. Pianista. Germà de Thad Jones/trompeta i d’Elvin Jones/bateria. A meitat dels cinquanta acompanyà Coleman Hawkins, Howard McGhee, John Kirby o Andy Kirk. Influències d’Art Tatum, Earl Hines, Fats Waller i Teddy Wilson. Al 1947 acompanyà Ella Fitzgerald a la gira ‘Jazz At The Philharmonic’ de N.Granz. Tocà amb Charlie Parker i de 1959/1976 formà part del quadre artístic del segell CBS. Al 1977 gravà al club Village Vanguard de Nova York 2 discs amb la formació The Great Jazz Trio [Tony Williams/bateria i Ron Carter/contrabaix [substituïts per Jimmy Cobb i Eddie Gómez]. A hores d’ara encara hi és tocant.

⁶³⁴ **Ray Brown.** [Raymond Matthews Brown. Pittsburgh, 13/X/1926 - Indianàpolis, 2/VII/2002]. Contrabaixista. Començà al sextet de Jimmy Hinsley i la banda d’Snookum Russel. Mitjançant Hank Jones, tocà amb Dizzy Gillespie-1946/1951; Milt Jackson/vibràfon; Kenny Clarke/bateria i John Lewis/piano. Acompanyà Ella Fitzgerald [amb la qual es maridà al 1948]. Al 1952 formà part de l’Oscar Peterson Trio, on romangué 16 anys. Es convertí en el contrabaixista de Jazz més famós arreu del món. Al 1966 -a la televisió- acompanyà Frank Sinatra, Billy Eckstine, Tony Bennett, Sarah Vaughan i Nancy Wilson. Als setanta gravà *This One's for Blanton* amb Duke Ellington [homenatge a Jimmy Blanton, contrabaixista de Duke] qui li influí als seus inicis. De 1974/1982 gravà amb Laurindo Almeida/guitarra; Bud Shank/saxòfon i Shelly Manne/bateria, sota el nom The L.A. Four. Al 1983 amb Milt Jackson i J. J. Johnson/trombó; Tom Ranier/piano; John Collins/guitarra i Roy McCurdy/bateria. Fou descobridor [quan ella tocava al restaurant *Nanaimo* a la Colúmbia Britànica] de la cantant i pianista Diana Krall.

⁶³⁵ **Roy Haynes** [Roy Owens Haynes. Roxbury/Boston/Massachussets, 13/III/1925]. Bateria. Tocà amb Lester Young i forma part del quintet de Charlie Parker-1949/1952. Acompanyà Sara Vaughan-1953/1958 i Bud Powell, Stan Getz, Thelonious Monk, Lennie Tristano, Miles Davis, George Shearing i -substituïnt Elvin Jones- al quartet de John Coltrane. Als seixanta i setanta tocà amb Eric Dolphy, Gary Burton, Chick Corea, Pat Metheny, Dizzy Gillespie, Art Pepper, Henry Grimes, Christian McBride, Jackie McLean, Gerry Mulligan i Horace Tapscott. Dirigí la banda sonora de la pel·lícula *Bird* [Clint Eastwood/1988]. Als noranta, formà un trio amb Danilo Pérez/piano i John Pattitucci/contrabaix i gravaren *The Roy Haynes Trio featuring Danilo Pérez & John Pattitucci* [Verve/2000].

⁶³⁶ *Seguí-Montesinos - Levante* [1980]. ‘Sesiones de clausura del festival internacional de Jazz’. Dijous, 4 de desembre. Pàg, 23.

⁶³⁷ *Garcia Herraiz, Federico - Cartelera Túria* [1980]. Nº 880. Sic.

o Diumenge, 30/XI/1980:

→DANNIE RICHMOND QUINTET:

- DANNIE RICHMOND ⁶³⁸ [bateria]
- JACK WALRATH [trompeta]
- RICKY FORD [saxòfon]
- BOB NELOMS [piano]
- CAMERON BROWN [contrabaix]

► “[Trad.]... Evidencien una tendència vers l’arranjament escrit desaprofitant una major varietat en les combinacions trompeta/saxòfon tenor [JACK WALRATH/RICKY FORD] doncs la majoria de les vegades són intervencions a l’uníson o en octaves. Al costat de la resta de membres del quintet donaren a entendre que són bons jazzistes i tanmateix excel·lents instrumentistes ...”.⁶³⁹

‡ “[Trad.]... El quintet interpretà bàsicament temes de MINGUS i algun altre original del pianista i del saxo RICKY FORD...”.

‡ “... Els solistes no contribuïren a aixecar el to del concert. Només DANNIE RICHMOND [realitzant el treball que abans compartí amb MINGUS] demostrà el seu talent ...”.⁶⁴⁰

Davant d’aquest cartell d’intèrprets ja calia parlat d’un veritable assoliment jazzístic a la ciutat atès que les 7 sessions van omplir el teatre de gom a gom fent que el *I Festival Internacional Jazz a València* fora un gran èxit a tots els nivells, sobretot d’operativitat contractual i d’espectadors.

Llistat del preus de les localitats al *I Festival Internacional Jazz a València*.

PREUS	
Butaca	3.500 pts.
1er. pis	2.800 pts.
2.º pis	2.100 pts.
General	1.400 pts.
Llotges (5 localitats)	16.000 pts.

⁶³⁸ **Dannie Richmond** [Nova York, 15/XII/1935 - Nova York, 15/III/1988]. Bateria. Col·laborà amb Charles Mingus al grup Workshop/1956. Tocà amb Chet Baker, però torna al grup de Mingus de qui no es separaria fins el 1979. Acceptà treballs amb músics d’altres estils: Elton John, Joe Cocker o Mark-Almond. Formà Mingus Dynasty amb companys seus que hi eren a la banda del contrabaixista. Dels seus discs i els de Mingus cal destacar: *In: Jazz For The Culture Set* [Impulse!/1965]; *Three or Four Shades of Dannie Richmond* [Tutu/1981]; *The Last Mingus Band A.D.* [Landmark/1980]; *George Adams-Don Pullen Quartet*; *George Adams/Don Pullen* [Earth Beams/1980].

⁶³⁹ *Seguí-Montesinos - Levante* [1980]. ‘Sesiones de clausura del festival internacional de Jazz’. Dijous, 4 de desembre. Pàg, 23.

⁶⁴⁰ *Garcia Herraiz, Federico - Cartelera Túrta* [1980]. N.º 880. *Sic.*

Dies abans, els organitzadors havien posat a la venda un abonament per als set dies de concerts que oscil·lava entre les 3500 pessetes al pati de butaques i 1400 pessetes al tercer pis del teatre, decisió que revertí al seu favor davant l'allau de públic als concerts.

A les jam sessions desenvolupades a la cafeteria del *Teatre Escalante* [*Casino Metropol*] a més de projeccions de pel·lícules i vídeos de grans intèrprets de Jazz hi hagué les actuacions de:

→PAUL STOCKER TRIO:

- PAUL STOCKER [saxòfons]
- LARRY FISHKIND [tuba]
- PETER NYKIRUJ [bateria]

Pel que feia a festivals, la tradició a Espanya sols feia esment als festivals de Sant Sebastià [juliol/setembre] i Barcelona [a la tardor].

Fent comparança amb aqueixes ciutats, València no comptava per a res però -arribats als vuitanta- sabé aprofitar la conjuntura que permetia contractar els mateixos músics que venien a tocar als festivals de Barcelona i Tarrassa abans que no portar 'jazzmen' de primer ordre des dels Estats Units, la qual cosa haguera estat impossible per onerosa. Aquest ardit comercial feu possible elaborar un cartell com aquell del 'Primer Festival Internacional'.

-II Festival Internacional 'Jazz a València'.

Cartell anunciador del *II Festival Internacional Jazz a València* [23/XI-1/XII-1981].

L'any següent [1981], els mateixos promotors artístics que feren possible el *I Festival Internacional* presentaren el *II Festival Internacional Jazz a València* a celebrar del 23 de novembre a l'1 de desembre tenint al seu abast dos escenaris possibles: el *Teatre Principal* i el *Teatre Escalante*.

Per tal de fer una presentació del *II Festival Internacional Jazz a València* com calia, el 'Colectivo Promoción Jazz' organitzà una actuació especial a la *Sala Escalante* per al dimarts 3/XI/1981 [tres setmanes abans del començament del '*II Festival*'] a la qual actuaren els RAY BROWN'S L.A. [Los Angeles] FOUR, quartet format pel contrabaixista nord-americà sota la següent formació:

→RAY BROWN'S LOS ANGELES FOUR:

• RAY BROWN	[contrabaix]
• BUD SHANK	[saxòfon alt]
• JEFF HAMILTON	[bateria]
• LAURINDO ALMEIDA	[guitarra]

A la ressenya on s'anuncia el concert i els components del grup, es feia esment a la diversitat estilística del guitarrista pel que pertocava els seus companys:

- ▶ [Trad.] ... Més influenciat per la música hispana que no pel Jazz, ALMEIDA fa servir més la guitarra espanyola que no l'elèctrica ...”.
- ▶ “... Famos per les seues col·laboracions amb STAN GETZ, ALMEIDA soluciona -en part- el conflicte estilístic fent i desenvolupant les introduccions dels temes ...”.
- ▶ “... El quartet de RAY BROWN pot enquadrar-se sota l'ona jazzística anomenada 'neo-West Coast ...’.”⁶⁴¹

Anunci al diari *Levante* de l'actuació dels RAY BROWN'S LOS ANGELES FOUR.⁶⁴²

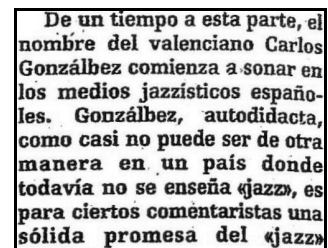

⁶⁴¹ Vergara, Antonio [1981]. 'L.A. Four abriran la temporada de Jazz'. Setmana del 2 fins el 8 de novembre. N° 926.

⁶⁴² *Levante* [1981]. 'Espectáculos'. Dimarts, 3 de novembre. Pàg, 16.

Encara que alguns dels intèrprets programats assolien de més alt nivell que no al *I Festival Internacional Jazz a València*, cal assenyalar la presència [al *Teatre Escalante*] del guitarrista valencià CARLOS GONZÁLBEZ i del saxofonista STEVE LACY [ambdós en formació de trio].

Crítica de premsa [sense signatura] de l'actuació del CARLOS GONZÁLBEZ TRIO [escrit 'Gonzalez' de manera errònia] on es posa de relleu la qualitat del músic però es troba a faltar un altre instrument harmònic ⁶⁴³ i ressenya biogràfica de GONZÁLBEZ abans de les seues actuacions a la Sala Escalante dintre del *II Festival Internacional Jazz a València*.⁶⁴⁴

A la ressenya del diari *Levante* dedicada a la biografia musical de CARLOS GONZÁLBEZ es destacava el fet de ser el primer músic valencià que hi era dintre del cartell d'un festival amb carés internacional [el *II Festival Internacional Jazz a València*].

Aquestes actuacions foren un primer intent dels organitzadors d'anar afegint als cartells músics de Jazz significatius que n'eren i/o treballaven a la ciutat i situar-los dintre d'esdeveniments d'àmbit internacional en un lloable intent per equiparar nivells tot i que a València encara haurien de passar dècades per tal fregar l'objectiu.

També es feren jam sessions a diversos pubs de la ciutat i a *Perdido Club de Jazz*.

Una altra novetat fou la d'associar al Festival un *Curs de Dansa-Jazz* [*Sala Escalante*: del 23 al 26/XI] i el cicle promogut per la *Filmoteca Valenciana* [aleshores projectant al *València Cinema*] dedicat al Jazz sota el nom *Ciclo Blues & Jazz*.

→ Veure Capítol II.1.4: *Mitjans de comunicació: Cinema/Ràdio/TV i Premsa especialitzada.*

⁶⁴³ *Levante* [1981]. 'Espectáculos'. Dimecres, 2 de desembre. Pàg, 17.

⁶⁴⁴ *Levante* [1981]. 'Espectáculos'. Divendres, 27 de novembre. Pàg, 14.

A destacar la comparança entre els paràgrafs escollits de les diverses crítiques afegides al present capítol [divergències de criteri palesades al quadre sinòptic de l'apartat del *I Festival Internacional Jazz a València*] on les primeres abasten força les vessants tècniques dels intèrprets del festival donant-nos així una idea aproximada dels diversos parers tot i emprar criteris semblants enquadrats dintre d'un mateix gènere, ressenyes editorials escrites per:

- ▶ EDUARDO MONTESINOS: Compositor -que caldria afegir al corrent Third Stream- i crític musical del diari *Levante*.
- ‡ Antonio Vergara Crític de Jazz de *Cartelera Túrria* junt a Federico Garcia Herraiz.

Anunci del primer concert programat al *II Festival Internacional Jazz a València* i capçalera de la crítica de l'actuació.⁶⁴⁵

Al *II Festival Internacional Jazz a València* [1981] actuaren al *Teatre Principal* i al *Teatre Escalante* els següents intèrprets:

○ Dilluns, 23/XI/1981:

→DIZZY GILLESPIE/PAQUITO DE RIVERA:

- DIZZY GILLESPIE ⁶⁴⁶

[trompeta]

⁶⁴⁵ *Levante* [1981]. 'Espectáculos'. Diumenge, 22 de novembre. Pàg, 17 - Dimecres 25/XI. Pàg, 15.

⁶⁴⁶ **Dizzy Gillespie** [John Birks 'Dizzy' Gillespie. Cheraw/Carolina del Sud, 21/X/1917 - Englewood/Nova Jersey, 6/1/1993]. Trompetista, cantant i compositor. Teddy Hill li lliurà el malnom 'Dizzy' [xicot boig]. Tocà amb Lionel Hampton/1939, Benny Carter i 3 saxofonistes tenors: Coleman Hawkins, Ben Webster i Chu Berry. Recomanat pel Mario Bauzà/trompeta, tocà amb Cab Calloway i amb Ella Fitzgerald, Charlie Barnet i Fletcher Henderson. Coneix Charlie Parker [grup de Earl Hines/1943 i ambdós comencen a elaborar les bases d'allò anomenat Be Bop. Jam sessions amb Kenny Clarke, Don Byas i Thelonius Monk. El cantant Billy Eckstines creà la primera big band del Be Bop amb Dizzy Gillespie com a director i on eren Charlie Parker, Sarah Vaughan, Gene Ammons i Art Blakey. Formà Onyx/1945 amb Oscar Pettiford. Gira per Europa/1948. Gravà amb Parker, Monk,

- PAQUITO DE RIVERA ⁶⁴⁷ [saxòfon alt i clarinet]
- ED CHERRY [guitarra]
- MICHAEL HOWELL [contrabaix]
- IGNACIO BERROA [bateria]

- ▶ “[Trad.] ... DIZZY GILLESPIE fa servir una trompeta amb el pavelló en alt i té una personal manera d’insuflar-la emprant la cavitat bucal com a dipòsit d’aire traient unes desmesurades galtes plenes ...”.
- ▶ “... Té predilecció [GILLESPIE] pels registres mitjans i greus [emprà el seu virtuosisme tocant ‘pianíssimo’ al registre greu] ...”.
- ▶ “... Mai se li nota [PAQUITO DE RIVERA] el pas d’un registre a l’altre sobrepasant quasi una octava els sons aguts que es fan servir en aquest instrument [saxòfon alt] amb una perfecció i cos esbalaïdors ...”.⁶⁴⁸

‡ “[Trad.] ... En *My funny Valentine* el trompetista demostrà el seu talent extraordinari. El tema *Manteca* [CHANO POZO - DIZZY GILLESPIE] li permeté respirar amb folgança aprofitant l’estructura rítmica ...”.⁶⁴⁹

o Dimarts, 24/XI/1981:

→GARY BURTON QUARTET:

- GARY BURTON ⁶⁵⁰ [vibràfon]
- JIM ODGREN [sax. alt]
- JOHN LECKWOOD [cb]

Bud Powell/1950. Ambaixador musical dels Estats Units/1956 per l’Orient Mitjà, Grècia, Iugoeslàvia i Amèrica del Sud amb una banda formada amb l’ajut de Quincy Jones. Als setanta formà part dels Giants of Jazz [del productor George Wein]. Encara enregistrà un disc a duo amb Max Roach/1989. Ha estat autor de *Salt Peanuts; Groovin’ High; Be-Bop o A Night in Tunisia* .

⁶⁴⁷ **Paquito D’Rivera**. [L’Havana, 4/VI/1948]. Saxofonista i clarinetista. Amb només 19 anys [1965] actuà com a solista a la Orquesta Sinfónica Nacional de Cuba. Amb Chucho Valdés/pno fundà la Orquesta Cubana de Música Moderna actuant als festivals de Newport i Montreux/1978. Es traslladà als Estats Units sota la protecció de Dizzy Gillespie i tocà amb Arturo Sandoval, Michel Camilo i rescatà per al món el pianista Bebo Valdés [pare de Chucho Valdés]. Gravà amb l’Orquesta Simfònica de Londres [dirigida per Lalo Schifrin] i amb el grup Caribbean Jazz Project/1995. Ha col·laborat amb Eddie Gómez, Mc Coy Tyner, Herbie Mann, Tito Puente i Astor Piazzolla.

⁶⁴⁸ *Montesinos, Eduardo - Levante* [1981]. ‘Dizzy Gillespie abre el segundo festival internacional de Jazz’. Dimecres, 25 de novembre. Pàg, 15.

⁶⁴⁹ *Vergara, Antonio - Cartelera Túrria* [1981]. ‘II Festival Internacional Jazz a València (I)’. Setmana del 30/11 fins el 6/12. N° 930.

⁶⁵⁰ **Gary Burton** [Anderson/Indiana, 23/1/1943]. Vibrafonista. Desenvolupà una tècnica pianística a sobre el vibràfon [4 baquetes]. Estudià amb George Shearing i Herb Pomeroy i creà Gary Burton Quartet/1967 amb Larry Coryell, Steve Swallow i Roy Hanes. Discs amb Chick Corea i Keith Jarrett [1971]. Ha tocat amb Pat Metheny, John Scofield, Kurt Rosenwinkel Carla Bley, Gato Barbieri, Steve Lacy, Makoto Ozone, Adam Nussbaum, Tiger Okoshi, Herbie Hancock, B.B. King, Tommy Smith, Stephane Grappelli i Ástor Piazzolla. A destacar *The Groovy Sound of Music* [RCA/1964]; *Gary Burton & Keith Jarrett* [Atlantic, 1969]; *Crystal Silence* [ECM/1972 amb Chick Corea]; *Libertango: The Music of Ástor Piazzolla* [Concord Jazz/2000].

• MIKE HYMAN

[bat]

Anunci del concert de GARY BURTON on es fa esment d'una de les seues virtuts a l'hora de tocar el vibràfon [Levante, dimarts 24/XI/1981. Pàg, 20].

- ▶ “[Trad.] ... Als passatges monòdics ràpids sols fa servir les maces fixes afegint les altres amb menor freqüència ...”.
- ▶ “... Però quan interpreta una peça arranjada per a vibràfon sols [BURTON] demostra una gran independència de mans creant una polifonia contrapuntística inconcebible en aquest instrument ...”.
- ▶ “... A destacar la llarga cloenda del tema *Do for you* [ELLINGTON] on la compenetració dels instruments de percussió [bateria/vibràfon] es feu palesa ...”.⁶⁵¹

‡ “[Trad.] ... El material temàtic fou equilibrat: *Bud Powell* [CHICK COREA] homenatge al pianista Bop per excel·lència; *Dream so real* [CARLA BLEY]; *Passion flower* [ELLINGTON-STRAYHORN]; *Tune up*, etc. La evidència objectiva ens referma que GARY BURTON és un gran creador ...”.⁶⁵²

o Dimecres, 25/XI/1981:

→GEORGE ADAMS/DON PULLEN QUARTET:

- GEORGE ADAMS ⁶⁵³ [saxòfon]
- DON PULLEN ⁶⁵⁴ [piano]
- CAMERON BROWN [contrabaix]
- DANNIE RICHMOND [bateria]

⁶⁵¹ Montesinos, Eduardo - Levante [1981]. ‘Gary Burton Quartet en el Festival de Jazz’. Dijous, 26 de novembre. Pàg, 19.

⁶⁵² Cartelera Túria [1981]. ‘II Festival Internacional Jazz a València (I)’. Sic.

⁶⁵³ George Adams [George Rufus Adams. Covington/Georgia, 29/IV/1940 - Nova York, 14/XI/1992]. Saxofonista, flautista i clarinetista baix. Influències de Rahsaan Roland Kirk, John Coltrane i d’Albert Ayler. Col·laborà amb Gil Evans, Roy Haynes; Don Pullen/piano, Cameron Brown/contrabaix i Dannie Richmond/contrabaix. Destaquem *Song of Adams*/1975; *Nightingale*/1988; *Paradise Space Shuttle*/1989. Amb el George Adams - Don Pullen Quartet, cal prioritzar *Don’t Lose Control*/1979; *Earth Beams*/1980; *Live at the Village Vanguard*/1983; *Decisions*/1984 i *Breakthrough*/1986.

⁶⁵⁴ Don Pullen [Don Gabriel Pullen. Roanoke/Virginia 25/XII/1941 - East Orange/Nova Jersey, 22/IV/1995]. Al 1973, entrà al grup de Mingus on hi eren George Adams/saxòfon, Dannie Richmond/bateria i Jack Walrath/trompeta. Tocà als Jazz Messengers d’Art Blakey/1974 i formà George Adams/Don Pullen Quartet-1979/1988. Enregistraren *Of these*, *Earth Beams*/1980; *Live At The Village Vanguard*/1983 i *Decisions*/1984. Gravaren el disc considerat per la crítica com un dels millors enregistraments a la història del Jazz: *Breakthrough* [Blue Note/1986]. *New Beginnings*/1988 amb Gary Peacock/contrabaix i Tony Williams/bateria. *Ode To Life*/1993 fou un tribut al saxofonista George Adams mort el 14/11/1992.

- ▶ “[Trad.] ... DON PULLEN exposà alguns temes fent servir blocs d’acords repartits entre ambdues mans i emprant ‘clusters’ i ‘glissandos’, efectes que ja hi eren en algunes obres dels anys trenta [*Ionization*, d’EDGAR VARESE ⁶⁵⁵] ...”.
 - ▶ “... Al saxòfon tenor [GEORGE ADAMS] predominaren els desgavells gratuïts en la sonoritat i a les improvisacions amb moltes notes tocades a gran velocitat però mancades de sentit i claredat ...”.⁶⁵⁶
- ‡ “[Trad.] ... Al concert hi hagué un excel·lent material temàtic, un treball de conjunt d’allò més coherent i unes intervencions solistes plenes d’inventiva. Tres ingredients per qualificar el concert de GEORGE ADAMS i DON PULLEN com a memorable ...”.⁶⁵⁷

o Dijous, 26/XI/1981:

→GEORGE COLEMAN OCTET:

• GEORGE COLEMAN ⁶⁵⁸	[saxòfon alt/tenor]
• SAL NISTICO	[saxòfon tenor]
• MARIO RIVERA	[saxòfon baríton]
• BOBBY WATSON	[saxòfon alt]
• DANNY MOORE	[trompeta/fiscorn]
• HAROLD MABERN	[piano]
• CLINT HOUSTON	[contrabaix]
• BILLY HIGGINS	[bateria]

- ▶ “[Trad.] ... COLEMAN abusa de les seues improvisacions doncs semblen exercicis d’estudi de l’instrument, sense cap Swing ...”.
- ▶ “... La composició instrumental de l’octet no ofereix varietat de timbre atès que hi assistírem a la lluita de una sola trompeta davant quatre saxòfons sent el resultat una secció d’orquestra de Jazz que no la d’un octet ...”.⁶⁵⁹

⁶⁵⁵ Cal recordar que un dels somnis incomplets de Charlie Parker fou el de poder estudiar composició amb Edgar Varese tot i no ser un músic de Jazz. ---N. de l’A.

⁶⁵⁶ *Montesinos, Eduardo - Levante* [1981]. ‘Tercera sesión del Festival de Jazz’. Divendres, 27 de novembre. Pàg, 14.

⁶⁵⁷ *Cartelera Túria* [1981]. ‘II Festival Internacional de Jazz a València (I)’. *Sic*.

⁶⁵⁸ **George Coleman**. [George Edward Coleman. Memphis/Tenne, 8/III/1935]. Saxofonista. Tocà amb Ray Charles i B.B. King-1953/1955, al Max Roach Quintet-1958/1959 i gravà amb Jimmy Smith/org [Houseparty/1957]. Acompanyà Slide Hampton-1959/1962, Ron Carter, Wild Bill Davis/1962 i el Miles Davis Quintet-1963/1964 on als discs *My Funny Valentine*/1964 i *Four and More*/1964, apareix acompanyat per Herbie Hancock, Ron Carter i Tony Williams. Gravà *Maiden Voyage*/1964 amb Herbie Hancock. Gravà amb Chet Baker [*Prestige Sessions*/1965]. Col·laborà amb Charles Mingus-1977/1978, Shirley Scott/1972, Clark Terry, Horace Silver, Lee Morgan, Elvin Jones/1968 i Ahmad Jamal-1994/2000. Aparegué a les pel·lícules *Freejack*/1992 i *Preacher’s Wife*/1996.

⁶⁵⁹ *Montesinos, Eduardo - Levante* [1981]. ‘George Coleman Octet en la cuarta sesión de Jazz’. Dissabte, 28 de novembre. Pàg, 18.

‡ [Trad.] ... El treball en conjunt del GEORGE COLEMAN OCTET fou sempre convincent, és a dir: precís i homogeni. Si de cas haguérem de trobar qualsevol defecte a l'actuació seria la d'assenyalar la llargària dels solos per tal de donar cabuda als diversos solistes ...”⁶⁶⁰

o Divendres, 27/XI/1981 - *Sala Escalante*:

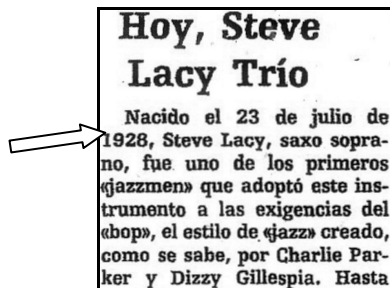
→CARLOS GONZÁLBEZ TRIO [i visualització de vídeos].

o Dissabte, 28/XI/1981 - *Sala Escalante*:

→STEVE LACY TRIO [i visualització de vídeos].

- STEVE LACY⁶⁶¹ [saxòfon soprano]
- ZE EDUARDO [contrabaix]
- ZLATKO KAVCIC [bateria]

Anunci del concert de STEVE LACY TRIO on -al començament de la ressenya biogràfica dels saxofonista- es fa esment [de manera errònia] a l'any de naixement: 1928, quan la data vertadera hi és el 13 de juliol del 1934.⁶⁶²

► “[Trad.] ... [LACY] Imita xiscles d’aus i fa repeticions d’una cèl·lula melòdica de manera insistent o desenvolupa amb ella progressions [procediment clàssic d’allò més habitual] emprant un llenguatge modal, fins i tot fent servir també indicis atonals ...”⁶⁶³

⁶⁶⁰ Vergara, Antonio - *Cartelera Túrria* [1981]. ‘II Festival Internacional de Jazz a València (II)’. Setmana del 7 al 13 de desembre. N° 931.

⁶⁶¹ **Steve Lacy** [Steven Norman Lackritz. Nova York, 23/VII/1934 - 4/VI/2004]. Saxofonista. Començà tocant amb Dick Sutton/1954; Henry ‘Red’ Allen, Pee Wee Russell, George ‘Pops’ Foster i Zutty Singleton; Buck Clayton, Dicky Wells; Jimmy Rushing; Cecil Taylor-1955/1957 i Gil Evans/1957. Gravà amb Thelonius Monk: *Reflections* [Prestige/1958]. Al 1965 -a Itàlia- formà un quartet amb Enrico Rava/trompeta, Johnny Dyani i Louis Moholo, formació amb la qual actuà a Espanya al 1966. Al 1970 creà un sextet amb Irene Aebi [la seua esposa, cantant], Steve Potts, Bobby Few, Jean-Jacques Avenel i Oliver Johnson i feu performances amb escriptors i pintors avantguardistes. Amb Mal Waldrom enregistrà el disc *Sempre Amore*, [temes d’Ellington/Strayhorn. Soul Note/1987].

⁶⁶² *Levante* [1981]. ‘Espectáculos’. Dissabte, 28 de novembre. Pàg. 18.

⁶⁶³ *Montesinos, Eduardo - Levante* [1981]. ‘La sexta y septima sesión’. Dimec, 2 de desembre. Pàg. 17.

‡ [Trad.] ... El saxofonista soprano s'ha marcat uns límits més aviat 'raonables' a partir dels quals construir un Jazz avançat integrant al seu discurs alguns elements del Free Jazz, sobretot sonors. Al llarg de la primera part, LACY tocà sols, sense acompanyament ...".⁶⁶⁴

Anunci del concert del CHET BAKER QUARTET i -al racó inferior esquerre de la mateixa pàgina- el cartell del concert dels seus substituïts, el duo LARRY CORYELL [escrit 'Coreyl' al cartell] i el violinista MICHEL URBANIAK anunciats també a la mateixa data [*Levante*, diumenge 29/XI/1981. Pàg, 19].

Chesney (Chet) Baker, nacido en Yale, en 1929, es una de esas figuras musicales del «jazz», como Art Pappper. Y ello porque, debido a «problemas personales», este trompetista ha llevado una carrera muy irregular, con largas interrupciones motivadas normalmente por condenas judiciales. Y así, de estar encaramado en el primer puesto de la clasificación de trompetistas de la revista «Down Bret», por delante incluso de Miles Davis y Dizzy Gillespie (esto sucedía en los años cincuenta), pasó a no hacer discos ni a dar conciertos.

o Diumenge, 29/XI/1981:

→S'anuncià l'actuació de CHET BAKER QUARTET amb la següent formació:

- CHET BAKER [trompeta]
- JEAN LOUIS RASSINFOSSE [contrabaix]
- ARMEN DONELLIAN [piano]
- LEO MITCHELL [bateria]

Com que el trompetista no pogué actuar a la data anunciada per patir una pneumònia clàssica fou substituït per:

- LARRY CORYELL [guitarra]
- MICHEL URBANIAK [violí]

⁶⁶⁴ *Cartelera Túria* [1981]. 'II Festival Internacional de Jazz a València (II)'. *Sic*.

- ▶ [Trad.] ... LARRY CORYELL és un excel·lent guitarrista per al qual el seu instrument no hi té secrets, la qual cosa és palesa a l'ús dels sons harmònics i els acompanyaments harmònics d'allò més rics fins i tot quan toca ell sol ...”.
- ▶ “... MICHEL URBANIAK fa servir un estrany violí de sis cordes fent servir les dues d'afegides per fer -sobretot- ‘pizzicatos’. La seua tècnica i sonoritat són d'allò més bo fent ús sovint de les dobles cordes ...”.⁶⁶⁵

‡ [Trad.] ... El duo CORYELL/URBANIAK interpretà els estàndards de DJANGO REINHART i HORACE SILVER *Nuages*, *Sister Sadie* i *Song for my father* ...”.⁶⁶⁶

o Dilluns, 30/XI/1981:

→GREAT GUITARS QUINTET.

• HERB ELLIS ⁶⁶⁷	[guitarra]
• BARNEY KESSEL ⁶⁶⁸	[guitarra]
• CHARLIE BYRD ⁶⁶⁹	[guitarra]
• JOE BYRD	[contrabaix]
• CHUCK REDD	[bateria]

- ▶ “[Trad.] ... Practiquen un Jazz tradicional sense cap inquietud ...”.
- ▶ “[Trad.] ... La sincronització de les tres guitarres quan toquen a trio és perfecta tot i que són el vuitanta per cent de l'actuació ...”.⁶⁷⁰

⁶⁶⁵ *Levante* [1981]. ‘La sexta y septima sesión’. *Sic*.

⁶⁶⁶ *Cartelera Túria* [1981]. ‘II Festival Internacional de Jazz a València (II)’. *Sic*.

⁶⁶⁷ **Herb Ellis**. [Mitchell Herbert ‘Herb’ Ellis. Texas, 4/VIII/1921]. Guitarrista. Tocà amb Jimmy Dorsey-1944/1947]; Oscar Peterson Trio-1953/1958, acompanyant Ella Fitzgerald i Julie London [1959]. Als setenta tocà amb altres guitarristes: Joe Pass i Barney Kessel, a més de The Great Guitars [amb Kessel i Byrd]. Ellis ha gravat amb Ray Brown/contrabaix; Jimmy Giuffre/clarinet; Stuff Smith/violí i Coleman Hawkins/saxòfon. Homenatjà Charlie Christian [*Hello, Charlie Christian*]. Encara hi és tocant amb una guitarra no adient per a la sonoritat jazzística: la Gibson Herb Ellis model-ES1615.

⁶⁶⁸ **Barney Kessel** [Muskogee/Okla, 17/X/1923 - San Diego/Califòrnia 6/V/2004]. Guitarrista. Tocà a la big band d’Artie Shaw i gravà amb els Charlie Parker’s New Stars [*Relaxin’ at Camarillo*. Dial/1947]. Gravà la sèrie de discs *The Poll Winners* [amb Ray Brown/contrabaix i Shelly Manne/bateria]. Membre del trio del pianista Oscar Peterson-1952/1953. Primer guitarrista de la Columbia Pictures [anys seixanta] fou demanat per gravar amb artistes del Pop [Phil Spector, The Beach Boys, The Monkees, etc.]. Participà al concert ‘All Stars/Great Guitars’ [amb Charlie Byrd i Herb Ellis/1973].

⁶⁶⁹ **Charlie Byrd**. [Virginia, 16/IX/1925 - 11/XI/1999]. Guitarrista. Al 1954 estudià amb Andrés Segovia. Enregistrà *Jazz Recital*/1957; *Blues For Night People*/1957; *Jazz at The Showboat*/1958; *Guitar in the Wind*/1959; *The Artistry of Charlie Byrd*/1960 i *Charlie Byrd at The Village Vanguard*/1961. Al 1962 gravà amb Stan Getz *Jazz Samba*, disc que el donarà a conèixer arreu del món. Forma The Great Guitars amb Herb Ellis; Barney Kessel; Joe Byrd/cb i Chuck Redd/bateria.

⁶⁷⁰ *Montesinos, Eduardo - Levante* [1981]. ‘Ultimas sesiones del II Festival Internacional Jazz A València’. Divendres, 4 de desembre. Pàg. 16.

‡ “[Trad.] ... El trio interpretà temes del guitarrista CHARLIE CHRISTIAN, tal com: *Air mail special*, *Flyng home*, *A smooth one* i l’estandard *I’m getting sentimental over you* [WASHINGTON] ...”.⁶⁷¹

o Dimarts, 1/XII/1981:

→CHICK COREA:

- CHICK COREA ⁶⁷² [piano]
- GARY BURTON [vibràfon]

- ▶ “[Trad.] ... Des de l’aparició de la sobtosa aparició a l’escenari de GARY BURTON, l’actuació prometé ser [i fou] antològica ...”.
- ▶ “... Evidents influències ‘bartoknians’ i d’altres mestres de l’avantguarda europea de les darreres dècades per la qual cosa la barrera entre música de Jazz i la denominada música ‘seriosa o docta’ no es pogué apreciar en absolut en aquest concert ...”.⁶⁷³

‡ “[Trad.] ... Gràcies a la fantasia de GARY BURTON la presència del pianista tan esperat pel públic que omplí el *Teatre Principal* [COREA] es pogué suportar ...”.

‡ “... No té Swing. Recordarem el COREA de *How he sings, now he songs*, doncs eren altres temps ...”.⁶⁷⁴

CHICK COREA donant una roda de premsa a València. Assegut a la seua esquerra hi és el promotor Julio Martí del ‘Colectivo Promoción Jazz’.⁶⁷⁵

⁶⁷¹ Vergara, Antonio - *Cartelera Túrria* [1981]. ‘II Festival Internacional de Jazz a València (II)’. Setmana del 7 al 13 de desembre. Nº 931.

⁶⁷² **Chick Corea** [Armando Anthony Corea. Chelsea/Massachussets, 12/VI/1941]. Pianista. Col·laborà amb Blue Mitchell-1964/66; Herbie Mann i Stan Getz/1967; Miles Davis [*In A Silent Way* i *Bitches Brew*/1968] i Herbie Hancock-1968/1970. Crea el grup Circle [Dave Holland/contrabaix; Anthony Braxton/saxòfon i Barry Altschul/bateria] i el grup de Jazz-Fusió Return to Forever-1971/1975. Duet amb Gary Burton/vibràfon i formà The Elektric Band, The Akoustic Band i Origin. Tocà amb Al Di Meola; Al Jarreau; Bobby McFerrin; Bobby Womack; Bunny Brunel; Carlos Rios; Dave Holland; Eddie Gómez; Eric Marienthal; Fiora PurimJohn Patitucci i Larry Coryell. Ha estat un dels pianistes amb més influència a les generacions posteriors.

⁶⁷³ *Levante* [1981]. ‘Ultimas sesiones del II Festival Internacional Jazz A València’. Sic.

⁶⁷⁴ *Cartelera Túrria* [1981]. ‘II Festival Internacional de Jazz a València (II)’. Sic.

⁶⁷⁵ J. G. A. - *Levante* [1981]. ‘Espectáculos’. Dijous, 3 de desembre. Pàg. 18.

III.6 CONSOLIDACIÓ I ASSOLIMENT JAZZÍSTIC: PERDIDO CLUB DE JAZZ.

‘*Perdido Club de Jazz*’ fou inaugurat el 13 de novembre del 1980 amb l’actuació de l’ANDREW CYRILLE & MAONO QUARTET:

- ANDREW CYRILLE [bateria]
- NICK DI GERONIMO [contrabaix]
- TED DANIELS [trompeta]
- DAVE S. WARE [saxòfon]

Situat al número 17 del carrer de Sueca [barri de Russafa] als baixos d’una antiga botiga d’articles de cuir i pell [*Bolsos Venus*]. Al soterrani de l’establiment [on després fou el club] hi era el magatzem i el taller de manufactura de les bosses de mà que després es venien a la botiga de dalt a més de ser exportades [una part de la producció] a empreses de l’estranger.⁶⁷⁶

Fins el lloguer de l’establiment, els propietaris de ‘*Bolsos Venus*’ van ser els germans Luis i José Aranda.

El club de Jazz fou bastit [sota l’assessorament del decorador Jose Luis Jaen] respectant la normativa vigent, la qual els exigia nombroses mesures de seguretat així com també un rigorós aïllament acústic fins aconseguir el màxim nombre de decibels permesos:

- ▶ “[Trad.] ... L’acústica és excel·lent gràcies a que el sostre és de fusta i el sòl hi és folrat de moqueta ...”.⁶⁷⁷

La seua capacitat oscil·lava entre els noranta i els cent vint espectadors asseguts tot i que al llarg de vora quinze anys han estat també les nits que s’hagué d’impedir l’accés dels aficionats al club per que ja hi era ple de gom a gom:

⁶⁷⁶ Entrevista Personal amb Gloria Miralles Navarro [València, 5/IV/1947], treballadora de l’establiment d’articles de pell, cuir i bosses de mà *Bolsos Venus* fins començament dels anys setanta. --N. de l’A.

⁶⁷⁷ E.F. - *Que y Donde* [1980]. Octubre.

- ▶ “[Trad.] ... El local està ben muntat, posseeix una notable acústica i a ell s’accedeix mitjançant una escala que condueix al soterrani. *Perdido* retoma així una vella tradició estructural dels clubs de Jazz: quasi sempre situats als soterranis...”⁶⁷⁸

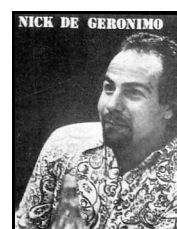
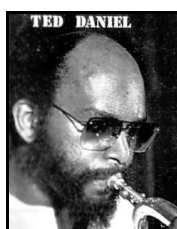
La idea d’obrir el nou club de Jazz sorgí quan *Tres Tristes Tigres* feu fallida i tancà després de vora dos anys de mantenir una programació constant que superà les expectatives d’una bona part de l’afició i de nombrosos músics locals.

Un recull d’aficionats al Jazz feu una mena de carta d’intencions per tal de traure endavant el projecte tot pensant en la necessitat d’oferir un espai musical que una part de la nova societat valenciana dels vuitanta demanava, fins i tot el piano de mitja cua [marca *Kawai*] que va romandre vora dos anys al club *Tres Tristes Tigres* fou comprat pels socis de *Perdido* per la quantitat de 300.000 pessetes.

Els socis fundadors del Club de Jazz Perdido van ser:

- José Aparisi Payan [‘Pepito’]
- Antonio Amorós.
- Paco Artigas.
- Ramón Corachan.
- Antonio de la Asunción.
- Angel Torres.
- Jaime Lloret [qui deixà la societat doncs era també propietari d’un altre establiment al barri del Carme].
- Alfons Dastis [d’incorporació tardana].

ANDREW CYRILLE & MAONO, fotografies dels músics al cartell anunciador de l’actuació d’obertura de *Perdido Club de Jazz* el 13/XI/1980.

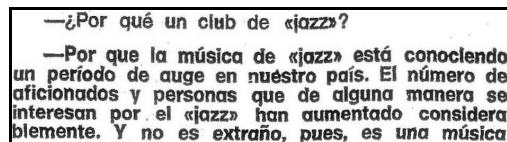

⁶⁷⁸ Vergara, Antonio - *Cartelera Túrria* [1980]. Setmana de l’1 al 7 de desembre. N° 878.

El concert anunciat de la formació ANDREW CYRILLE & MAONO fou un èxit. El cartell de les següents actuacions es conformaren fent barreja amb agrupacions diverses que hi eren tocant a Barcelona o Madrid al voltant de les mateixes dades i mantenint el mateix criteri del primer club de Jazz obert a la ciutat -*Tres Tristes Tigres*- pel que feia a la contractació de músics valencians per tal de recolzar-los. Així -doncs- la ciutat de València ja hi era [en pocs mesos] entre la resta de ciutats espanyoles que gaudien amb una programació jazzística continuada.

Un dels socis ho explicava a una entrevista apareguda a la premsa amb motiu de la inauguració del club:

Entrevista apareguda al diari *Levante* [signada per 'Mengual' i on es dona una adreça equivocada -nº 6 amb comptes del 17-] on el soci del club entrevistat [no ho especifica] justifica la creació d'un club de Jazz a la ciutat.⁶⁷⁹

Pel que feia al cas concret de *Perdido Club de Jazz*, la programació oferida hi era de setmanal [de dimecres/dijous fins el diumenge a la nit] a més de crear 'escola jazzística local' mitjançant nombroses jam sessions celebrades al seu escenari i -sobretot- de tenir la possibilitat [com a músics] de gaudir i aprendre d'actuacions en directe d'alt nivell, cosa gairebé impensable a la ciutat només tres anys abans.

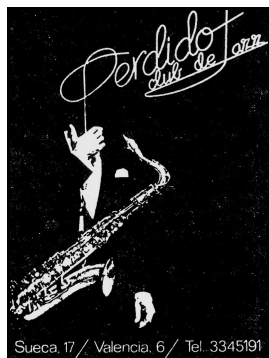
Per tal d'elegir el cartell anunciador del club es va fer servir una imatge del saxofonista COLEMAN HAWKINS feta pel fotògraf italià Giuseppe Pino⁶⁸⁰ i pertanyent a una col·lecció personal d'un dels socis fundadors, José Aparici Payan 'Pepito'.

Tot i que els inicis van ser d'allò més prometedors, aviat els socis del club es trobaren amb sorpreses econòmiques molt desagradables.

⁶⁷⁹ Mengual - *Levante* [1981]. 'Tertúlia Teatral'. Dijous, 16 de novembre. Pàg. 25.

⁶⁸⁰ Giuseppe Pino [Giuseppe Pinelli 'Pino'. Milà, 21/X/1928 - 15/XII/1969]. Fotògraf italià compromès artísticament i ideològicament amb el Partit Comunista Italià. Seguí i aconseguí fotografiar gairebé els millors jazzistes nord-americans que actuaven a Itàlia i la resta d'Europa.

Cartell promocional de *Perdido Club de Jazz* on apareix un muntatge amb les lletres del nom del club a sobre la imatge del saxofonista COLEMAN HAWKINS segons una fotografia feta per Giuseppe Pino.

L'entrada era lliure, tret de concerts puntuals en els quals la contractació fou onerosa i arriscada malgrat pagar la pena ateses les circumstàncies artístiques i/o conjunturals dels músics que toquen al club, fet que feu pujar el preu de les entrades [necessàries en aquests casos on el club no podia permetre's l'accés lliure com llavors sovint ho feia].

Així -doncs- de vegades, formacions o músics amb un bagatge jazzístic important van ser contractats sota un preu fora dels límits establerts a priori pels membres del club, la qual cosa esdevingué en pèrdues considerables que alentiren durant uns mesos la contractació de noves formacions estrangeres tot cobrint la programació amb músics locals.

Si de cas l'entrada es mantenia lliure, tota vegada al club un dels cambrers passava per les taules i demanava els clients per la beguda a consumir.

Malgrat pagar la pena per poder escoltar en directe i a casa nostra veritables llegendes vives del Jazz, els socis consideraren la possibilitat de canviar la manera d'accedir-hi al local i començaren a cobrar entrada més a sovint i en determinats concerts, la qual cosa no arribà a quallar ben bé entre els aficionats:

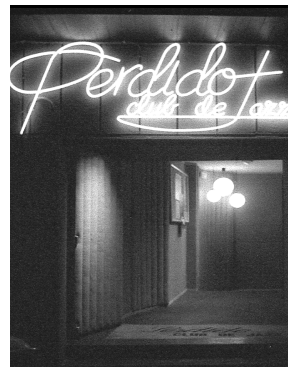
- ▶ “[Trad.] ... El Club estava pràcticament buit. WALDRON [MAL] no hi és LENNON ni tampoc cap altre ídol ‘pop’...”.
- ▶ “... El més greu -i no em cansaré de repetir-lo- és que sectors importants d'intel·lectuals i de públic ‘progre’ que -normalment- solen encertar a altres camps

de la cultura, manifesten al terreny musical una ignorància i manca de sensibilitat veritablement paoroses ...”.⁶⁸¹

El nom del club [*Perdido*] està inspirat amb el nom del carrer de Nova Orleans on diuen que va nàixer el trompetista i cantant LOUIS ARMSTRONG. També -i de passada- el nom del club hi és relacionat amb l'estandard del mateix títol compost pel músic porto-riqueny JUAN TIZOL [qui fou trombonista a l'ORQUESTRA DE DUKE ELLINGTON] i que res té a veure [tot i que el títol de la cançó ben bé podria haver estat un homenatge vers ARMSTRONG] amb el famós carrer abans esmentat i bressol del naixement del músic de Jazz més conegut en la història del gènere.

Tot i que els temps no arrossegaven la foscor administrativa del franquisme, la legislació vigent aleshores no acabava de posar-se al dia pel que feia a denominacions i serveis dels establiments locals, així -doncs- *Perdido Club de Jazz* fou classificat sota el terme administratiu ‘Sala de Fiestas’, atès que -al 1980- no existia cap normativa municipal al voltant dels clubs de Jazz.⁶⁸²

Façana de *Perdido Club de Jazz* abans de les obres de condicionament i tota vegada concloses amb el rètol lluminós sobre la porta d'accés [1980].

Per tal d'anar creant parroquians entre l'afició al Jazz existent a la ciutat, als primers mesos d'existència del club els preus per accedir-hi a *Perdido Club de Jazz* oscil·laren entre l'entrada fixa, la lliure entrada i un augment considerable de les xifres si de cas el sou dels músics presentats ho demanava per tal -com a mínim- de cobrir despeses, fet

⁶⁸¹ Garcia Herráiz, Federico - *Cartelera Túrria* [1981]. ‘Actuaciones de Mal Waldron en Perdido: la difícil libertad de un solitario del piano’. Setmana del 12 al 18 de gener. Nº 884.

⁶⁸² Garcia Herráiz, Federico - *Cartelera Túrria* [1980]. ‘El Club de Jazz Perdido’. 29 de setembre al 5 d'octubre. Nº 869.

que poques vegades ocorria davant el desànim primerenc dels socis del club que - malgrat els balanç econòmic de la societat- es mantien a les seues propostes artístiques.⁶⁸³

Anunci de *Perdido Club de Jazz* on es fa esment de les diverses opcions per al públic assistent [*Cartelera Túrria*, 1-7/XII/1980. N° 878].

OBERT TOTS ELS DIES
Vesprada (de 7 a 10 hores). Entrada lliure.
Nit (de 11 a 3, amb actuacions en directe)
Precio: 300 pesetas.

A l'entrevista abans esmentada [diari *Levante*], un dels responsables del club respon a la pregunta de per què un club de Jazz a València?, la resposta és coherent amb les propostes iniciàtiques i els criteris estilístics de *Perdido Club de Jazz* i amb el conjunt de la filosofia dels socis que aconseguiren obrir-lo:

- ▶ “[Trad.] ... Perquè la música de Jazz esta coneixent un període d’apogeu al nostre país. El nombre d’aficionats i persones que -d’alguna manera- s’interessen pel Jazz ha augmentat de manera considerable. I no és d’estranyar atès que és una música basada en la improvisació i que posa en un primer plànol la creativitat i el sentiment dels seus intèrprets i el club com a tal [amb el seu ambient acollidor i relaxat] ha estat des de sempre el lloc idoni on millor s’ha pogut apreciar el Jazz i on l’artista -gràcies al seu contacte amb el públic- troba les condicions adients per desenvolupar les seues actituds creatives ...”.
- ▶ “... Darrerament ha hagut a la nostra ciutat [tot i que de manera periòdica] concerts de Jazz amb figures destacades i amb resultats excel·lents pel que fa al públic, descobrint així que existeix una afició a València a més de posar-se de manifest que hi havia un buit atès que cap altre indret ofereix una activitat jazzística continuada més enllà dels concerts abans esmentats ...”.⁶⁸⁴

Perdido Club de Jazz complementà els concerts presentats a la resta de sales de la ciutat [a l’igual que ho feu al seu moment la programació de *Tres Tristes Tigres*] així com els Festivals Internacionals de Jazz I i II [coetanis en el temps, just a l’àmbit dels quinze mesos que descrivim del club a la present tesi] que amb l’ajut de la Diputació de València i el Col·lectiu Promoció Jazz ompliren de cop i volta el -fins aleshores encara minvat- panorama jazzístic local. La *Societat Coral El Micalet*, el *Teatre València-*

⁶⁸³ Entrevista Personal amb Paco Artigas Ardit [soci fundador de *Perdido Club de Jazz* i manager de músics de Jazz] realitzada al febrer del 2007 a casa seua [Picassent/L’Horta Sud].

⁶⁸⁴ *Mengual - Levante* [1980]. ‘Tertúlia Teatral’. Diumenge, 16 de novembre. Pàg, 25.

Cinema, Teatre Princesa i el *Teatre Principal* deixaren pas també a sales d'allò més menudes [sales d'audició, pubs, etc.] que -de tant en tant- programaven Jazz a la seua graella d'espectacles.

- *Perdido Club de Jazz* fou una continuació millorada del llegat deixat per *Tres Tristes Tigres* al llarg dels dos anys en els quals romangué obert [1977-1979] tot oferint una programació continuada. De la pertinent 'fase embrionària' inicial, els aficionats valencians passaren a un altre estat de consolidació artística del gènere i a assolir -com aquell qui res- de tot un seguici d'actuacions que res tenien que envejar a les programacions de qualsevol club de Jazz de Barcelona o de Madrid doncs *Perdido* es nodria en bona part de l'estada de jazzistes diversos de passada per les dues ciutats espanyoles amb més aficionats i amb major nombre de locals per poder gaudir de les primeres figures del Jazz internacional atesa l'evolució política i cultural del país ja més establida dintre dels paràmetres dels països europeus més evolucionats.
- *Perdido* consolidà noms de músics locals que donaren inici a la seua carrera jazzística tocant en nombroses a *Tigres*: GONZALBEZ, ARANDA, BENET, CAFFARENA, MAROT i LLARIO. Al llarg del primer any d'existència del club del carrer Sueca se'ls afegirien altres cognoms que llavors iniciaven la seua carrera al món del Jazz local o intentaven compaginar estils diversos [alguns d'ells provenien de orquestrines locals, bandes de música o directament de les aules del conservatori], la majoria distribuïts en formacions diverses sota el nom genèric de PERDIDO JAZZ TRIO/QUARTET o QUINTET: MIANO, FERRER, CORTINA, SENABRE, EDELMAN, PERRY, FUMERO, GRANELL, CUBEL i d'altres tants més enllà de l'espai abastat al present treball.
- Però la gran aportació de *Perdido Club de Jazz* al desenvolupament del Jazz valencià esdevingué amb la contractació i arribada de jazzistes de primer nivell [aprofitant l'avinentsa abans esmentada de les seues gires per Madrid i Barcelona] i l'oportunitat de gaudir en directe del Jazz més evolucionat que aleshores hi era interpretant-se arreu del món.

→ La presència de músics com ara CYRILLE, WARE, DANIELS, els germans DI GERONIMO, WYBORIS, MONTOLIU, STOCKER, KAVCIC, OSBORNE, WALDRON, SINGER, VALLET, ITURRALDE, PIBUS, GREEN, ASHTON, SKIDMORE, HARRIS, OXLEY i d'altres [només al llarg del primer any i dos mesos des de l'obertura del club] amb un bagatge conceptual i interpretatiu heretat dels estils desenvolupats tot partint del darrer Hard-Bop per part dels grans mestres del gènere com ara COLTRANE o DAVIS i quasi sense donar temps a nombrosos músics locals per poder assolir i perfeccionar el Be Bop de PARKER, punt de sortida i eix dels primers intèrprets valencians [el guitarrista CARLOS GONZALBEZ, com a exemple].

Perdido Club de Jazz romangué obert fins l'estiu del 1995, quinze anys oferint als aficionats valencians l'oportunitat de gaudir de la seua música favorita i l'oportunitat - també- de 'fer músics de Jazz' que -tot seguit el seu tancament- s'obriren al món cercant noves expectatives musicals i -sobretot- nous escenaris on palesar les seues inquietuds.

Per tal de fer un balanç del primer aniversari de *Perdido* s'afegiren les publicacions locals imprimint ressenyes de tot tipus:

- ▶ “[Trad.] ... El ‘Club de Jazz ‘Perdido’ va consagrant-se a la nostra ciutat després d’oferir al públic especialitzat i a aquell altre iniciat una molt interessant programació mereixedora de tot tipus d’elogis, fent d’aquesta ciutat una de les de més relleu a l’estat espanyol pel que fa al Jazz ...”.⁶⁸⁵

Però no tots els anys foren feliços per al club doncs passaren per moments -sobretot econòmics- prou dolents.

Dels pitjors passats pels socis del club cal fer esment d'aquells concrets de quan els comptes no quadraven davant l'oferta musical oferida pel club i el públic [no massa nombrós però sí fidel fins aleshores] girà l'esquena al Jazz i es deixà dur per les modes dels anys vuitanta.

⁶⁸⁵ *Blasco, J. Luis - Que y Donde* [1981]. ‘Una lección de Jazz’. 19 al 25 d’octubre. Nº 188.

Causes [algunes] de la davallada a l'afició al Jazz de València quan la primera meitat de la dècada dels vuitanta:

→ Modes puntuals: l'anomenada ' <i>Movida Madrilenya</i> ' de la dècada dels vuitanta, ' <i>Música Tecno</i> ' i derivats.
→ Renaixença de les discoteques com a espais lúdics.
→ Manca d'informació musical de qualitat als mitjans de comunicació locals i d'àmbit estatal.
→ Assaig a la societat de l'inici de la globalització econòmica i també cultural que hauria d'arribar als anys noranta i al nou mil·lenni.
→ De cop i volta, el Jazz deixà de ser el revulsiu cultural europeu que fou a la dècada dels seixanta.

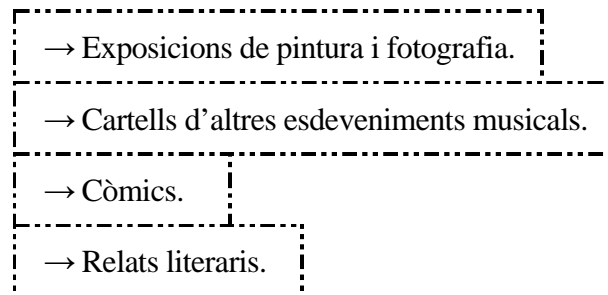
- ▶ “[Trad.] ...Passant per l'exigu nombre de persones interessades pel Jazz ...”.
- ▶ “... El local sembla travessar dificultats que els seus propietaris intenten remuntar tant sí com no i amb grans esforços econòmics. Esperem que ho aconseguen i que València conserve aquest racó dedicat al Jazz en directe ...”.⁶⁸⁶

Malgrat aquestos entrebancs, el Jazz seguí el camí obert al llarg dels anys exposats a la present tesi. La paraula Jazz deixà de significar molts sinònims [neguitosos a la seua major part i infectats de tòpics] per a esdevenir en un mot d'allò més quotidià als cercles culturals de la ciutat. Hom ja parlava de pintura, cinema, escultura, literatura, teatre i música [o música i Jazz tot separant el gènere del contingut específic -a l'igual que música i cançó-].

Els canvis que a començament dels vuitanta afectaren la societat valenciana vingueren acompanyats [moltes vegades donant fe de vida al modernisme local] de dotze compassos de Blues, fins i tot de personatges literaris.

⁶⁸⁶ Vergara, Antonio - *Quartica Jazz* [1981]. 'Cròniques'. Setembre. N° 5.

La influència de *Perdido Club de Jazz* a altres àmbits de la cultura de la ciutat es reflexa gairebé a tots els camps artístics:

Cal esmentar ací la novel·la curta de l'escriptor castellanenc Josep Palomero, *El pianista de Jazz* [iniciada a Mallorca a l'estiu del 1981 i *Premi Malva-rosa 1983*/Editorial Prometeo S.A. València, 1983] on el protagonista és un pianista de Jazz psicòpata. Per crear el personatge central de la novel·la, l'autor s'inspirà en el perfil de diversos músics de Jazz als quals observà i escoltà diverses vegades mentre tocaven a *Perdido Club de Jazz* a més de l'ambient 'lúdic i ensems misteriós' del soterrani on era la sala d'audicions.

Anys després, l'escriptor Ferran Torrent aconseguí un gran èxit [editorial i cinematogràfic] amb la seua novel·la *Un negre amb un saxo*, basada en l'ajut ofert per un saxofonista de Jazz del carrer -músic negre de passada a la ciutat- vers un investigador privat.⁶⁸⁷

De llavors ençà, el concepte música a la nostra terra ja no hi seria el mateix. Ni els músics tampoc. Aquesta tesi i el camí recorregut per elaborar-la així ho demostra.

⁶⁸⁷ Entrevista Personal amb l'escriptor i professor Josep Palomero Almela, realitzada a la ciutat de València el dimecres 10/IX/2007.

-III.6.1 Ressenya cronològica de les actuacions a *Perdido Club de Jazz* [actuacions fins les acaballes del 1981].

Des de la seua inauguració [13 de novembre del 1980] fins que conclou el període abastat per aquesta tesi [31 de desembre del 1981] les formacions i músics que van actuar a *Perdido Club de Jazz* van estar les següents:

o Dies 13, 14, 15 i 16/XI/1980 [Inauguració]:

→ANDREW CYRILLE & MAONO:

- ANDREW CYRILLE ⁶⁸⁸ [bateria]
- DAVE S. WARE [saxòfon]
- NICK DI GERONIMO [contrabaix]
- TED DANIELS [trompeta]

o Del 18 fins el 29/XI/1980:

→CARLOS GONZÁLBEZ TRIO

- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra]
- HORACIO FUMERO [contrabaix]
- PEER WYBORIS [bateria]

o De l'1 fins el 8/XII/1980:

→PAUL STOCKER TRIO:

- PAUL STOCKER [saxòfon]
- LARRY FISHKIND [tuba]
- PETER NYKIRUS [bateria]

⁶⁸⁸ **Andrew Cyrille** [Andrew Charles Cyrille. Brooklyn/Nova York, 10/11/1939]. Bateria. Estudià a l'Escola Juilliard. Tocà amb Mary Lou Williams, Coleman Hawkins, Illinois Jacquet, Kenny Dorham, Freddie Hubbard, Walt Dickerson, Rahsaan Roland Kirk i 11 anys tocant amb pianista Cecil Taylor. Experimentà en grups de percussió amb Kenny Clarke, Milford Graves, Don Moye, Rashied Ali, Daniel Ponce, Michael Carvin i Vladimir Tarasov. Al 1975 formà el grup Maono ['sentiments'] i ha col·laborat amb els músics més significatius del Jazz contemporani: David Murray, Muhal Richard Abrams, Mal Waldron, Horace Tapscott, James Newton i Oliver Lake. Enregistrà *A Tribute to Stuff Smith* amb Billy Bang i Sun Ra. Fou membre de la New School for Social Research in N. York City. Hi és considerat com el millor bateria nord-americà d'avantguarda.

Cartell anunciador de l'actuació a 'Perdido Club de Jazz' de PAUL STOCKER TRIO
[Cartelera Túrria, 1-7/12/1980. N° 878].

TRIO DE PAUL STOCKER (saxo) con LARRY FISHKIND (tuba) y PETER NYKIRUS (bateria).
Tots els dies (11'30 nit) Diumenges: 8 vesprada (preus reduïts) i 11'30 nit

o Dimarts 9/XII/1980:

→PAUL STOCKER TRIO + MIKE OSBORNE TRIO:

- PAUL STOCKER [saxòfon]
- LARRY FISHKIND [tuba]
- PETER NYKIRUS [bateria]
- MIKE OSBORNE [saxòfon]
- HORACIO FUMERO [contrabaix]
- ZLATKO KAVCIC [bateria]

o Del 10 fins el 18/XII/1980:

→MIKE OSBORNE TRIO:

- MIKE OSBORNE [saxòfon]
- HORACIO FUMERO [contrabaix]
- ZLATKO KAVCIC [bateria]

o Del 19 fins el 29/XII/1980:

→JORGE PARDO + JEAN-LUC VALLET TRIO:

- JORGE PARDO [saxòfon]
- JEAN-LUC VALLET [piano]
- NICK DI GERONIMO [contrabaix]
- GENE DI GERONIMO [bateria]

- ▶ “[Trad.] ... VALLET és un dels acompanyants que poden trobar-se a hores d’ara. Els seus solos estan bastits amb una sobrietat i un raciocini admirables ...”.

- ▶ “... El toc de JORGE PARDO té influències molt clares de DEXTER GORDON i JOHN COLTRANE tot i que li cal millorar el timbre del seu instrument ...”.⁶⁸⁹

- Del 2 fins el 6/I/1981:

→MAL WALDRON TRIO:

- MAL WALDRON [piano]
- NICK DI GERONIMO [contrabaix]
- GENE DI GERONIMO [bateria]

- ▶ “[Trad.] ... Quan escoltem Mal [WALDRON] tocant les balades en solitari -amb les quals sol obrir les actuacions- ja es decanta com un pianista segur i amb una gran potència, tot i que amb la gelor del primer tema de la sessió sembla més aviat pla ...”.⁶⁹⁰

- Del 8 fins el 18/I/1981:

→JEAN-LUC VALLET TRIO:

- JEAN-LUC VALLET [piano]
- NICK DI GERONIMO [contrabaix]
- GENE DI GERONIMO [bateria]

- Del 15 fins el 25/I/1981:

→JEAN-LUC VALLET TRIO.

- Del 2 fins el 18/II/1981:

→JEAN-LUC VALLET TRIO.

- Del 6 fins el 8/II/1981:

→JOAN ALBERT / JEAN-LUC VALLET TRIO:

- JOAN ALBERT [saxòfon]
- JEAN-LUC VALLET [piano]
- NICK DI GERONIMO [contrabaix]
- GENE DI GERONIMO [bateria]

⁶⁸⁹ Garcia Herraiz, Federico - Cartelera Túrria [1980/81]. ‘El cuarteto de Jean-Luc Vallet’. Setmana del 29 de desembre del 1980 fins el 4 de gener del 1981. N° 890.

⁶⁹⁰ Ruvira, Pep - Que y Donde [1981]. ‘Un gran pianista’. Setmana del 12 fins el 18 de gener.

o Del 9 fins el 15/II/1981:

→JEAN-LUC VALLET TRIO:

- ▶ “[Trad.] ... JEAN-LUC VALLET -amb diverses actuacions a València darrere seu- es mostra tal com un pianista flexible ensem que elegant, amb un domini que es posa a prova actuant com a element solista primordial en el trio ...”.⁶⁹¹

o Dimecres 18 i dijous 19/II/1981:

→JEAN-LUC VALLET TRIO.

o Del 20 fins el 22/II/1981:

→PEDRO ITURRALDE + JEAN-LUC VALLET TRIO:

- PEDRO ITURRALDE [saxòfon]
- JEAN-LUC VALLET [piano]
- NICK DI GERONIMO [contrabaix]
- GENE DI GERONIMO [bateria]

- ▶ “[Trad.] ... Feia dotze anys [des del 1968 a la *Sala Studio* amb TETE MONTOLIU, ERIC PETER i PEER WYBORIS] que ITURRALDE no hi era a València tocant ...”.
- ▶ “... GERRY MULLIGAN escrigué d’ell a la revista *Down Beat*: ‘He tocat amb un extraordinari saxofonista: PEDRO ITURRALDE ..’ ...”.⁶⁹²
- ▶ “[Trad.] ... Així, es desembolica [ITURRALDE] amb increïble desimboltura per terrenys ‘coltranians’ [JOHN COLTRANE], ‘rollinsnians’ [SONNY ROLLINS] i amb l’elegància d’STAN GETZ sense perdre -ensems- la seua pròpia definició com a músics ...”.⁶⁹³

→ L’intent de colp d’estat dut a terme a Madrid i València el 23 de febrer del 1981 pel coronel Tejero i el general Milans del Bosch agafà el bateria GENE DI GERONIMO arribant en avió a Madrid procedent de València.

⁶⁹¹ *Ruvira, Pep - Que y Donde* [1981]. ‘Jean-Luc Vallet en Perdido’. Setmana del 19 fins el 24 de gener.

⁶⁹² *Garcia Herraiz, Federico - Cartelera Túrria* [1981]. ‘Pedro Iturralde en Perdido’. Setmana del 23 de febrer fins l’1 de març. N° 890.

⁶⁹³ *Ruvira, Pep - Que y Donde* [1981]. ‘Una lección de Jazz’. Setmana del 2 fins el 8 de març. N° 155.

→ Degut a l'aldarull i els entrebancs produïts pels esdeveniments colpistes, el músic perdé l'enllaç amb l'avió que havia de dur-lo des de Madrid fins els Estats Units.

→ Pel que fa al Jazz, aquella anècdota fou la única nota a destacar d'aquella data en la qual la ciutat de València fou una de les que més patí les primeres hores del colp militar a més de ser peça clau al desenllaç d'aquell episodi.⁶⁹⁴

o Del 25 fins el 29/II/1981:

→ PEER WYBORIS TRIO:

- PEER WYBORIS [bateria]
- JEAN-LUC VALLET [piano]
- HORACIO FUMERO [contrabaix]

o Del 2 fins el 5/III/1981:

→ VALLET/WYBORIS/GONZÁLBEZ/FUMERO:

- JEAN-LUC VALLET [piano]
- PEER WYBORIS [bateria]
- HORACIO FUMERO [contrabaix]
- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra]

o Del 6 fins el 8/III/1981:

→ HAL SINGER/PEER WYBORIS TRIO:

- HAL SINGER [saxòfon]
- PEER WYBORIS [bateria]
- JEAN LUC VALLET [piano]
- HORACIO FUMERO [contrabaix]

⁶⁹⁴ ---Anècdota narrada per Federico Garcia Herraiz a una qualsevol de les converses mantingudes amb el crític de Jazz [2007/2008]. Informació refermada -entre altres- per Jose 'Pepito' Aparici Payan, soci fundador de *Perdido Club de Jazz*. ---N. de l'A.

- ▶ “[Trad.] ... Supervivent de l’època de les grans orquestres negres dels anys trenta i quaranta, HAL SINGER practica un tipus de Jazz enormement comunicatiu ...”.⁶⁹⁵
- ▶ “... SINGER sempre s’ha caracteritzat per ser un seguidor de les escoles de DON BYAS i COLEMAN HAWKINS ...”.
- ▶ “ ... Blues de dotze compasos , temes dels anys quaranta, de Bop i de Hard Bop tal com *Blues Marche* [ART BLAKEY], bossa noves, etc ...”.⁶⁹⁶

o Dilluns 12/III/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET

Pel que fa a la creació al club d’un grup més o menys estable [PERDIDO JAZZ, amb les formacions pertinents segons les necessitats: trio, quartet, quintet, etc.,] format amb músics valencians i que servira per tal de conformar de la millor manera possible les diverses programacions mensuals cal afegir el següent:

- La formació PERDIDO JAZZ QUARTET anava canviant de músics segons l’encapçalara un o altre solista, tot depenent de les dates contractades al Club.
- Com a formació fixa deixarem el nom de la formació i -tot seguit- farem un recull dels instrumentistes que formaren el quartet tenint en compte que altres músics locals o forans pujaven a tocar amb ells, sent -si més no- una mena de quartet base [de vegades] per tal de donar oportunitat a altres músics.
- La primera formació estava comformada per: MIGUEL BENET, XEMA SENABRE, RICARDO ‘Ritchie’ FERRER i VICENT CORTINA però també sota el nom de PERDIDO JAZZ QUARTET actuaren a *Perdido Club de Jazz* els següents músics:

Músics que pertanyeren a les diverses formacions de PERDIDO JAZZ QUARTET:

- MIGUEL BENET [piano]
- JOSHUA EDELMAN [piano]
- MARTA PERRY [flauta]

⁶⁹⁵ Garcia Herraiz, Federico - *Diario de València* [1981]. ‘Una semana de intensa actividad jazzística’. Dissabte, 28 de febrer.

⁶⁹⁶ Vergara, Antonio - *Cartelera Túrria* [1981]. ‘Hal Singer y el Trio de Peer Wyboris’. Setmana del 23 al 29 de març. N° 894.

- XEMA SENABRE [trompeta]
- XIMET CAFFARENA [saxòfon]
- JOSE LUIS GRANELL [saxòfon]
- RITCHIE FERRER ⁶⁹⁷ [contrabaix]
- LUIS LLARIO [contrabaix]
- PACO ARANDA [bateria]
- VICENT CORTINA ⁶⁹⁸ [bateria]
- MARIANO CUBEL ⁶⁹⁹ [bateria]

o Del 13 fins el 15/III/1981:

→CATALONIA JAZZ GRUP. [amb el vibrafonista ÀNGEL PEREIRA].

o Del 16 fins el 22/III/1981:

→TALLER DE JAZZ:

→ Els *Tallers de Jazz* consistiren en diverses jam sessions a càrrec d'alumnes i professors de l'única escola de música moderna que llavors hi havia a València: *Estudio Música*. Com a base rítmica per poder desenvolupar de manera adient les jam sessions hi eren els següents músics:

⁶⁹⁷ **Richie Ferrer**. [Ricardo José Ferrer Bayarri. València, 19/III/1962]. Contra baixista. Començà a tocar a diversos grups de Rock i Blues. Al 1980 tocà amb el Sextet de Jazz de la Caixa d'Estalvis de València amb Natxo Ros/piano; Paco/guitarra; Eladio Reinon/Saxòfon. Alt; Xema Senabre/trompeta i Quique Piqueras/bateria]. Començà a tocar amb el Perdido Jazz Quartet. Als noranta marxà a Madrid on -a hores d'ara- encara roman com a 'freelance'. Ha tocat a diverses formacions estatals [a la secció rítmica de Pedro Iturralde]. L'any 200 marxà de gira als Estats Units. Té un quartet al seu nom.

⁶⁹⁸ **Vicent Cortina Llopis**. [La Pobla de Vallbona, 28/IX/1948]. Bateria. Ha tocat gairebé tots els instruments de percussió i tot tipus de repertori a l'orquestra The Gamas. Als 26 anys estudia oficials de Percussió amb Roberto Campos Fabra. Tocà amb Los Errantes on coneix Pep Llopis/guitarra-piano amb qui formaria Cotó-en-Pèl amb Paco Cintero/baix i Carles Picó/guitarra, grup imprescindible per conèixer l'evolució musical al País Valencià [*Holocaust*/1977]. Escoltà Elvin Jones, Tony Williams i Martí Morell i contactà amb jazzistes locals [Miguel Benet/piano i Luís Llario/contrabaix. Aconsegueix ser bateria/base al Perdido Jazz Quartet. Amb un estil obert i sempre supeditat al repertori de qualsevol formació on haja tocat i de la qual podem donar fé el director d'aquesta tesi i aquest doctorand.

⁶⁹⁹ **Mariano Cubel Aroca**. [València, 16/VI/1957]. Bateria. Marxà a Alemanya quan només tenia 3 anys. Recorda haver vist programes de Jazz a la TV alemanya -primer- i després a Espanya [programes de Pepe Palau]. Als 17 anys estudià al Conservatori de València i al 1980 -ja havent tocat en grups de Rock- entrà a formar part de Perdido Jazz Quartet al costat de Joshua Edelman, Micki Benet i d'altres. Ha tocat a nombroses formacions de Jazz i -sobretot- de Salsa.

- TATSU [guitarra]
- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra]
- MARTA [veu]
- YAGÜE [baix elèctric]

○ Del 26 fins el 29/III/1981:

→PIBUS / FONT COMBO:

- DAVE PIBUS [saxòfon alt]
- SALVADOR FONT [bateria]
- RAMÓN GARCIA [vibràfon]
- HORACIO FUMERO [contrabaix]

- ▶ “[Trad.] ... El repertori que presenten és prou nou pel que fa a actuacions anteriors doncs inclou temes de CHARLIE PARKER [*Dexterity* i *Chasing the Bird*] i d’altres clàssics com *Night in Tunisia* ...”.⁷⁰⁰

○ De l’1 fins el 5/IV/1981:

→PIBUS / FONT COMBO.

○ Del 8 fins el 12/IV/1981:

→BURTON GREEN TRIO:

- BURTON GREEN [piano]
- HORACIO FUMERO [contrabaix]
- ZLATKO KAUCIC [bateria]

- ▶ “[Trad.] ... Els temes propis que interpretà [BURTON GREEN] eren excessivament parasitaris de compositors clàssics com ara SATIE i BARTOK. La seua articulació té prou fluïdesa però els desenvolupaments improvisadors són limitats, defecte que es feu palès als temes *Bye-Ya* [THELONIOUS MONK] i *Peace* [HORACE SILVER] ...”.⁷⁰¹

○ Del 16 fins el 19/IV/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

⁷⁰⁰ Nicolás - *Mundo Musical* [1981]. ‘Cuarteto de Dave Pibus en Perdido’. Setmana del 6 fins el 12 d’abril. N° 2.

⁷⁰¹ García Herraiz, Federico - *Cartelera Túria* [1981]. ‘Burton Green Trio’. Setmana del 20 fins el 26 d’abril. N° 898.

- Del 22 fins el 27/IV/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

- Del 29/IV fins el 4/V/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

- Del 8 fins el 10/V/1981:

→PEDRO ITURRALDE QUARTET.

• PEDRO ITURRALDE	[saxòfon]
• JEAN LUC VALLET	[piano]
• HORACIO FUMERO	[contrabaix]
• J. A. GALÍCIA	[bateria]

- ▶ “[Trad.] ... Si hi ha alguna cosa reprovatòria vers ITURRALDE és el fet d’haver-hi assimilat [no dic ‘copiat’] massa bé COLTRANE ... ”.⁷⁰²

- Dimarts 11 i dimecres 12/V/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

- Dimecres 13 i dijous 14/V/1981:

→DAVE S. WARE QUARTET:

• DAVE S. WARE	[saxòfon]
• GENE ASHTON	[piano]
• BRIAN SMITH	[contrabaix]
• BEAVER HARRIS	[bateria]

- ▶ “[Trad.] ... Dues actuacions programades inesperadament tot aprofitant un buit a la gira europea del grup ...”.
- ▶ “... El problema és que DAVID S. WARE no posseeix capacitat ni dots de líder. La seua tècnica és tan minvada i tosca que per a aconseguir qualsevol moment interessant i poètic ha de recórrer a llarguíssimes i mecàniques repeticions de les mateixes

⁷⁰² E.E.- *Mundo Musical* [1981]. ‘Jazz: Pedro Iturralde’. Setmana del 25 fins el 31 de maig. N° 7.

frases i crits amb el resultat de grans períodes on no succeeix absolutament res tret de l'avorriment ...".⁷⁰³

o Del divendres 15 fins el diumenge 17/V/1981:

→MATHEW SIMON QUARTET:

- MATHEW SIMON [trompeta]
- JORDI BORRELL [guitarra]
- HORACIO FUMERO [contrabaix]
- SALVADOR FONT [bateria]

o Dilluns 18/V/1981:

→PEDRO ITURRALDE QUARTET:

- PEDRO ITURRALDE [saxòfon]
- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra]
- HORACIO FUMERO [contrabaix]
- JOSE A. GALÍCIA [bateria]

o Del 19/V/fins el 10/VI/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

Anunci de l'ALLAN SKIDMORE TRIO per a *Perdido Club de Jazz* on es parla de la procedència dels músics.

<p>CLUB DE JAZZ "PERDIDO" (Sueca, 17)</p> <p>Tres únicos días el gran saxo tenor inglés</p> <p>ALAN SKIDMORE</p> <p>co-líder con Mike Osborne de S. O. S. y acompañante habitual de John Mayall.</p> <p>En trio con TONY OXLEY (batería), miembro de los grupos de Bill Evans y John McLaughlin, y</p> <p>ALI AHAURAND (contrabajo)</p> <p>Jueves 11 y viernes 12 (11'30 noche) Sábado 13 (8 tarde y 11'30 noche)</p>

o De l'11 fins el 13/VI/1981:

→ALAN SKIDMORE TRIO:

- ALAN SKIDMORE [saxòfon]

⁷⁰³ Garcia Herraiz, Federico - *Cartelera Túria* [1981]. 'Dave S. Ware Quartet en Perdido'. 1 al 7 de juny. N° 904.

- TONY OXLEY [bateria]
- ALI AHOURAND [contrabaix]

- ▶ “[Trad.]...Saxofonista tenor i soprano, ALAN SKIDMORE és un dels músics de Jazz més importants al Regne Unit ...”.
- ▶ “... A partir de la seua trobada amb el saxofonista baríton JOHN SURMAN, inicia una orientació més profitosa i personal atès que SKIDMORE, MIKE OSBORNE i SURMAN formen el grup ‘SOS’ -inicials dels seus noms- ...”.⁷⁰⁴
- ▶ “... Als temes *Lonnie’s lament* i *You don’t know what love is* feu servir tècnica més aviat ‘coltraniana’ ...”.⁷⁰⁵

○ Del 15 fins el 22/VI/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

○ Del 24 fins el 29/VI/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

○ De l’1 fins el 4/VII/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

○ Del 8 fins l’11/VII/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

○ Del 15 fins el 18/VII/1981:

→CARLOS GONZÁLBEZ / HORACIO FUMERO:

- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra]
- HORACIO FUMERO [contrabaix]

○ Del 22, 23, 24, 25 i 29/VII/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

○ Del 30/VII fins l’1/VIII/1981:

⁷⁰⁴ Garcia Herraiz, Federico - *Diario de València* [1981]. ‘Actuaciones del Alan Skidmore Trio’. Ressenya del trio apareguda l’11 de juny.

⁷⁰⁵ Garcia Herraiz, Federico - *Cartelera Túrria* [1981]. ‘Alan Skidmore Trio en Perdido’. Setmana del 22 fins el 28 de juny. N° 907.

→LLUÍS VIDAL / ANGEL PEREIRA:

- LLUÍS VIDAL [piano]
- ANGEL PEREIRA [vibràfon]

○ Del 5 fins el 8/VIII/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

○ Del 26 fins el 29/VIII/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

○ Del 2 fins el 5/IX/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

○ Del 9 fins el 13/IX/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

○ Del 16 fins el 20/IX/1981:

→CARLOS GONZÁLBEZ / JOSHUA EDELMAN:

- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra]
- JOSHUA EDELMAN [piano]

○ Del 23 fins el 27/IX/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

○ Dimecres 30/IX i dijous 1/X/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

○ Divendres 2 i dissabte 3/X/1981:

→TETE MONTOLIU [piano sols].

○ Diumenge 4/X/1981:

→TETE MONTOLIU / CARLOS GONZÁLBEZ:

- TETE MONTOLIU [piano]

- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra]

- ▶ “[Trad.] ... Guitarrista autodidacta tot i que no exempt d’influències [CARLOS GONZÁLBEZ] i amb una tècnica que el situa entre els millors guitarristes del país, estigué a l’alçària de les circumstàncies. TETE MONTOLIU es mesurà i ambdós músics trobaren un lloc comú en estàndards com *Lover man; On green dolphin street ...*”.
- ▶ “ ... Altre èxit fou la resposta del públic [el club hi era ple de gom a gom], fet que de mantenir-se així permetrà una millor i més regular programació de concerts ... ”.⁷⁰⁶

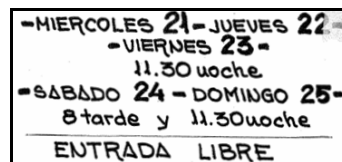
- Del 7 fins l’11/X/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

- Del 14 fins el 18/X/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

Anunci fet a mà i penjat a la porta d’accés del mateix club *Perdido* pertanyent a l’actuació del duo GONZÁLBEZ/EDELMAN del 21-25/X/1981. El nom del pianista apareix escrit com ‘Josue’ i el del guitarrista amb caràcters més grans:⁷⁰⁷

- Del 21 fins el 25/X/1981:

→CARLOS GONZÁLBEZ / JOSHUA EDELMAN:

- CARLOS GONZÁLBEZ [guitarra]
- JOSHUA EDELMAN [piano]

- Del 26/X fins l’1/XI/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

⁷⁰⁶ Ruvira, Pep - *Que y Donde* [1981]. ‘Tete Montoliu / Carlos González’. 19 al 25 d’octubre. N° 188.

⁷⁰⁷ Paco Artigas [membre fundador de *Perdido Club de Jazz*]. Col·lecció particular.

o Dimecres 4 i dijous 5/XI/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

o Del divendres 6 fins el diumenge 8/XI/1981:

→QUICO PI DE LA SERRA [guitarra].⁷⁰⁸

- ▶ “[Trad.] ... PI DE LA SERRA -qui va eixir a l’escenari acompanyat de tres guitarres- oferí un espectacle, suggestiu i ben elaborat tot alternant cançons de poètica pausada amb temes carregats de força a més de peces instrumentals interpretades amb energia i habilitat indiscutibles ...”.⁷⁰⁹

o De l’11 fins el 15/XI/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

o Del 18 fins el 22/XI/1981:

→CARLOS GONZÁLBEZ / JOSHUA EDELMAN.

o Del 25 fins el 29/XI/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

o Del 2 fins el 6/XII/1981:

→JOSHUA EDELMAN SEXTET:

- JOSHUA EDELMAN [piano]
- RAMON ‘Sebo’ CARDO [saxòfon]
- MARTA PERRY [flauta]
- MICHAEL BERTI [contrabaix]
- CESAR BERTI [percussió/veu]

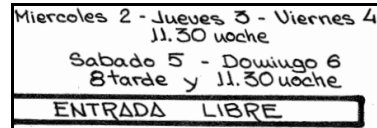
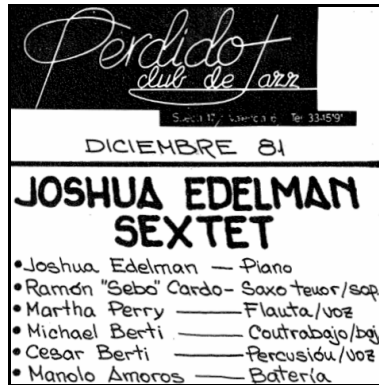
⁷⁰⁸ ‘*Quico*’ Pi de la Serra [Francesc Pi de la Serra i Valero. Barcelona, 6/VIII/1942]. Cantautor i guitarrista. Al 22/III/1962, entrà als Els Setze Jutges com acompanyant de Miquel Porter i Moix. Els Setze Jutges n’eren: Miquel Porter i Moix, Remei Margarit, Josep Maria Espinàs, Delfí Abellà, Francesc Pi de la Serra, Enric Barbat, Xavier Elies, Guillermina Motta, Maria del Carme Girau, Martí Llauredó, Maria Amèlia Pedrerol, Joan Ramon Bonet, Joan Manel Serrat, Maria del Mar Bonet, Lluís Llach i Rafael Subirachs. Visitant habitual al Club de Jazz Jamboree, escolta en directe músics com Francesc Burrull, Ricard Roda, Ricard Miralles i Lou Bennett. Amb René Thomas enregistrà *L’home del carrer*/1964, que aviat és enregistrat per altres cantants [Joan Manuel Serrat i Jaume Sisa]. Al 1982 inicià la seua col·laboració amb Joan Albert Amargós i publicà *Pijama de saliva*/1983. A la dècada dels noranta presentà diversos programes de ràdio dedicats al Jazz.

⁷⁰⁹ *Blasco, J.L. - Que y Donde* [1981]. ‘Quico se perdió en Perdido’. 23 al 29 de novembre. N° 193.

• MANOLO AMORÓS

[bateria]

Anunci -també fet a mà- pertanyent a l'actuació del sextet de JOSHUA EDELMAN [escrit correctament] del 2-6/XII/1981.⁷¹⁰

o Del 9 fins el 13/XII/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

o Del 16 fins el 20/XII/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

o Del 26 fins el 30/XII/1981:

→PERDIDO JAZZ QUARTET.

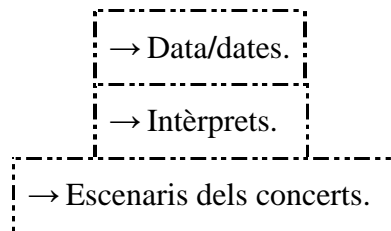
⁷¹⁰ Paco Artigas [membre fundador de *Perdido Club de Jazz*]. Col·lecció particular.

-III.6.2 Cronologia de les actuacions de Jazz més significatives presentades a la ciutat de València fins el 31 de desembre del 1981.

La present cronologia jazzística de la ciutat comença el 9 de desembre del 1959, data força significativa pel que fa a la introducció i posterior desenvolupament del Jazz a València i la resta del País Valencià.

Tal i com s'apunta a la Introducció de la present tesi, el llistat conclou el 31 de desembre del 1981 degut als motius explicats per aquest doctorand.

La manera de presentar-ho al present treball és purament cronològica i redactada fent servir tres paràmetres directius:

Al tercer apartat hi són també els apuntaments considerats significatius per aquest doctorand i enquadrats dintre de la idea global del fet musical a la ciutat [siga o no jazzístic] necessari per a la contextualització narrativa de la tesi:

→ Músics i grups que [tot i no ser qualificats com a 'jazzístes' a la manera ortodoxa] han esdevingut en importants per la seua influència dintre del món musical més avançat i -per la qual cosa- també més proper al Jazz.

→ Esdeveniments musicals amb cert ressò social [més enllà del fet musical en si] tal com el desenvolupament de festivals genèrics [al present treball hi apareixen tres com a tals i d'altres amb només la intencionalitat de ser-ho].

→ Indrets on tocar i escoltar Jazz a la ciutat [per als intèrprets locals fou també sinònim ‘d’aprenentatge’].

→ Quantitat comparativa pel que feu al nombre de concerts pel que feu d’una dècada a una altra [setanta] i mitjans per desenvolupar-los [ajuts als diversos organitzadors per part d’alguns estaments oficials].

→ Importància fonamental del paper emprat pels dos clubs més significatius a la ciutat [*Tres Tristes Tigres* i *Perdido Club de Jazz*] i la seua tasca professional i orientativa [de vegades també pedagògica] davant els músics de Jazz valencians.

<p>9-XII-1959</p>	<p>TETE MONTOLIU/ALVARO 'VICHO' VICENCIO [anunciats com a 'CUARTETO TETE MONTOLIU'].</p>	<p>‡ <i>Club Universitario/TEU.</i> → Cal consider-la com LA PRIMERA ACTUACIÓ D'UNA FORMACIÓ JAZZÍSTICA [consolidada com a tal i amb concepte i llenguatge jazzístic adient] presentada a València.</p>
<p>→ 1959/1962. Actuacions diverses de la 'ORQUESTA SINFÓNICA DE JAZZ DE RADIO VALÈNCIA' i del 'CONJUNTO HOT DE SOLISTAS' creats i dirigits per BLAS SALES MORAGUES.</p>		
<p>→ 23-07-1959. En cas d'haver-se dut a terme, l'actuació del guitarrista OSCAR ALEMÁN i la 'ORQUESTA ARGENTINA DE JAZZ' a la <i>Plaça de Bous</i> de València haguera estat considerada COM LA PRIMERA a la ciutat per part d'una veritable formació de 'jazzmen' reconeguts. El concert fou anul·lat per culpa de la forta pluja caiguda.</p>		
<p>→ 18-03-1960. <i>Teatre Principal:</i> la 'ORQUESTA SINFÓNICA DE JAZZ' de BLAS SALES actuà al costat de l'Orfeó Universitari dirigit per JESÚS RIBERA FAIG acompanyant temes 'espirituals negres' i música gospel.</p>		
<p>→ 5-03-1962. <i>Teatre Principal: Festival del Jazz.</i> 'Gran Orquesta Levante' dirigida per : Octavio Ferrer. Cal afegir-ne d'altres semblants malgrat interpretar un repertori poc jazzístic.</p>		

		→ 23-03-1963. <i>Plaça de Bous</i> : XAVIER CUGAT i ABBE LANE. Orquestra de 25 músics nord-americans i hispans interpretant mambos i salsa.
6-V-1964	SPREE CITY STOMPERS.	‡ <i>Institut Alemany de València</i> .
12-XII-1965	JOSEPH 'Pepsi' AUER QUINTET + WILLI JOHANNES.	‡ <i>Teatre Principal</i> . Org: Institut Alemany de València.
		→ JUAN ROBERTO GONZALEZ ROCHINA TRIO. Programa setmanal de ràdio a <i>La Voz de Levante</i> . Toquen a les cafeteries <i>Chacalai</i> i <i>Suizo</i> .
		→ Febrer-1966: Parador faller <i>Beatnik</i> . Actuen ROBERT QUARTET [J. R. Gonzalez] i FRANCESC PI DE LA SERRA.
1966/67	CHE [Xe] QUARTET: LIBERTO BENET/JUAN ROBERTO GONZALEZ ROCHINA/MAMUEL 'Moixent' LÓPEZ i XAVIER BENET.	→ 1966-1967: Jam sessions a la <i>Societat Coral El Micalet</i> . Les primeres a València. Toca també el bateria VICENTE ZARAGOZÀ, amic i quasi deixeble d'ALBERTO ALONSO 'Orelletes'.
		→ Agost-1967: LOUIS ARMSTRONG actuà a la sala <i>El Gallo Rojo</i> [El Campello].
13-I-1968	TETE MONTOLIU TRIO [piano sols] + CHE [Xe] QUARTET.	‡ <i>Piscina Vedri</i> [Passeig de l'Albereda]. → Fins la presentació d'aquesta tesi, ha estat considerada per crítics i estudiosos del tema com la primera actuació de TETE MONTOLIU a València i no l'abans esmentada del 9-XII-1959 al <i>Club del TEU</i> i en formació de quartet.

15-XII-1968	TETE MONTOLIU TRIO + PEDRO ITURRALDE.	‡ Sala Studio [c/ Taquígrafo Martí, 4].
17-XII-1968	JAZZ EXPERIMENTAL [<i>Che [Xe] Quartet</i>] i FRANCESC PI DE LA SERRA.	‡ Sala Studio.
18-XII-1968	BLUES EXPERIMENTAL [CHE - XE- QUARTET].	‡ Sala Studio.
10-V-1969	CANAL STREET BAND.	‡ Sala Studio.
28/29-I-1972	FRANCESC PI DE LA SERRA.	‡ Sala Studio.
		→ El 29-05-1972, el Grup Instrumental del <i>Conservatori de València</i> estrena <i>Pensado en Jazz</i> d'EDUARDO MONTESINOS [Third Stream].
		→ Començament dels anys setanta: demostracions del bateria JOE MORELLO a l'edifici <i>Aliatar</i> [testimoni personal a la tardor del 1973].
10-I-1973	QUARTET NÜRNBERGER JAZZ COLLEGIUM.	‡ Institut Alemany de València.
2/3-VI-1973	TETE MONTOLIU.	‡ <i>Col·legi Escolàpies</i> [Ferran el Catòlic, 23 - Erudito Orellana].
		→ Octubre-1973: <i>Studio SA</i> anuncia la celebració de la <i>Setmana de Jazz</i> amb LOU BENNETT, AL JONES, TETE MONTOLIU, ERIC PETER, ADRIÀ FONT i JOHNNY GRIFFIN.
9/10/11-X-1973	LOU BENNETT - AL JONES.	‡ Sala Studio.

		→ El concert de TETE MONTOLIU TRIO + JOHNNY GRIFFIN [13-X-1973] a <i>Studio</i> fou suspès per ordre del governador civil Ricardo Oltra Moltó.
		→ Novembre-1973: Studio SA lloga el <i>Teatre - Cinema València</i> [carrer Quart] per oferir espectacles davant més espectadors.
13-XII-1973	TRADITIONAL JAZZ STUDIO DE PRAGA.	‡ <i>Teatre Principal</i> . → Organitzat per la 'Caja de Ahorros de València'.
		→ 28-XII-1973: Estrena de l'òpera <i>Rock Tommy</i> al <i>Teatre Princesa</i> interpretada per músics valencians i basada en l'obra del grup anglès THE WHO.
23 → 28-II i 1-III-1974	LOU BENNETT/AL JONES.	‡ <i>Sala Studio</i> .
7-V-1974	ASSOCIATION PC [JOACHIM KÜHN].	‡ <i>Institut Alemany de València</i> .
		→ 8-V-1974: Primers 'clínic's per a músics valencians a càrrec dels músics integrants d'ASSOCIATION PC.
9/10/11-V-1974	TETE MONTOLIU.	‡ <i>Societat Coral El Micalet</i> .
		→ 10-V-1974: Estrena de l'òpera <i>Rock L'home de cotó en pèl</i> [Traver/Picó] al <i>Teatre Principal</i> sobre texts de Vicent Andrés Estellés.

		→ 17-VI-1974: El 'bluesman' anglès John Mayall actuà al <i>Teatre Princesa</i> .
18/19-X-1974	JAZZ GROUP [del CAVA JAZZ DE TARRASSA].	⌘ Sala Studio.
		→ 5 i 7-XII-1974: L'OMV estrena de <i>Concierto para Quinteto de Jazz y Orquesta</i> de JOSÉ NIETO al <i>Cinema Martí</i> .
13/14-XII-1974	TETE MONTOLIU TRIO.	⌘ <i>Sala Studio</i> .
16 → 20-XII-1974	RENÉ THOMAS/LOU BENNETT/AL JONES.	⌘ <i>Sala Studio</i> .
		→ Desembre-1974. El cor 'Los Angeles Jubilee Singers' [EEUU] actuà a la <i>Facultat de Dret</i> de València.
5/6-I-1975	SLIDE HAMPTON + TETE MONTOLIU TRIO.	⌘ <i>Societat Coral El Micalet</i> .
		→ 31-I-1975. 'Orquesta Mirasol' al <i>Cinema - Teatre Hercumar</i> d'Alaquàs, a l'Horta Sud.
		→ 10-II-1975. 'Soft Machine' al <i>Cinema - Teatre Hercumar</i> d'Alaquàs, a l'Horta Sud.
29/30-V-1975	TRADITIONAL JAZZ STUDIO DE PRAGA.	⌘ <i>Teatre Princesa</i> .
		→ 6-VI-1975: Banda Municipal de València. Estrena a <i>La Llotja</i> l'obra d'Eduardo Montesinos <i>Estudio en Jazz</i> .
30/31-I-1976	JORDI SABATÉS/SANTI ARISA.	⌘ <i>Societat Coral El Micalet</i> .

		→ 9-VI-1976: L'actuació de 'Revival Jazz Band de Bratislava' al T. <i>Princesa</i> se suspesa per culpa d'un accident de tràfic.
		→ 3/4-X-1976: 'Orquesta Mirasol' a la S. C. <i>El Micalet</i> .
		→ 7-X-1976: Actum-Música contemporània, a la <i>Societat Coral El Micalet</i> .
		→ 10/11/12-X-1976: Grup de Fusió 'Oriol-Tranvia' a la <i>Societat Coral El Micalet</i> .
15/16/17-X-1976	GAETANO LIGUORI [TRIO IDEA].	‡ <i>Societat Coral El Micalet</i> .
		→ 25-II-1977. → Obertura del Club de Jazz 'TRES TRISTES TIGRES'.
25/26/27-II-1977	ESO Y TAL .[vesprada] VALÈNCIA JAZZ . [nit]	‡ <i>Tres Tristes Tigres</i> .
1/2/3-III-1977	VALÈNCIA JAZZ.	‡ <i>Tres Tristes Tigres</i> .
8 →11-III-1977	VALÈNCIA JAZZ.	‡ <i>Tres Tristes Tigres</i> .
		→ 12-III-1977. Actuació del grup de Rock 'Cotó en pèl' a <i>Tres Tristes Tigres</i>
		→ 14-III-1977. Segona actuació del cor 'Los Angeles Jubilee Singers' al <i>Teatre Principal</i> .
15-III-1977	VALÈNCIA JAZZ.	‡ <i>Tres Tristes Tigres</i> .

18/19-III-1977	GAETANO LIGUORI [TRIO IDEA].	‡ Cafè Concert.
24/25-III-1977	VALÈNCIA JAZZ.	‡ Tres Tristes Tigres.
2/3-IV-1977	TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.	‡ Cafè Concert.
5/6-IV-1977	TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.	‡ Tres Tristes Tigres.
9/10-IV-1977	TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.	‡ Tres Tristes Tigres.
13-IV-1977	TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.	‡ Gent.
14-IV-1977	VALÈNCIA JAZZ.	‡ Gent.
19→23-IV-1977	TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.	‡ Tres Tristes Tigres.
27/28-IV-1977	GENE 'MIGHTY FLEA' CONNORS QUARTET.	‡ Tres Tristes Tigres.
6/7/8-V-1977	JORDI SABATÉS.	‡ Cafè Concert.
10/11/12-V-1977	TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.	‡ Tres Tristes Tigres.
13/14/15-V-1977	RICARD MIRALLES TRIO.	‡ Tres Tristes Tigres.
17/18-V-1977	TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.	‡ Tres Tristes Tigres.
		→ 19-VI-1977. Jam session [els dijous] a Tres Tristes Tigres.
20/21-V-1977	TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.	‡ Tres Tristes Tigres.
23-V-1977	TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.	‡ Tres Tristes Tigres.
24/25-V-1977	TETE MONTOLIU TRIO + ROGELIO JUAREZ.	‡ Tres Tristes Tigres.
26/27-V-1977	TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.	‡ Tres Tristes Tigres.

		→ 28/29-VI-1977. Actuació del grup alemany de Folk i música hindú 'Flying Veena' a <i>Tres Tristes Tigres</i> .
12-IX-1977	TRIPLE ZERO + XIMET CAFFARENA.	‡ <i>Tres Tristes Tigres</i> .
12-IX-1977	TRIPLE ZERO + MAURICE LAGIER.	‡ <i>Tres Tristes Tigres</i> .
14-IX-1977	TRIPLE ZERO + CARLOS GONZÁLBEZ.	‡ <i>Tres Tristes Tigres</i> .
15/16-IX-1977	TRIPLE ZERO + MAURICE LAGIER.	‡ <i>Tres Tristes Tigres</i> .
17-IX-1977	MAURICE LAGIER + CARLOS GONZÁLBEZ [duo].	‡ <i>Tres Tristes Tigres</i> .
18-IX-1977	MAURICE LAGIER + DONATO MAROT [duo].	‡ <i>Tres Tristes Tigres</i> .
		→ 23/24-IX-1977. → <i>Festival Jazz 77</i> al <i>Teatre Principal</i> . Primer Festival de Jazz a València. organitzat pel Col·lectiu Promoción Jazz.
23-IX-1977	TRIPLE ZERO JAZZ TRIO-HOT JAZZ ENSEMBLE-MODERN JAZZ SEXTET-JAYME MARQUES + VALÈNCIA JAZZ.	‡ <i>Teatre Principal</i> . → Primera Jornada del <i>Festival Jazz 77</i> .
24-IX-1977	BENNETT/WYBORIS/PETERS-RICARD MIRALLES TRIO-CHRISTIAN ESCOUDÉ + RICARD MIRALLES TRIO.	‡ <i>Teatre Principal</i> . → Segona Jornada del <i>Festival Jazz 77</i> .
		→ 23/24-IX-1977. Jam sessions a la fi de les jornades del <i>Festival Jazz 77</i> . Tocaren els músics locals C. Gonzálbez i Ximet Caffarena.

		→ 7-X-1977. 'Mirasol-Colores' a Gent. Orquestra de Fusió, escissió de la 'Orq. Mirasol'.
13/14-X-1977	LOU BENNETT/BILLY BROOKS.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
24/26-X-1977	TRIPLE ZERO JAZZ TRIO + PATSY PETERS.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
25 → 29 -X-1977	TRIPLE ZERO + VALÈNCIA JAZZ + PAUL STOCKER.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
7-XI-1977	TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
8-XI-1977	VALÈNCIA JAZZ + PACO ARANDA.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
9/11-XI-1977	TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
12-XI-1977	VALÈNCIA JAZZ.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
		→ 13-XI-1977. Actuà en <i>Tres Tristes Tigres</i> el pianista 'Tito' del qual ho hem pogut trobar cap referència musical.
15/16-XI-1977	GENE 'MIGHTY FLEA' CONNORS + JEAN-LUC VALLET TRIO.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
17/18-XI-1977	WALLACE DAVENPORT + JEAN-LUC VALLET TRIO.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
1 → 26-I-1978	PAUL STOCKER + VALÈNCIA JAZZ TRIO + ZLATKO KAVCIC.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
27/28/29-I-1978	JEAN-LUC VALLET TRIO + PAUL STOCKER.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
1 → 4-II-1978	JEAN-LUC VALLET TRIO + PAUL STOCKER.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
6/12/20/27-II-1978	MAURICE LAGIER.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>

7-II-1978	VALÈNCIA JAZZ + ZLATKO KAVCIC.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
8/9-II-1978	TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
10/11-II-1978	JEAN-LUC VALLET TRIO + PAUL STOCKER.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
14/15-II-1978	PETER DELPHINIC + VALÈNCIA JAZZ + ZLATKO KAVCIC.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
17/18-II-1978	PETER DELPHINIC + VALÈNCIA JAZZ + ZLATKO KAVCIC.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
20/27-II-1978	MAURICE LAGIER.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
21/22-II-1978	PETER DELPHINIC QUARTET.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
23 → 26-II-1978	'SEPTETO PRIMER ANIVERSARIO'.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i> Primer aniversari del club.
28/29-II-1978	PETER DELPHINIC QUARTET.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
1 → 4-III-1978	PETER DELPHINIC QUARTET.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
6/12-III-1978	MAURICE LAGIER.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
6 → 11-III-1978	VALÈNCIA JAZZ QUARTET.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
2 → 6-IV-1978	PETER DELPHINIC + VALÈNCIA JAZZ QUARTET.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
6 → 11-V-1978	ELIA FLETA + JEAN-LUC VALLET TRIO.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
17/18/19-V-1978	JORDI SABATÉS/SANTI ARISA.	‡ <i>Gent.</i>
30-V-1978	THE OLD TIMERS [Polonia] JAZZ TRADICIONAL.	‡ <i>Teatre Principal.</i>
		→ 29/VIII → 9/IX-1978. Grup de Rock 'Guadalquivir' a <i>Tres Tristes Tigres.</i>

8-IX-1978	VALÈNCIA JAZZ.	⌘ <i>Gent.</i> → Primera actuació a la sala després de les vacances.
12 → 17-IX-1978	VALÈNCIA JAZZ.	⌘ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
23-IX → 1-X-1978	PETER DELPHINIC + VALÈNCIA JAZZ QUARTET.	⌘ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
24 → 28-X-1978	SANTIAGO REYES TRIO.	⌘ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
7 → 12-XI-1978	DUO DEL CARAJÓ.	⌘ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
14 → 19-XI-1978	JEAN-LUC VALLET TRIO.	⌘ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
21 → 26-XI-1978	JEAN-LUC VALLET TRIO + CARLOS GONZÁLBEZ.	⌘ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
5 → 8-XII-1978	JEAN-LUC VALLET TRIO.	⌘ <i>Tres Tristes Tigres.</i> → Nova sonorització al club.
12 → 17-XII-1978	MIKE OSBORNE + JEAN-LUC VALLET TRIO.	⌘ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
19/20-XII-1978	JEAN-LUC VALLET TRIO.	⌘ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
21 → 25-XII-1978	DUO DEL CARAJÓ.	⌘ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
26 → 30-XII-1978	CLAUDE GUILHOT + JEAN-LUC VALLET TRIO.	⌘ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
2 → 7-I-1979	CLAUDE GUILHOT + JEAN-LUC VALLET TRIO.	⌘ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
9 → 21-I-1979	CUARTETO DEL CARAJÓ [DUO DEL CARAJÓ eixamplat].	⌘ <i>Tres Tristes Tigres.</i>

13/14-II-1979	VALENCIA JAZZ.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
15 →18-II-1979	PAUL STOCKER QUARTET.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
20 →21-II-1979	PAUL STOCKER/ZE EDUARDO DUO.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
		→ 21-II-1979. Grup de Rock simfònic 'Guadalquivir' al Teatre Princesa.
22 →25-II-1979	PAUL STOCKER QUARTET.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
13/14-III-1979	TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
15 → 18-III-1979	QUINTETO YACARÉ [bossa noves i sambes].	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
27/28-III-1979	CARLOS GONZÁLBEZ/DONATO MAROT DUO.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
29 → 31-III- I 1-IV-1979	JORDI SABATÉS QUINTET.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
1/4/5-IV-1979	PAUL STOCKER TRIO.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
6/7/8-IV-1979	PAUL STOCKER QUARTET.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
16 → 22-IV-1979	TRIPLE ZERO JAZZ TRIO.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
24 → 28-IV-1979	MIKE OSBORNE QUARTET.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
7 → 12-V-1979	DUO DEL CARAJÓ.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
5 → 10-VI-1979	CUARTETO MADERA.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>

		→ 8-VI-1979. El cantautor Joan Baptista Humet canta a la <i>Sala Hippopotamus</i> acompanyat pel guitarra Josep M ^a Bardagí.
27/28/29-VI-1979	VALENCIA JAZZ.	‡ <i>Tres Tristes Tigres.</i>
		→ VII-1979. → El Club de Jazz <i>Tres Tristes Tigres</i> deixà de funcionar com a tal.
4 → 7-X-1979	ANDREW CYRILLE & MAONO.	‡ <i>València Cinema [c/ Quart, 23].</i>
26-XI-1979	STAN GETZ QUINTET.	‡ <i>Teatre Principal.</i>
28-XI-1979	BIG BAND DEL SINDICAT DE BARCELONA [dirigits per FRANCECS BORRULL].	‡ <i>Jardins del Real dels Vivers.</i> → <i>Gran Festival Homenaje a Glenn Miller.</i>
13-XII-1979	BILL EVANS TRIO.	‡ <i>Teatre Principal.</i>
I-1980 [TOTS ELS DILLUNS]	VALENCIA JAZZ TRIO/QUARTET.	‡ <i>Sala Escalante [al carrer Landerers, 5].</i>
11/12/13-I-1980	KENNY CLARK TRIO.	‡ <i>València Cinema.</i>
30/31-I-1980	CARLOS GONZÁLBEZ/HORACIO FUMERO.	‡ <i>Barro [carrer Ripalda, 17].</i>
1/2-II-1980	CARLOS GONZÁLBEZ/HORACIO FUMERO + STEWE POTTS QUARTET.	‡ <i>Sala Escalante.</i>
17-II-1980	DIZZY GILLESPIE QUARTET + CARLOS GONZÁLBEZ TRIO.	‡ <i>Teatre Principal.</i>
12/13-III-1980	CARLOS GONZÁLBEZ/MIGUEL 'MICKY' BENET DUO.	‡ <i>Barro.</i>

17/18/19-III-1980	ARCHIE SHEPP QUINTET.	‡ <i>Sala Escalante.</i>
11-IV-1980	GEORGE COLEMAN QUARTET.	‡ <i>Sala Escalante.</i>
28-IV-1980	ART BLAKEY & JAZZ MESSENGERS.	‡ <i>Teatre Principal.</i>
8 → 11-V-1980	TETE MONTOLIU TRIO.	‡ <i>València Cinema.</i> → Anunciat també com <i>Teatro València-Filmoteca Nacional.</i>
9-V-1980	'LA GRAN ORQUESTA DE LIONEL HAMPTON'.	‡ <i>Teatre Princesa.</i>
24-VI-1980	PHAROAH SANDERS QUARTET.	‡ <i>Teatre Principal.</i>
30-X-1980	CEDAR WALTON QUARTET.	‡ <i>València Cinema.</i>
1-XI-1980	ANDREW CYRILLE & MAONO.	‡ <i>València Cinema.</i>
		→ 13-XI-1980. → Obertura 'PERDIDO CLUB DE JAZZ' [c/ Sueca, nº 17].
13 → 16-XI-1980	ANDREW CYRILLE & MAONO.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
18 → 29-XI-1980	CARLOS GONZÁLBEZ TRIO.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
		→ 23 → 30-XI-1980. → <i>I Festival Internacional Jazz a València</i> , celebrat al <i>Teatre Principal.</i>
24-XI-1980	SUGAR BLUES BAND/BOOKER T. LAURY.	‡ <i>Teatre Principal: I Festival Internacional Jazz a València.</i>
25-XI-1980	JOHN ABERCROMBIE QUARTET.	‡ <i>Teatre Principal. I Fest. Int.</i>
26-XI-1980	JOHNNY GRIFFIN QUARTET.	‡ <i>Teatre Principal. I Fest. Int.</i>

27-XI-1980	FRANK FOSTER QUARTET.	‡ Teatre Principal. I Fest. Int.
28-XI-1980	STEPHANE GRAPPELLI QUARTET.	‡ Teatre Principal. I Fest. Int.
29-XI-1980	HANK JONES/RAY BROWN/ROY HAYNES.	‡ Teatre Principal. I Fest. Int.
30-XI-1980	DANNIE RICHMOND QUINTET.	‡ Teatre Principal. I Fest. Int.
		→ 24 → 30-XI-1980. Sala Escalante: dintre del I Festival Internacional Jazz visualització de videos de Jazz, actuacions i 'jams' amb PAUL STOCKER TRIO.
1 → 8-XII-1980	PAUL STOCKER TRIO.	‡ Perdido Club de Jazz.
9-XII-1980	PAUL STOCKER TRIO + MIKE OSBORNE TRIO.	‡ Perdido Club de Jazz.
10 → 18-XII-1980	MIKE OSBORNE TRIO.	‡ Perdido Club de Jazz.
19 → 29-XII-1980	JORGE PARDO + JEAN-LUC VALLET TRIO.	‡ Perdido Club de Jazz.
2 → 6-I-1981	MAL WALDROM TRIO.	‡ Perdido Club de Jazz.
8 → 18-I-1981	JEAN-LUC VALLET TRIO.	‡ Perdido Club de Jazz.
19 → 25-I-1981	JEAN-LUC VALLET TRIO.	‡ Perdido Club de Jazz.
2 → 5-II-1981	JEAN-LUC VALLET TRIO.	‡ Perdido Club de Jazz.
6/7/8-II-1981	JOAN ALBERT + JEAN-LUC VALLET TRIO.	‡ Perdido Club de Jazz.
9-II-1981	LOUIS HAYES QUARTET.	‡ Teatre Principal.
9 → 15-II-1981	JEAN-LUC VALLET TRIO.	‡ Perdido Club de Jazz.

16-II-1981	STAN GETZ SEXTET.	‡ <i>Teatre Principal.</i>
18/19-II-1981	JEAN-LUC VALLET TRIO.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
20/21/22-II-1981	PEDRO ITURRALDE + JEAN-LUC VALLET TRIO.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
25 → 29-II-1981	PEER WYBORIS TRIO.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
2-III-1981	CLARK TERRY'S BIG BAND.	‡ <i>Casablanca [Malva-rosa].</i> → Tocava BRANDFORD MARSALIS. TETE MONTOLIU participà en la jam session posterior al concert de TERRY.
2 → 5-III-1981	VALLET/WYBORIS/ GONZÁLBEZ/FUMERO.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
4-III-1981	OLIVER JACKSON TRIO + JIMMY POWELL.	‡ <i>València Cinema.</i>
6 → 8-III-1981	HAL SINGER + PEER WYBORIS TRIO.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
		→ Primavera-1981: <i>I Campanya d'Animació Cultural Música, Teatre, Dansa i Poesia.</i> A la programació, cap grup de Jazz.
12-III-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i> → Quartet integrat per diversos músics valencians que llavors començaven a tocar Jazz [gairebé una dotzena] tot i que sempre actuaven sota la disposició de quartet atès que era la més rentable per al Club ensems servia com a escola i 'rodatge' jazzístic.
13/14/15-III-1981	CATALONIA JAZZ GROUP.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>

		→16 → 22-III-1981: A <i>Perdido Club de Jazz</i> : Taller de Jazz a càrrec de professors i alumnes de l'escola <i>Estudio Música</i> .
26 → 29-III-1981	PIBUS/FONT COMBO.	‡ <i>Perdido Club de Jazz</i> .
1 → 5-IV-1981	PIBUS/FONT COMBO.	‡ <i>Perdido Club de Jazz</i> .
8 → 12-IV-1981	BURTON GREEN TRIO.	‡ <i>Perdido Club de Jazz</i> .
16→19-IV-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz</i> .
22→27-IV-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz</i> .
29/IV→4/V-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz</i> .
29-IV-1981	THE PASADENA ROOF ORCHESTRA.	‡ <i>Casablanca</i> .
8 → 10-V-1981	PEDRO ITURRALDE QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz</i> .
11-V-1981	LOU DONALDSON QUARTET.	‡ <i>Suso's</i> → Antiga Sala Studio del carrer Taquígraf Martí, 4].
11/12-V-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz</i> .
13/14-V-1981	DAVE S. WARE QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz</i> .
15/16/17-V-1981	MATHEW SIMON QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz</i> .
18-V-1981	ART PEPPER QUARTET.	‡ <i>València Cinema</i> . → Primera actuació de Jazz en Primavera presentat pel 'Colectivo Promoción Jazz'

18-V-1981	PEDRO ITURRALDE QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
19/20-V-1981	SONNY STITT + TETE MONTOLIU TRIO.	‡ <i>València Cinema.</i>
19/V → 10/VI-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
		→ 20-V-1981: Al <i>Cinema València</i> , TETE MONTOLIU comenta el seu darrer disc enregistrat amb BILLY HIGGINS i HERBIE LEWIS dintre del cicle d'actuacions, conferències i projeccions <i>Jazz en Primavera</i> .
7-VI-1981	SACHA DISTEL SHOW.	‡ <i>Casablanca.</i> → Ex guitarrista de Jazz, SACHA DISTEL interpretà dos temes instrumentals en meitat de la seua actuació com a cantant.
11/12/13-VI-1981	ALAN SKIDMORE TRIO.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
15-VI-1981	DEXTER GORDON QUARTET.	‡ <i>Teatre Principal.</i>
17→20-VI-1981	BANDA HOT CLUB DE MADRID. [Jazz Tradicional].	‡ <i>Tabarca</i> [Isabel de Villena, 91-Malva-rosa].
15→22-VI-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
22 →29-VI-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
24 →27-VI-1981	BANDA HOT CLUB DE MADRID.	‡ <i>Tabarca.</i>
1→ 4-VII-1981	AGUA MARGA [JAZZ TRADICIONAL].	‡ <i>Tabarca.</i>

1 → 4-VII-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
8 → 11-VII-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
15 → 18-VII-1981	CARLOS GONZÁLBIZ i HORACIO FUMERO.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
22 → 29-VII-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
		<p>‡ 28-VII-1981. S'anuncia l'anomenat <i>Festival de Jazz</i> amb l'actuació d'STAN GETZ QUARTET als <i>Jardins del Real dels Vivers</i>.</p> <p>→ Un certificat metge refermà una malaltia del saxofonista i el concert fou suspès.</p> <p>→ Al <i>Festival de Jazz Ciutat de Palma</i> [a Mallorca], S. GETZ hi era anunciat per a l'endemà de l'actuació a València: el 29 de juliol.</p>
30/VII → 1/VIII-1981	LLUÍS VIDAL/ANGEL PEREIRA.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
2 → 5-VIII-1981	MIAMI JAZZ SEXTET [Dixieland].	‡ <i>Tabarca.</i>
5 → 8-VIII-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
26 → 29-VIII-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
2 → 5-IX-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
9 → 13-IX-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>

13/14-IX-1981	QUARTET JAZZ.	‡ <i>Tabarca.</i>
16/20-IX-1981	CARLOS GONZÁLBEZ/JOSHUA EDELMAN.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
23 → 27-IX-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
30/IX → 1/X-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
2/3-X-1981	TETE MONTOLIU [piano sols].	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
4-X-1981	TETE MONTOLIU/CARLOS GONZÁLBEZ.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
7 → 11-X-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
14 → 18-X-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
21 → 25-X-1981	CARLOS GONZÁLBEZ/JOSHUA EDELMAN.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
26/X → 1/XI-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
2/XI-1981	CARLOS GONZÁLBEZ/JOSHUA EDELMAN.	‡ <i>Tabarca.</i>
4/5-XI-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
3/XI-1981	RAY BROWN'S LOS ANGELES FOUR.	‡ <i>Sala Escalante.</i> → Presentació oficial de la temporada de Jazz i del <i>II Festival Internacional Jazz a València.</i>
6/7/8-XI-1981	FRANCESC PI DE LA SERRRA.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
11 → 15-XI-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ <i>Perdido Club de Jazz.</i>

18 → 22-XI-1981	CARLOS GONZÁLBEZ/JOSHUA EDELMAN.	‡ Perdido Club de Jazz.
		→ 23/XI → 1-XII-1981. → II Festival Internacional Jazz a València, celebrat al Teatre Principal i també organitzat pel 'Colectivo Promoción Jazz', a l'igual que els festivals anteriors.
23-XI-1981	DIZZY GILLESPIE/PAQUITO DE RIVERA.	‡ Teatre Principal: II Fest. Int.
24-XI-1981	GARY BURTON QUARTET.	‡ Teatre Principal: II Fest. Int.
		→ 24 → 27-XI-1981, a la Sala Tabarca es desenvolupà el II Taller de Jazz patrocinat per Perdido Club de Jazz i Studio/Escola de Música amb jam sessions diàries.
25-XI-1981	GEORGE ADAMS DON PULLEN QUARTET.	‡ Teatre Principal: II Fest. Int.
25 → 29-XI-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	‡ Perdido Club de Jazz.
26-XI-1981	GEORGE COLEMAN OCTET.	‡ Teatre Principal: II Fest. Int.
27-XI-1981	CARLOS GONZÁLBEZ TRIO.	‡ Sala Escalante: II Fest. Int.
28-XI-1981	STEVE LACY TRIO.	‡ Sala Escalante: II Fest. Int.
		→ 29-XI-1981: S'anuncia l'actuació del CHET BAKER QUARTET, però una indisposició del trompetista feu que el substituïren pel duo LARRY CORYELL/MICHEL URBANIAK.
29-XI-1981	LARRY CORYELL/MICHEL URBANIAK.	‡ Teatre Principal: II Fest. Int.

30-XI-1981	GREAT GUITARS QUINTET.	⌘ <i>Teatre Principal: II Fest. Int.</i>
1-XII-1981	CHICK COREA.	⌘ <i>Teatre Principal: II Fest. Int.</i> → Anunciat com a 'piano sols' de COREA, el concert es feu a duo amb el vibrafonista GARY BURTON.
2 → 6-XII-1981	JOSHUA EDELMAN SEXTET.	⌘ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
9 → 13-XII-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	⌘ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
16 → 20-XII-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	⌘ <i>Perdido Club de Jazz.</i>
26 → 30-XII-1981	PERDIDO JAZZ QUARTET.	⌘ <i>Perdido Club de Jazz.</i>